

Liona

**Na iTukutuku
ni iNuinui kei na
Veivueti ni iVakabula,
tabana e 18**

Ni ko Vakila ni Ko sa Guilecavi,
Nanuma na Yada mai Neini,
tabana e 12

Sereivakatagi ni Siga ni Mate:
“In a Sacred Garden Place,”
tabana e 24

**Na Sala mo Kune Vakacegu
Kina ka Drotani mai na Lawaki,
tabana e 26**

NA LOTU
SA TU
EKE

Reykjavik **Iceland**

Ni tu mai dakuna na ulunivanua solegi ena wai cevata, ko Reykjavik, na koroturaga duirokana kei Iceland, e veisureti tu mai ki na matanitu yanuyanu ka sivia e 1,000 na maile (1,609 km) mai na vanua levu vaka-Urope. E a tawani taumada maivei ira na Viking ena 874 MK, ko Reykjavik e uto ni ivalalava vakavanua, veivoli, kei na cici ni matanitu, ka dua talega na koro savasava, drokadroka, ka taqomaki duadua e vuravura.

Na imatai ni rua na kai Iceland erau papitaiso mai Denmark ena 1851. Erau a suka totolo tale ki Iceland, ka tauyavutaki ena 1853 na imatai ni tabana. Edaidai e sa voleka ni 300 na lewenilotu e Iceland ena tolu na tabana, o ya mai Reykjavik, Akureyri, kei Selfoss. Na valetabu voleka duadua kina na Valetabu e Lodoni, Igiladi, e 1,177 (1,894 km) mai Reykjavik.

E lewe lailai beka na lewenilotu, ia e tubu tikoga na Lotu. E dina ni tu na veibolebole ni tu yawa, na vakadewataki ni ivola ni Lotu, na voravora ni draki, na veitarovi ni itovo vakavanua, era sa yalataka tu na iliuli ni Lotu ni na dua na siga e sa na bikeni kina ko Iceland ki na veimatanitu. Ko Peresitedi Gordon B. Hinckley (1910–2008) a sikovi Iceland ka vakananumi ira na lewenilotu ni ko ira era “tamata ni ‘kaukauwa kei na igu ka tawa’ me rawa ni cakava na ka lelevu” (“E Uasivi Me Tu na Vanua Kamica,” *Church News*, Sepi. 21, 2002, 10).

- Na Kaulotu e Iceland a tauyavutaki ena 1894, ia na cakacaka ni kaulotu a mai muduki ena 1914. Ko Iceland a qai semati me tiki ni Kaulotu e Denmark Copenhagen ena 1975.
- Ena 1977, ko Elder Joseph B. Wirthlin (1917–2008), ka a se lewe tiko ni iMatai ni Kuoramuni Vitusagavulu a vakatabui Iceland vakadodonu me vunautaki kina na kospipeli.
- Ena 1981 a tabaki kina na iVola i Momani ena vosa vaka Iceland—na vosa ka sega ni vosataki tale ena dua na yasa i vuravura.

Ena Veigauna ni
Veivakayalolailaitaki,
Nanuma na Yada mai Neini
Keith J. Wilson

12

Ravi ki na Veisereki ni
iVakabula
Peresitedi Henry B. Eyring

18

Tolu na Lesoni ni
Loloma, Reki kei na
Vakacegu
Brian K. Ashton

26

Caka Na
Veigaravi me
ka Rekitaki
8

Ni Ko Sa Yalolailai

Na bula e tu na kena bulabula kei na galili. Eso na gauna ni da galili, eda vakananuma na cava e sa cakava tiko na Kalou—cava na vuna e vakatara tu kina na Tamada dauloloma me yaco na ka koya? Na veilecayaki oqo e rawa ni vakavurea sara meda taroga, “E kauwaitaki au dina tu li vakataki au na Kalou?”

Ena ituvaki vakaoqo, au sa raica ni veivuke sara na veitiki ni ivolanikalou oqo:

- **Same 8:4-5:** “A cava na tamata, mo ni nanumi koya kina? … O ni sa buli koya me uasivi sobu vakalailai vei ira na agilos, ka vakaisalataka ena iukuuku kei na vakarokoroko.”
- **Joni 10:14:** Donuya na Nona bula voli ena vuravura oqo, a vakamacalataki Koya o Jisu me “ivakatawa vinaka” ka kuria, “[Au] sa kilai ira na noqu sipi.”
- **Mosese 1:39:** Oqo e dua na noqu tikina taleitaki, ena Nona vakatakila na Turaga na Nona inaki kivua na Parofita o Josefa Simici: “la raica, oqo na noqu cakacaka kei na noqu lagilagi—meu vakavuna na tawa mate rawa kei na bula tawamudu ni tamata”—ka mai vakabitaka na Nona kauwai kivei keda vakayadua.
- **Luke 7:11-16:** E sega walega ni vakatavulica vei keda na itukutuku oqo na kaukauwa ni iVakabula mai na mate—na ivakananumi taudonu ena gauna ni Siganimate oqo—ia vei au e sa vakatakila na ivakaraitaki uasivi ni Nona vakilai keda vakayadua tu. Mai na cakacaka mana kece i Jisu, e vica era sa mareqeti ka yalololoma me vaka na Nona veigaravi vua na yada mai Neini. Me vaka au wasea ena noqu itukutuku (raica na tabana e 12), na tikina oqo sa vakaraitaka na kauwai kei na loloma ni iVakabula kivei keda yadua.

Keith Wilson

Parofesa ilawalawa, Brigham Young University

5 Sa Tucake Tale ko Koya! ☺

"Sa vakamalumalutaki ko mate; sa sereki na tamata. Sa rawata na qaqo ko Karisito!"

6 iYaloyalo ni Vakabauta: Ko Bob kei Lori Thurston—

Kaulotu e Cambodia Phnom Penh ☺

Na nodrau kaulotu e sega ni ka erau namaka, ia a vakalougatataki rau talega ena sala tawa namaki.

8 Na iVakavuvuli ni Veigaravi: Caka Na Veigaravi me ka Rekitaki E dua na ivurevure levu duadua ni reki dina e kune ena veigaravi.

12 Ena Veigauna ni Veivakayalolailaitaki, Nanuma na Yada mai Neini

Mai vei Keith J. Wilson

Me vaka ga na ka a cakava O Koya vua na yada mai Neini, ena lako mai vei keda na iVakabula ena gauna ni noda gagadre mosimosi duadua.

18 Ravi ki na Veiserekni iVakabula

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

Na Turaga ena muataki keda ki na veiserekni mai na noda dredre ni da sa dodonu cake tikoga.

24 Sereivakatagi: Ena Loma ni Were Tabu ☺

Mai vei Tammy Simister Robinson

Na Vakabula e a bula ka mate me baleti keda.

26 Tolu na Lesoni ni Loloma, Reki kei na Vakacegu

Mai vei Brian K. Ashton

E rawa mo kune marau, se cava ga na nomu ituvaki.

32 Domodra na Yalododonu Edaidai ☺

E dua na cagilaba e vakacala na ituvatuva ni vakamau; o koya dina oqo na bula vakayago; na sere ka solia na vakanuinui; na veisureti sa ciqomi.

36 Veivakalougatataki ni Bula-Rawati Koya: Sa Vakacagau na Bisinisi ☺

Mai vei Joshua J. Perkey

E dua na loya a vakayalia nona cakacula ia e kune veivakauqeti ena kalasi ni bula-rawati koya ni Lotu.

38 Noda Vale, Noda Matauvuale: Na Luveda sa Luve ni

Tamada Vakalomalagi ☺

Mai vei Jerlyn Murphy

Se vakacava na levu ni noda lomani ira na luveda, e lomani ira cake vakalevu na Kalou.

40 Vakatavulici ira na Tabagone kei na Lalai Sobu:

Sotavi na Lega Tubukoso ☺

iWalewale me vuksi ira nomu gone mera vakila na vakacegu.

iTalanoa Leleka

Ena Waqana
Na Gaunisala ki Emeo,
mai vei Wendy Keller.

iWasewase

iTabagone Qase Cake

42

Na levu ni digidigi eda sotava kei na **veivakatulewa veisau ena bula** eda cakava, eda kila rawa vakacava ni da **muria tiko na ituvatuva ni Kalou** vei keda? Wilika na itukutuku ni vula oqo baleta na **cijomi ni ivakatakila**.

iTabagone

50

Vulica mo vakayagataka vakacava nomu veivakalougatataki vakape-tiriaki, vakauqeti mo tekivuna **na ivakarau ni Siganimate vou**, kei na **kune vakacegu** baleti iko kei na so tale ni ko wilika na itukutuku ni vula oqo.

Gonelalai

Vulica e levu tale baleta **na cava eda marautaka kina na Siganimate** mai na nomu wilika baleti Jisu Karisito, Nona Veisorovaki kei na Tucaketale, ka cava kena ibalebale vei keda.

ITUKUTUKU VAKARAITAKI VAKA-LIVALIVA WALEGA

Vakaukauwataki ni Nomu Masela Vakayalo

Mai vei Aspen Stander

Me tarovi na veilaroi ni noda ivakadinadina, e dodonu meda dau taracake noda masela vakayalo.

O Lomalomaru Tu Beka ni Bulataka na Kosipeli?

Mai vei Chakell Wardleigh

Na cava vakaidina na duidui ni osooso tu ena Lotu kei na bulabula tiko ena kosipeli?

EPERELI 2019 22 NO. 1
LIAONA 18604 858

Mekasini Vakatato ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododono Edaida

Na Matavellituki Taumada:
Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, Henry B. Eyring

Na Kuoramni i Apositol Le Tinikaru: M. Russell Ballard, Jeffrey R. Holland, Dieter F. Uchtdorf, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund, Gerrit W. Gong, Ulisses Soares

Edita: Randy D. Funk

Dauvaskasala: Brian K. Ashton, Randall K. Bennett, Becky Craven, Sharon Eubank, Cristina B. Franco, Donald L. Hallstrom, Larry S. Kacher, Erich W. Kopischke, Lynn G. Robbins

Manidia Dairekita: Richard I. Heaton

Dairekita ni Mekasini ni Lotu: Allan R. Loyborg

Manidia ni Bisiris: Garff Cannon

Manidia Edita: Adam C. Olson

iWukevuke Manidia Edita:

Ryan Carr

Veivuke ena Tabaivola: Camila Castrillón

Volavola kei na Edita: Maryssa Dennis, David Dickson, David A. Edwards, Matthew D. Flinton, Garrett H. Garff, Jon Ryan Jensen, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Sally Johnson Odekirk, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Selu, Lori Fuller Sosa, Chakell Wardleigh, Marissa Widdison

Manidia Dairekita ni Cakacaka ni Liga: J. Scott Knudsen

Dairekita ni Cakacaka ni Liga:

Tadd R. Peterson

Disaini: Jeanette Andrews, Fay P. Andrus, Mandie Bentley, C. Kimball Bott, Thomas Child, Joshua Dennis, David Green, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Emily Chieko Remington, Mark W. Robison, Brad Teare, K. Nicole Walkenhorst

Kodineita ni iYaya Taqomaki: Collette Nebeker Aune

Manidia ni Tabaivola: Jane Ann Peters

Kena Tabaki: Ira Glen Adair,

Julie Burdett, Thomas G. Cronin,

Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson,

Mariissa M. Smith

Tabaki taumada: Joshua Dennis, Ammon Harris

Dairekita ni Tabaivola: Steven T. Lewis

Dairekita ni Veivotayaki: Troy R. Barker

Me vakau na isau ni mekasini, kei na kena vakatataro e so ki na *Liaona*, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20 Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 dua na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yadudua, me vakavo ga na kena ka tabaki me iwananumi. Me qai kerei na kena ivakamacala tale e so mai na Valeniyolavola Liu ni Lotu, e na teleponi 3388900 e Suva.

Me baleta na sausaumi kei na kena isau ena taudaku kei Amerika kei Kenada, veitarataria ki na nomuni sitoa ni Lotu se ililu ni tabanalevu se tabana.

Me qai vakau na ivola kei na

vakatataro ena parokaramu ni

komputa ena liahona.lds.org; ena

i-meli ki na liahona@ldschurch.org;

se ena meli ki na *Liaona*, Rm. 2420,

50 E. North Temple St., Salt Lake

City, UT 84150-0024, USA.

Na *Liaona* (vakadewataka na iVola i

Momani ni "kabasi" se "idusidusi")

sa vakadewataki oti ena vosa

KUNEA ESO TALE

Ena icurucuru ni iVola Vakarautaki va-Kosipeli kei na liahona.lds.org, sa rawa ni ko:

- Kunea na ilavelave vou.
- Dikeva na lewe vaka-livaliva walega.
- Vakasaqara na ilavelave makawa.
- Vakauta na nomu italanoa kei na nanuma.
- Volayaca se solia e dua na iloloma ni volayaca.
- Vakatubu vuli ena veiyaya vakalivaliva.
- Wasea na itukutuku kei na vidio taleitaki eso.
- Lavetaka se tabaka na veitukutuku.
- Vakarorogo ki na nomu itukutuku taleitaki.

TARAI KEITOU MAI

Imelitaka na nomu vakatataro kei na nanuma ki na liahona@ldschurch.org.

Vakauta na nomu italanoa vakatubu-vakabauta ki na liahona.lds.org se vakau meli ki na:

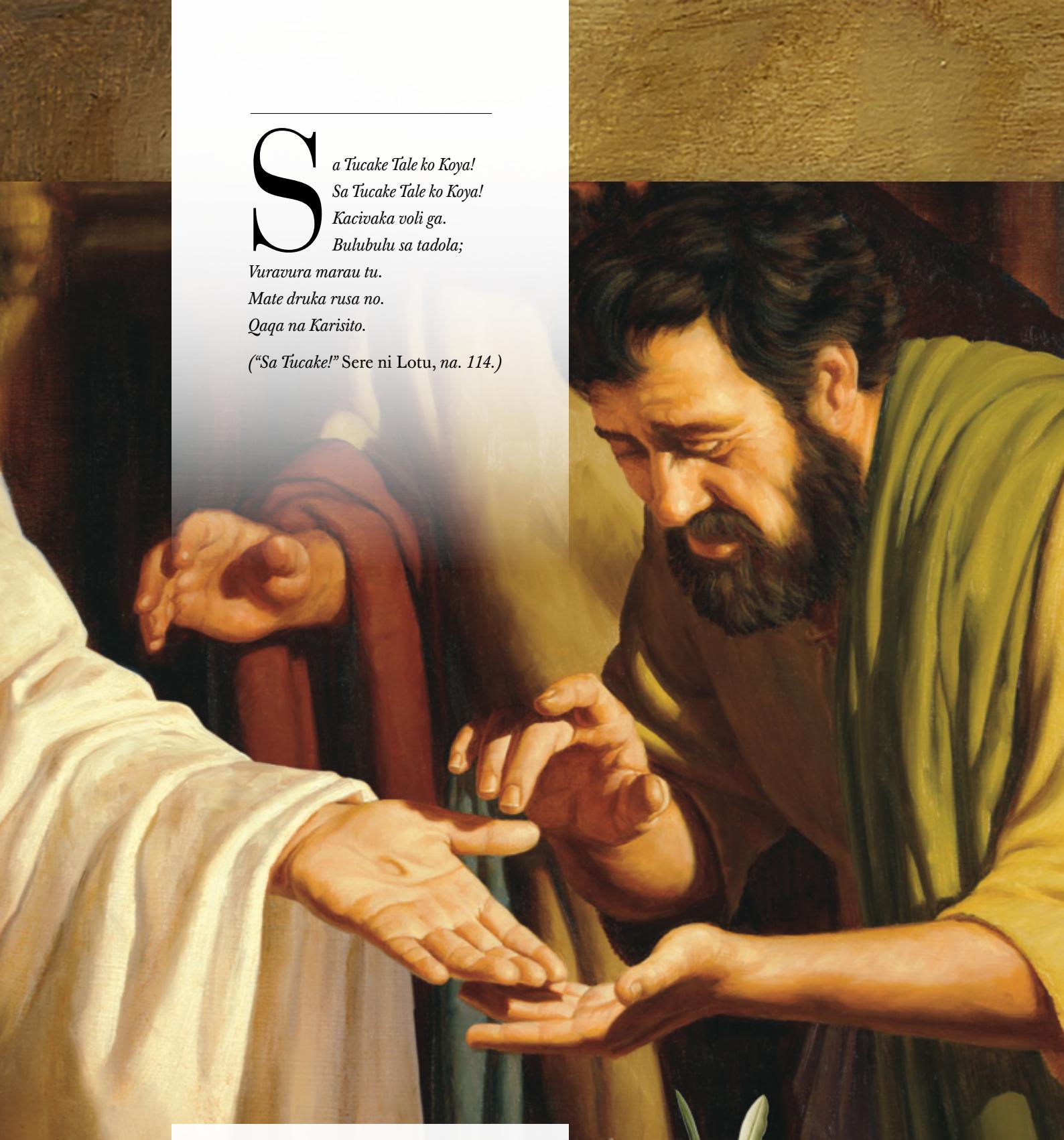
Liahona, flr. 23

50 E. North Temple Street

Salt Lake City, UT 84150-0023, USA

For Readers in the United States and Canada: April 2019 Vol. 22 No. 1 LIAHONA (USPS 311-480) Fijian (ISSN 1096-5122) is published four times year (April, May, October, and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431) POSTMASTER: Send all UAA to CF5 (see DMM 507.1.5.2). NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

S a Tucake Tale ko Koya!
Sa Tucake Tale ko Koya!
Kacivaka voli ga.
Bulubulu sa tadola;

Vuravura marau tu.
Mate druka rusa no.
Qaqa na Karisito.

(“Sa Tucake!” Sere ni Lotu, na. 114.)

Ni ko vakananuma tu na iVakabula ena
Siganimate oqo, sa rawa ni siko ki na
lds.org/go/4195 mo raica na droini totoka
kei na ivakadinadina mai vei ira na iAposi-
tolo me baleta na ituvakiyaga ni iVakabula
ka a yaco kina na Nona Veisorovaki kei na
Tucaketale.

Bob kei Lori Thurston

Veigaravi ena Tabana ni Kaulotu e
Cambodia Phnom Penh

Ena imatai ni nodrau kaulotu vata, erau vulica o Bob kei Lori Thurston ni veigaravi vakaibalebale e rawa ni yaco veitalia mada ni tu na veitarovi ni vosa kei na duidui ni itovo vakavanua baleta ni da luvena kece na Kalou.

LES NILSSON, DAUVEITABA

Bob:

E dua na siga keirau rogoca ni kacabote tu na sereivakatagi, ka keirau raica ni sa biriki tiko a dua na valelaca. E Cambodia, oya e kena ibalebale ni dua e vakarau vakamau se e dua e sa mate.

Lori:

Keirau kila kina ni tinadra e lima se ono na gone e se qai mate walega. E sega ni dua na watina me tukuni. Ko ira tou na gone e ratou yadra ga mai ka kila ni sa mate na tinadratou.

E dua na luvena yalewa e mamakeukeu tiko ga. Mai na dua na vakavakadewa, a tukuna, "Oi au na ulumatua. Eratou tu oqo na taciqu kece. Au sega ni kila na cava meu na cakava."

Au roqoti koya cake e ligaqu. Meu tarovi au vakacava? Na goneyalewa oqo e se qai vakayalia walega na tinana. Au vosa vua ena vosa vakavalagi ka kaya, "Au kila ni ko sega ni kilai au, ia au yalataka ni ko na raici tinamu tale. Ko na vinaka tiko. Ko ni sega ni biu duadua tu."

E levu sara na ka sotavi vakaoqo e solia vei keirau e dua na isema talei kei ira na tamata e Cambodia.

KUNEA E LEVU CAKE

Raica e levu cake na iYaloyalo ni Vakabauta ena lds.org/go/18

Na iVakavuvuli ni Veiqaravi

CAKA VEIQARAVI Rekitaki

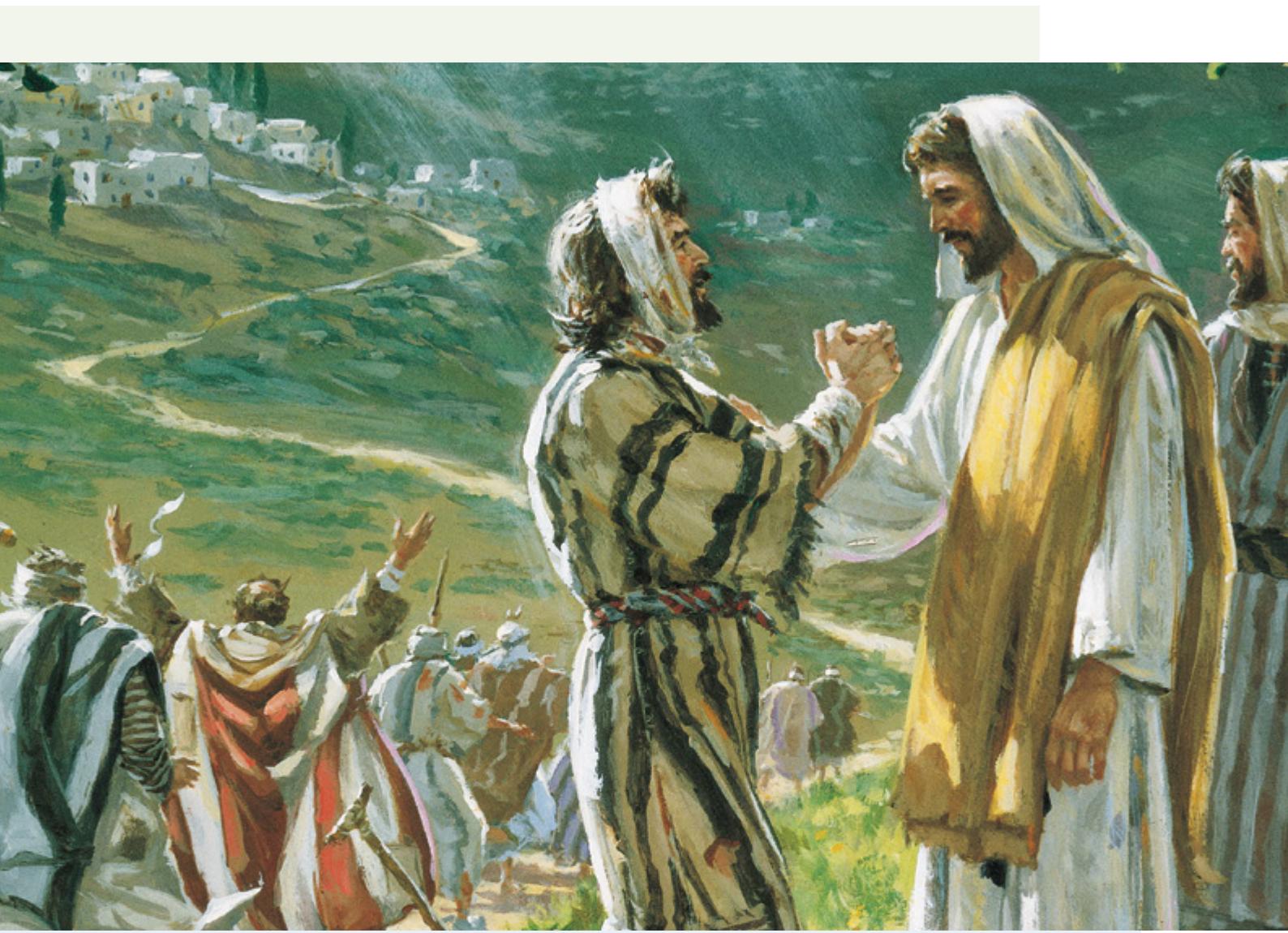
Na veiqravi ena loloma e kauta mai na reki vei rau ruarua e solia kei koya e ciqoma.

Na so na gauna na noda vaqara marau ena bula oqo e rawa ni vaka na cici tiko ena misini ni vakaukauwa yago. Eda cici ka cici ka da vakila tiko ni da sega ni yaco ki na dua na vanua. Vei ira eso, na vakasama ni veiqravi vei ira na tani e vaka walega ni soqona tiko e levu na ka me caka.

Ia na Tamada Vakalomalagi e vinakati keda meda sota marau ka sa tukuna vei keda “ia sa sucu na tamata me rawata na marau” (2 Nifai 2:25). Ia e a vakatavulica na iVakabula ni veiqravi vei ira na tani e dua na tiki bibi ni noda kauta mai vakacava na reki ki na noda bula kei na nodra bula na tani.

Na Cava Na Reki?

Na reki e sa vakaibalebaletaki ni “dua na vakila ni lomavinaka levu kei na marau.”¹ O ira na parofita edaidai era sa solia na veivakamata-tataki se lako mai vei na reki ka na kunei vaka-cava. “Na reki eda vakila e vakalailai sara mai na ituvaki ni noda bula ka sa yaco ena ka kece e tu ena vakanamata ni noda bula,” a kaya o Peresiteli Russell M. Nelson. “. . . Na reki e lako mai ka baleti [Jisu Karisito]. O Koya na ivurevure ni reki kecega.”²

Na Veiqaravi e Kauta Mai na Reki

Ni sa kania o Liae na vuanikau ni vunikau ni bula, e sa vakasinaita na yalona “ena marau sa levu sara” (1 Nifai 8:12). Na nona gagadre taumada me wasea na vuanikau oqo vei ira ka dau lomana.

Na noda yvalorawarawa me veiqravi vei ira na tani e rawa ni kauta mai na reki vakaoqo vei keda kei ira. E vakatavulica na iVakabula vei ira na Nona tisaipeli ni vuanikau ka da vuataka ni da sa sema ki Vua e vuake me yaco me sinai nomudou marau (raica na Joni 15:1-11). Ni da cakava Nona cakacaka ena veiqravi ka vakasaqara me kauti ira mai na tani ki Vua e rawa ni ka sotavi marautaki (raica na Luke 15:7; Alama 29:9;

Vunau kei na Veiyalayalati 18:16; 50:22). E rawa ni da sotava na marau oqo ena loma mada ga ni veisaqasaqa kei na rarawa (raica na 2 Korinica 7:4; Kolosa 1:11).

E vakaraitaka vei keda na iVakabula na ivakaraitaki uasivi duadua ni dua na ivurevure levu duadua ni marau dina ena bula vakayago e kune ena veiqravi. Ni da veiqravi vei ira na tacida kei na ganeda me vaka na iVakabula, kuri ena loloma uasivi kei na loloma e lomada, eda na vakila na reki ka uabaleta na marau rawarawa ga.

“Ni da karona na [veiqravi] ena yvalorawarawa, eda yaco . . . me vakataki ira na tamata i Saioni ka da vakila na reki e veilaveti kei ira era veivuke tiko ena salatu vakatisaipeli,” vakatavulica o Sister Jean B. Bingham, Peresitedi Raraba ni iSoqoqo ni Veivukei.³

A IVUREVURE NI MARAU DINA

E vakaraitaka vei keda na iVakabula na ivakaraitaki uasivi duadua ni dua na ivurevure levu duadua ni marau dina ena bula vakayago e kune ena veiqravi.

E Rawa Vakacava Me Da Cakava Na Veigaravi Me Marautaki Cake?

E vuqa tu na sala me kau mai kina na marau levu ki na noda veigaravi. Oqo eso na kena vakasama:

- Kila na nomu inaki ki na veigaravi.** E vuqa tu na ibalebale ni veigaravi. Na kena itinitini, na noda igu e dodonu me veisotari kei na inaki ni Kalou “me ra tucake tale mai na mate na tamata kecega, ka rawata na bula tawamudu” (Mosee 1:39). Ni da ciqoma na veisureti nei Peresidi Russell M. Nelson meda vuksi ira na tani ena salatu ni veiyalayalati, eda na kune marau ni da vakaitavi ena cakacaka ni Kalou.⁴ (E levu cake ena inaki ni veigaravi, raica na “iVakavuvuli ni Veigaravi: Na iNaki Ka Na Veisautaka Na Noda Veigaravi,” ena Janueri 2019 *Liaona*.)
- Cakava na veigaravi me baleti ira na tamata sega ni itavi.** “Sa vakatavulici keda o Peresidi Thomas S. Monson: “Na nomu cakava me vinaka e dua na leqa me kakua ni bibi cake mai na nomu lomana e dua na tamata.”⁵ Na veigaravi e baleta ni da lomani ira na tamata, sega ni veika meda cakava. Ni da sa tubu me loloma me vaka na iVakabula, eda na dola tu vakalevu ki na marau ka lako mai ena qaravi ira tiko na tani.
- Cakava Me Rawarawa Na Veigaravi.** A kaya kina o Peresidi M. Russell Ballard, Peresidi Vakatawa ni

Kuoramni iApositolo Le Tinikaru: “Na veika lelevu era tekivu mai ena veika lalai ka rawarawa. . . . Na noda cakacaka ni veigaravi ni caka vinaka lalai ka rawarawa ena dua na bula sa vakasinaiti tu ena lomana na Tamada Vakalomagi, ena cakacaka ni Turaga o Jisu Karisito, kei na yalo ni vakacegu kei na marau ena veigauna eda dodoliga yani kina kivei ira tale eso.”⁶

- Kauta tani na lomaocaoca mai na veigaravi.** E sega ni nomu itavi mo cakacakataka na nona vakabulai e dua tani tale. Oqori e tiko ga vua na tamata yadua kei na Turaga. Sa noda itavi meda lomani ira ka vuksi ira mera vuki vei Jisu Karisito, o koya ka nodra iVakabula.

Kua ni Biuta Tani na Marau Ni Veigaravi

So na gauna era dau tusuka na tamata mera kerea na veivuke gadrevi, sa rawa ni noda dulaka yani na veigaravi e ka era gadrevi sara tu ga. Ia meda surevaki keda yani vei ira na tamata e sega talega ni iwali. Kerea na veivakadonui ni bera na veigaravi e vakasama vinaka.

E talanoataka o Elder Dieter F. Uchtdorf ena Kuoramni iApositolo Le Tinikaru baleta e dua na tina taudua ka tauvi chicken pox—ka qai tauvimate talega o iratou na luvena. Sa yaco na vale dau savasava tu ga me kabuwacara ka duka. Era veibini cake na iyaya ni kana kei na isulu duka.

Ena dua na gauna ni vakila o marama ni sa luvuci tauoko, oi rau na tacina ena iSoqosoqo ni Veivukei erau a tukituki mai e nona katuba. Era sega ni kaya, “Qai vakaraitaka vei keimami ke rawa ni keimami veivuke.” Ia ni rau sa raica na ituvali, erau cariba yani ka cakacaka.

“Erau vakasavasavataka na kabuwacara, ka kauta mai na rarama kei na yalodei ena loma ni vale, ka qirita e dua na itokani me kauta mai na kakana gadrevi vakalevu. Ni qai mai oti na nodrau cakacaka ka vakamoce, erau biuta koto mai na tina gone ena yaloluluvu—luluvu ni vakavinavinaka kei na loloma.”⁷

Ko irau ruarua na solia kei na ciqoma erau vakila na marau.

Teivaka na Marau e Nomu Bula

Na kena levu ni marau, vakacegu, kei na yalodei eda rawa ni teivaka e noda bula, na kena levu ni noda rawa ni wasea vei ira na tani ni da veiqravu tiko. Na marau e lako mai na Yalo Tabu (raica na Kalatia 5:22 kei na Vunau kei na Veiyalayalati 11:13). E rawa ni dua na ka eda masulaka (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 136:29) ka sureta ki na noda bula. Oqo eso na vakasama meda teivaka kina na marau ena noda dui bula:

- 1. Wilika na nomu kalougata.** Ni ko dikeva na nomu bula, vola ena nomu ivolagauna na veika sa vakalougatataki iko kina na Kalou.⁸ Raica na vinaka kece ka tu wavokiti iko.⁹ Yadrava na ka e rawa ni tarovi iko mai na nomu vakila na marau ka vola na sala eso ko rawa ni walia kina se mo kilai ira vakavinaka cake. Ena gauna ni Siganimate oqo, taura na gauna mo vakasaqara na sema e levu cake kei na iVakabula (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 101:36).
- 2. Vakaitovotaka na vakasama titobu.** E rawa ni kunei iko vakarawarawa cake na marau ena gauna vadirorogo ni vakanananu titobu.¹⁰ Vakarorogo voleka ki na ka e kau-ta mai vei iko na marau (raica na 1 Veigauna 16:15). Na gauna tani mai na vakauitukutuku e rawa ni gadrevi me vakaitovototaka na vakasama titobu.¹¹
- 3. Levea na vakatautauvataktaki iko.** E sa dau tukuni ni veivakatautauvataktaki daubutako ni marau. Ko Paula e a vakarota ni ko “ira sa vakarauti ira vakai ira, ka vakatautauvataktaki ira vakai ira, era sa sega ni vuku” (2 Korinica 10:12).
- 4. Vakasaqara na ivakatakila yadua** E a vakatavulica na iVakabula: “Ia kevaka ko na kerea ko na ciqoma na ivakatakila ena ivakatakila, na kila ka ena kila ka, me rawa ni dou kila na veika vuni ka veivakacegui—na kena ena kauta mai na reki, na kena ena kauta mai na bula tawamudu” (V&V 42:61).

Veisureti meda Cakacaka

Ko na rawa vakacava ni vakalevutaka na marau ko kunea ena nomu bula ena veiqravu? ■

Na ivakavuvuli e tiko ena itukutuku oqo e rawa ni vaka-yagataki ena noda veimaliwai e veisiga ia era nakiti me vuksi ira na tacida kei na ganeda veiqravu ena nodra igu mera vakalougatataki ira na tamata yadua kei na matavu-vale e lesi vei ira.

IDUSIDUSI

1. “Joy,” en.oxforddictionaries.com
2. Russell M. Nelson, “Reki kei na Bula Vakayalo,” *Liaona*, Nove. 2016, 82.
3. Jean B. Bingham, “Veiqravu me Vakataka na iVakabula,” *Liaona*, Me 2018, 107.
4. Raica na Russell M. Nelson, “Ni Da Toso Vata Yani ki Liu,” *Liaona*, Epereli 2018, 4–7.
5. Thomas S. Monson, “Kune Marau ena iLakolako Oqo,” *Liaona*, Nove. 2008, 86.
6. M. Russell Ballard, “Kune Marau ena Veiqravu Loloma,” *Liaona*, Me 2011, 49.
7. Raica na Dieter F. Uchtdorf, “Bulataka na Kospeli ena Reki,” *Liaona*, Nove. 2014, 120–123.
8. Raica na Henry B. Eyring, “Mo ni Nanuma Deivaki Tiko,” *Liaona*, Nove. 2007, 67.
9. Raica na Jean B. Bingham, “Me Sinai Na Nomudou Marau,” *Liaona*, Nove. 2017, 87.
10. Raica na Dieter F. Uchtdorf, “Na Veika e Bibi Cake,” *Liaona*, Nove. 2010, 21.
11. Raica na Gary E. Stevenson, “Na Butoleka Vakayalo,” *Liaona*, Nove. 2017, 46.

Ena Gauna ni Yalolailai, Nanuma *na Yada mai Neini*

E bibi ni da vakila na guilecavi se raibaleti, e dodonu meda nanuma: Ko Jisu a lako mai me vuakea na yada ena gauna donu ni nona gagadre, ka na lako talega mai vei keda Ko Koya.

Mai vei Keith J. Wilson

Associate Professor of Ancient Scripture, Brigham Young University

Fna so na gauna ena tubu kei na lutu ni bula, e rawa ni da vakila ni Kalou e sega soti sara ni yavala tiko ena noda bula ni veisiga. Na ituvatuva e vakavuceso ka duadua tu ga. E sega ni levu na veisau, ka so na gauna e dau dredre me dusi e dua na vanua ka veisotavi vakadodonu kina na Kalou ena noda ituvaki eso. Gauna cava ga e dau lauti au na vakila ni tawayaga vakaoqo ena noqu bula, au dau nanuma vakawasoma na yalewa mai na Veiyalayalati You ka rawa ni vakila vaka oya. E sega ni vakayacani ena ivolani-kalou ka kilai walega mai na yaca ni nona koro kei na nona itutu ni vakawati.

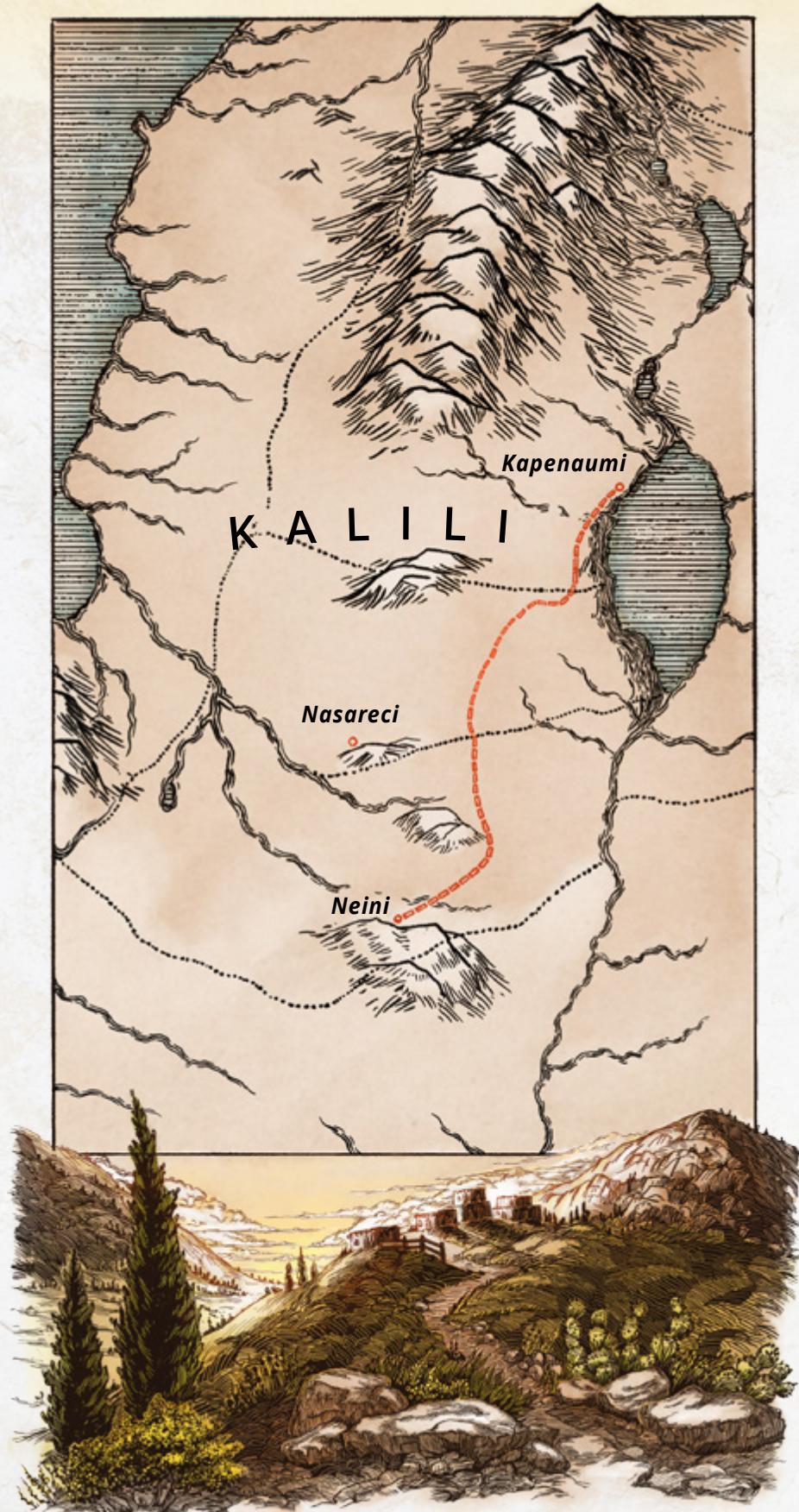
Na yalewa sa ikoya na yada mai Neini, ia na dauvunau ga o Luke ka a vola na kena itukutuku vakurabuitaki. Vei au e vakaraitaka na uto ni veiqraravi yadua ni iVakabula ka dolele vakacava O Koya vei ira na yalolailai, tamata wale e Nona itikotiko. Na itukutuku oqo e vakadeitaka vinaka na taro se kilai keda na Kalou ka kauwai ena vukuda.

E dua na ivakamacala lekaleka ni cakamana mai na Luke wase e 7 e laurai ni takosova o Jisu na ilakolako ni veibulu ka vakasuka vakurabui mai na cauravou mate me bula. Ia e vuqa tale na ka me kilai baleta na ituvaki. Mai na cakacaka mana kece, ia e vaka-bibi ko koya oqo, na veidonui e bibi me kilai vinaka na ka e yaco oqo. Niu a veitavulici oti ena Brigham Young University Jerusalem Center, au na wasea vei kemuni eso na raikiloma yadua baleta na cakamana oqo.

Ko Neini e dua na koro ni teitei lailai ena gauna i Jisu, ka ciqimaki toka ena Ulunivanua ko Moraia, ka vakaibalebale kina na baba tokalau ni Buca o Jesirieli. Na koro oqo e tu vakatikitiki tu. Na kena yacovi e rawa ga ena dua na gaunisala. Ena gauna nei Jisu, na itikotiko oqo e rawa ni lailai ga ka dravudravua ni vakatauvatani ka vaka tu mai koya me yacova nikua. Ena so na gauna ni kena itukutuku, na koro oqo e rawa ni kovuta e vica wale me vaka e 34 na vale ka rawa ni 189 na tamata.¹ Nikua e sa nodra koro e rauta ni 1,500 na vakaitikotiko.

E tekivuna nona itukutuku o Luke ni tukuna ni o Jisu a tiko mai Kapenaumi na siga e bera ni a vakabula kina na tamata ni Turaganivalu (raica na Luke 7:1–10). Eda qai vulica ni “*ena siga ka tarava*” (tikina e 11; kuri na ivakabibi), a lako na iVaka-bula ki na dua na koro na yacana ko Neini, ka salavata kei koya e vuqa na ilawalawa tisaipeli. Na veitaravi ni ka e yaco e rui bibi sara. O Kapenaumi e dabe ena baravi vualiku ni Wasawasa o Kalili, ka 600 na fiti (183 m) e ruku ni yalayala ni waitui. Ko Neini e rauta ni 30 na maile (48 km) ena cevaira kei Kapenaumi ka 700 na fiti (213 m) e dela ni yalayala ni waitui, oqo ena gadreva e dua na kaba delana bunobuno ca ki Neini. Mo na taubale rawa mai Kapenaumi ki Neini, ena rawa ni taura ke lai-lai me dua se rua na siga. Se oti toka a taura e dua na ilawalawa gonevuli bulabula ni BYU Jerusalem Center e 10 na auwa mera taubaletaka na gauni-sala oqo ka sa tasilitaki. A kena ibalebale oqo ni o Jisu ena rairai yadra sara vakamataka se ena rawa ni taubale bogi sara ga me rawa ni takosova na ilakolako ni veibulu “*ena ka tarava*.²

Ni volekata yani na koro o Jisu ni oti e dua na ilakolako oca vakalevu, e dua na cauravou ka rairai 20 vakacaca³ e sa kau tiko yani ena vata ni veibulu. Ko Luke e tukuna vei keda ni cauravou oqo e luvena tagane duadua na yada, ia eso tale dauvakadidike era vakadewataka na vosa vaka Kiriki ni tukuna ni sega tale na luvei marama.⁴ E dua na ilawalawa lewe ni koro levu era tomani koya ena ilakolako kalouca ni matavuvale levu duadua ni rarawa.

E matata, ni mate e dua na luvena tagane e ka ni rarawa vua ga e dua, ia vakasamataka mada na kena ibalebale vua na yada qo. Na cava mada na kena ibalebale ena veimaliwai, vakayalo, ka vakailavo me dua e yada ka sega e taukena nona ka e Isireli makawa? Ena ivalavala ni Veiyalayalati Makawa, e vakabauti ni sa mate e dua na tagane vakawati ni bera ni yabaki matua, e ivakatakilakila ni ivalavala ca. Ena ka oqo, eso era vakabauta ni sa solia na Kalou na itotogi vua na yada ka bula tiko. Ena ivola i Ruci, ni sa mai yada o Neomai ni se gone ga, a lelevaka, "Sa yaco ga, ni Turaga e sa saqati au, ia na Cecere Sara e sa vorolaki au" (Ruci 1:21, iVakavakadewa Raraba ni Veimatanitu).⁵

E sega ga ni tu na mosi ni yalona kei na loma na, ia na yada oqo mai Neini e Bakanamata kina rusa vakailavo—e raica sara tu ga na viakanan.⁶ Ni sa vakawati, e dua na yalewa e sa lesi ki na mata-vuvale nei watina me taqomaki kina vakailavo. Ke mate na tagane, na nona taqomaki e sa lesi vua na luvena tagane ulumatua. Oqo ni sa mate na nona ulumatua na yada ka luvena tagane duadua, e sa mai cava na nona inuinui vakailavo. Kevaka a ruasagavulu vakacaca na luvena tagane, ko yalewa e rairai lomadonu ni yabaki, ka bula tiko ena dua na koro ni teitei lailai tu tani tu, ia oqo e sa tu vakai koya vakayalo, veimaliwai, ka dravudravua vakailavo.

E rauta vinaka na katuba qiqo ni gauna ni ra sa kauta tiko na lewenikoro na luve ni yalewa oqo me laki bulu, a sotava ko Jisu na ilakolako

ka "sa lomana" (Luke 7:13). E dina ga, ni oqo e rairai vosalatu levu dua dua i Luke. Ko Jisu e rairai vakila na leqa rerevaki dina ni yada oqo. E rairai ni dolova na nona fuloa qele ena bogi, me taroga na Tamada Vakalomagi me kila na cava na vuna. E rairai ena taroga votu beka na cava e kaciva kina O Koya me se bula tiko e vuravura. Se e rairai ni na domobulataka na galili ka wawa tu me na sotava. Eda sega ni kila. Ia eda kila ni a digia na iVakabula me biuti Kapenaumi vakasauri, na ka e kacivi Koya me taubale e lomaloma ni bogi me rawa kina ni sotava na ilakolako ni veibulu ni se bera ga ni ra biuta na yagona ki loma ni qele.

Io, ni raica o Koya na matana vakawai ni muria tiko o yalewa na ilakolako, a tuburi koya e dua na yalololoma levu vua na yalewa—ia e kena irairai ni Nona yalololoma e tubu mai na vakila e sotava o Koya e liu sara mai na Nona "yaco" ga me takosova na itosotoso ni veibulu. A yaco e kea o Koya ena gauna sara ga ni gagadre dina nei yalewa.

Sa qai kaya ko Jisu vua na yada "kakua ni tagi" (tikina e 13). Ni sega ni rere baleta na tawasavasava, e "tara o Koya na tavata," ia na ilakolako "a tu vakadua." Ka sa vakarota Ko Koya, "Ko iko na cauravou, au sa kaya vei iko, Tu cake.

"A sa duri cake na mate, ka vakatekivu me vosa. A sa solia ko [Jisu] vei tinana" (tikina e 14–15) E dina, ni na isoqoni lewenikoro kei na daumuri Jisu era kurabui ni nodra rarawa vata e vuki me marau dina. Ko ira kecega era "vakarokorokotaka na Kalou, ka kaya, Sa qai tubucake vei keda e dua na parofita levu" (tikina e 16). Ia na cakamana oqo e sa yaco talega me nona vakabulai e dua na yalo leqa. Ko Jisu e kila ni dua na ka e cala vakalevu vua na marama oqo—e dua ka dau raici sobu ena nodra ivalavala vakavanua. Na ituvaki nei marama e tagica tu na Nona kauwai vakatotolo, dina mada ke lako vakayawa me tu rawa kina ena gauna taudonu. E kila ni nona ituvaki leqa, ka lako totolo mai Ko Koya. E tukuna e dua na dina tawacikitaki ko Peresitedi Thomas S. Monson (1927–2018) ni kaya, "Dua na siga, ni da na raica lesu na veika ka vaka me vakacalaka ena noda bula, eda qai kila ni rairai ni ra a sega dina sara ga ni ka ni vakacalaka."⁷

Oqo, e dina ni veilaveti na ka e yaco oqo, e dodonu me levu cake mai na dua ga na italanoa ni iVolatabu kamica vei keda. E vakadinati tawacala kina ni ko Jisu e kila baleta na yada dravudravua, guileca, ka ligalala oqo. E bibi ni da vakila na guilecavi se raibaleti se ka wale, e dodonu meda nanuma: Ko Jisu

a lako mai me vukea na yada ena gauna donu ni nona gagadre, ka na lako talega mai vei keda Ko Koya. Me kuria, a ikarua ni lesoni e rawa ni da rawata mai na ivakaraitaki ni noda iVakabula sa ikoya na bibi ni noda dolele me vakalougata-taki ira ka tu wavoliti keda. E levu ena nomuni itikotiko era na vakayalolailaitaki ena gauna eso. Ke rawa ni o tukuna vei ira baleti “Sister Neini” kei na Turaga ni kila vakacava na ivalavala sara ga ni nona yalolailai kei na leqa yadua levu, ena rawa ni vukica na bogi me siga mai. Nanuma na rai mosimosi nei Peresitedi Spencer W. Kimball (1895–1985): “E kilai keda tiko na Kalou, ka sa dau wanonovi keda tiko. Ia sa dau vukea na noda leqaleqa mai vua e dua tale na tamata.”⁸

Mai na cakamana kece i Jisu ena Nona gauna e vuravura, vei au, e vica e malumu ka

yalololoma me vaka Nona veiqaravi vua na yada mai Neini. E vakananumi keda ni da dua na ka Vua ka na sega ni guilecavi keda o Koya. E sega ni rawa ni da guilecava oya. ■

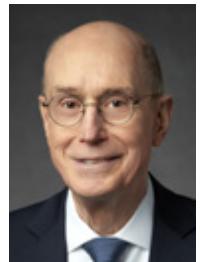
IDUSIDUSI

1. Raica na E. Mills, *Wili lewenivanua e Palesitaina 1931: Læoe ni Veikoro, Tauni, kei na iWase ni Vanua Qaravi* (1932), 75.
2. Raica na S. Kent Brown, *Na iVakadinadina i Luke* (2015), 364.
3. Raica na Brown, *Na iVakadinadina i Luke*, 365.
4. Raica na Brown, *Na iVakadinadina i Luke*, 365.
5. Ena Aisea 54:4, a tukuna na Turaga vua na yada ko Isireli ni ko na “sega tale ni nanuma na madua ni nomu biu tu” (Nai Vakadewa Vou Våkavalagi).
6. Raica na Brown, *Na iVakadinadina i Luke*, 365.
7. Thomas S. Monson, ena Joseph B. Wirthlin, “Na Lesoni ka Vulici ena iLakolako ni Bula,” *Liaona*, Me 2001, 38.
8. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Spencer W. Kimball* (2006), 82.

Me saravi na vidio ni
iVolatabu “Na Yada mai
Neini,” sikova na
lds.org/go/041917.

Mai vei Peresitedi
Henry B. Eyring

Karua ni Daunivakasala ena Mata-veiliutaki Taumada

VAKABAUTA NA Veiserekī NI IVAKABULA

Na Veisorovaki kei na Tucaketale ni iVakabula e solia
Vua na kaukauwa me vakaukauwataki keda mai na noda
dredre ka sereki keda mai vei ira.

Ki vei keda era sa yali eda dau lomana, na sala ki liu e rawa ni mosi ka galili—e vakalevu cake vei ira ka sega vei ira na kila kei na ivakadinadina ni Veisorovaki kei na Tucaketale ni iVakabula ko Jisu Karisito. Ko na nanumi rau na Nona tisaipeli vakatitiqa ena gaunisala ki Emeo. Na iVakabula tucaketale e toro voleka ka tarogi rau na cava erau rarawa kina. Ko Luke e solia vei keda na isaunitaro:

“A rau sa kaya vua, Na ka sa baleti Jisu na kai Nasareci, a parofita sa levu ena cakaca-ka kei na vosa ena mata ni Kalou kei na matadra keccea na tamata:

“A sa soli koya ko ira na bete levu kei ira na neimami turaga me lewai me mate, a ra sa vakota kina kauveilatai.

“Ia keimami a nuitaka ni sai koya ga oqo ena vakabulai ira na Isireli” (Luke 24:19–21).

Eda dre vakacegu mai na kila kei na ivakadinadina ni *sa* iKoya ka a vakabulai Isireli. Ka *sa* iKoya ka “[gutuva] na ivau ni mate” (Mosaia 15:23). Ka *sa* iKoya ka sa yaco “me kedra iseuvu era sa moce tu” (1 Korinica 15:20). Ka *sa* iKoya e cakava me rawa na veiyalayalati ni valetabu ka vauci keda tawamudu vei ira ka “ka dau lomani tu, ka yali ga vakalailai!”¹

Ena gauna ni Siganimate oqo, au via wasea na tiki ni dua na itukutuku ni lotu kau a solia ena vica na yabaki sa otia me baleta na kaukauwa ni veiserekni iVakabula. E vakaukauwataki au niu a vakarautaka kei na noqu solia. Au masulaka ni na vakaukauwataki iko ni ko wilika.

Na iVakabula e Kila na Noda Rarawa

Na bula e cava koso vei ira na so ka na yaco ga vei keda kece. Eda na tovolei yadua ni da sotava nona mate e dua eda lomana.

E dua na siga sa otia au a sota kei dua na tamata au se raica ga ena mate nei watina. E a sota tawanamaki ena dua na ituvaki ni veimaliwai ni gade

talei. E a matadredredre ni torovi au mai. Niu nanuma tiko na mate nei watina, au bulia vakamaqosa na veikidavaki matau: “Ko sa vakacava tiko?”

E seyavu na matadredredre, e tonawanawa na matana, ka tukuna malua, ena igu levu, “Au sa vinaka tiko. Ia e sa rui dredre.”

E *sa* rui dredre, me vaka e sa vulica e levu vei kemuni ka da na kila kece ena dua na gauna. Na tiki dredre duadua ni tovolei oya me da kila na cava meda cakava ki na rarawa, na galili, kei na yaluma eda vakila ka vaka ni dua na tikida e sa yali. Na lolosi e rawa ni kabi dei me vaka na mosi tamudumudu. Ia vei ira eso, ena rawa ni tu na yalo ni cudru se lewacala.

DROINI MAI MA NOVA MASU NA TUDAGA MARVEL YONG SUNG KIM, LOLOMATAKANA HAVEN LIGHT

Na Veisorovaki kei na Tucaketale ni iVakabula e solia Vua na kaukauwa me vakaukauwataki keda mai na noda dredre ka sereki keda mai vei ira. Mai na ka e sotava, e yaco kina me kila O Koya na noda rarawa kecega. A rawa Vua me kila mai na veivakayarayarataki ni Yalotabu, ia a digitaka me kila ga mai na veika a sotava sara ga vakai Koya. Sai koya oqo na itukutuku:

Ia raica, ena sucu mai vei Meri, e Jerusalemi, na nodra vanua na noda qase, ni sa goneyalewa savasava ko koya, sa ka talei ka digitaki, ko koya ena vakarurugi ka kune kune ena kaukauwa ni Yalo Tabu, ka na vakasucuma mai e dua na gone-tagane, io, ko koya na Luve ni Kalou.

“Ena vosota na ka rarawa, na veivakararawataki kei na veivakatovolei kecega; a sa yaco na veika oqo me vakayacori kina na vosa sa tukuni, ni na colata ko Koya na nodra rarawa kei na nodra ivalavalala ca na nona tamata.

“Ia ena mate ko koya, me tasereka kina na ivau ni mate sa vauci ira tu na nona tamata; ia sa ciqoma ko koya na nodra malumalumu, me vaka-sinaiti na lomana ena loloma cecere, me vaka na veika vakayago, me rawa kina ni vakila me vaka na veika vakayago na sala me vuksi ira kina na nona tamata me vaka na nodra veimalumalumu.” (Alama 7:10–12)

O ira na tamata vinaka wavokiti iko era na tovolea mera kila na nomu rarawa ni sa takali e dua ko dau lomana. E rawa ni ra vakila talega na rarawa. Na iVakabula e sega walega ni kila ka vakila na rarawa ia e vakila talega *nomu* rarawa yadua ko vakila vakataki iko ga. Ka sa kilai iko vakaoti Ko Koya. E kila na Lomamu.

Sureta na Yalo Tabu

Na iVakabula e rawa ni kila na cava mai vei ira na levu na ka ko rawa ni kitaka ka na vinaka duadua vei iko ni ko sureta na Yalo Tabu me vakacegui ka vakalouga tataki iko. E kila O Koya e vei ka vinaka duadua mo tekivu kina. E so na gauna oya mo na masu. Eso na gauna mo na laki vakaceguya e dua tani tale. Au kila e dua na yada ka tauvimate veivakaleqai ka vakayarayarataki

*A rawa vua na iVakabula me kila na
noda rarawa ena veivakaugeti ni Yalo,
ia a digitaka me kila ena Nona sotava
sara ga vakai Koya.*

me laki sikova e dua tale na yada. Au a sega ni tiko e kea, ia au kila deivaki ni Turaga e vakayarayarataka e dua na tisaipeli yalodina me dolele yani vua e dua tale ka oqo e rawa kina ni vuksi rau ruarua.

E vuqa tu na sala ka rawa ni vuksi ira kina na rarawa na iVakabula, ka donu vei ira yadua. Ia ko rawa ni vakadeitaka ni rawata O Koya ka na cakava ena sala ka vinaka duadua vei ira sa rarawa kei ira era wavokiti ira. E dua na ka dei ni sereki ira na tamata na Kalou mai na nodra rarawa oya ni ra na vakila na yalomalua vakagone e Matana. E dua na ivakaraitaki ni kaukauwa ni yalomalua lomadina e lako mai na bula i Jope (raica na Jope 1:20–22). E dua tale na ka dei, ka tu talega vei Jope, sai koya na vakabauta dei ni nona Tucaketale na iVakabula (raica na Jope 19:26).

Eda na tucaketale taucoko, wili kina ko ira na nomu daulomanu ka ra mate. Na sotatakei ira ena sega ni ka vakayalo ia ena yaco ena yago ka na sega sara ni mate se qase mai se yaco me malumalumu.

Ni rairai na iVakabula vei ira na Nona iApositolo ni oti na Tucaketale, a sega ga ni vakadeitaki ira O Koya ena nodra rarawa ia ko ikeda kece ka na rawa ni rarawa. E vakadeitaki ira kei keda vakaoqo:

“Dou vakacegu ga.

“Raica na ligaqu kei na yavaqu, sai au dina ga: tarai au, ka raica; ni sa sega ni vakalewena se vakasuina na yalo, me vaka dou sa raica vei au” (Luke 24:36, 39).

Na Turaga e rawa ni vakayarayarataki keda meda dolele yani ki na kaukauwa ni veisereki mai na noda rarawa ena sala donumaki keda duadua. E rawa ni da digia me qaravi ira na tani ena vuksi ni Turaga. E rawa ni da vakadinatinataka na iVakabula, na Nona kospelii, na vakasukai mai ni Nona Lotu, kei na Nona Tucaketale. E rawa ni da muria Nona ivunau.

Na veidigidigi kece oqori e sureta na Yalo Tabu. Sa ikoya na Yalo Tabu ka na vakacegui keda ena sala ka rauta na noda gagadre. Ia mai na veivaugeti ni Yalotabu, e rawa ni tiko kina vei keda na ivakadinadina ni Tucaketale ka matata na rai ki na sota tale lagilagi e muri. Au vakila na vakacegu oya niu raica sobu na vatuniibulubulu kei dua kau kila—e dua kau kila ni na rawa ena dua na siga emuri meu mokota e lig aqu. Niu kila oya, au a sega walega ni sereki mai na rarawa ia au vakasinaiti talega ena marau ni nanamaki.

Sa rawa mo vakadeitaka

ni sa rawa vua na

*iVakabula me na veivuke
ena sala sa vinaka duadua
vei ira sa rarawa vakakina
vei ira era tiko voliti ira.*

Ke a tubu me tamata bula na tamata lailai oya, kea goneyalewa ka na gadreva na veisereki mai na dua tale na ituvaluva ni veivakatovolei. Ena vakatovolei ko goneyalewa me dei ena lomadina vua na Kalou mai na bolebole vakayago ka vakyalo ka lako mai vei keda kece. E dina ga ni yago e ibulibuli uasivi, na kena maroroi me yavala tiko e bolebole ka tovolei keda kece. Na tamata kece ena valuta curuma na tauvimate kei na kakana ni yabaki ni bula.

"Mo Yalo Malumalumu"

Na kaukauwa ni veisereki mai na noda dredre e sa tu. E cakacaka ena sala vata ga kei na sereki mai na dredre ka lako mai ena sotavi ni mate ni dua ka da lomana. Me vaka ga ni sereki oya e sega so ni dau vu ni nona vakabulai e dua ka lomani, na sereki mai na so tale na dredre e sega beka ni kena kau tani. Na Turaga ena sega beka ni soli vakacegu me yacova ni da sa vakatubura na vakabauta me caka digidigi ka na kauta mai

na kaukauwa ni Veisorovaki me cakacaka ena noda bula. E sega ni lavaka oya O Koya baleta ni sega ni kauwai ia mai na loloma e vukuda.

E dua na veituberi me ciqomi kina na kaukauwa ni veisereki ni Turaga mai na veisaqasaqa ni bula a soli vei Thomas B. Marsh, ka a Peresitedi ni Kuoramni iApositolo Le Tinikarua. E yaco vua na vakatovolei dredre, ka kila na Turaga ni na sotava tale e levu cake. Oqo na ivakasala vei koya kau taura me noqu kau dulaka vei iko: "Mo yalomalumalumu; ena tuberi iko e ligamu

na Turaga na nomu Kalou, ka sauma vei iko na nomu masu.” (Vunau kei na Veiyalayalati 112:10).

Na Turaga e vinakata tu ga me muataki keda ki na sereki mai na noda yaco me yalododonu. Oya e gadreva na veivutuni. Ka oya e taura na yalomalumalumu. Ia na sala ki na sereki e gadreva tu ga na yalomalumalumu ena ituvatuva ni Turaga me rawa kina ni tubera na ligada ki na vanua e vinakata O Koya me sivita noda leqa ka yaco ki na vakasavasavataki.

Na dredre a rawa ni vakavuna na yaloca se yalolailai. Na yalomalumalumu ka gadreva ko iko kei au me tuberi kedaru kina ena liga ni Turaga e yaco mai ena vakabauta. E yaco mai na vakabauta ni Kalou e bula dina tiko, ni Lomani keda O Koya, ka ni ka e vinakata O Koya—ke dredre dina beka—ena ka vinaka duadua vei keda.

Na iVakabula a vakaraitaka vei keda na yalomalumalumu oya. Ko ni sa wilika ni a masu vakacava O Koya ena Were mai Kecisemani ni a bitaki tiko O Koya ena dredre ena vukuda ka sivia na noda rawata me da kila se vosota, se vei au meu vakamacalataka. Ni nanuma Nona masu: “Tamaqu, kevaka ko ni sa vinakata, ni kauta tani vei au na bilo oqo: ia me kakua ni yaco na noqu lewa, me yaco ga na nomuni lewa.” (Luke 22:42).

E kila ka vakabauta Na Tamana Vakalomalagi, na Eloimi cecere. Sa kila ni ko Tamana e kaukauwa-taucoko ka lomavinaka tawavakaiyalalya. Na Gone ni Toko e kerea ena vosa malua—me vaka e dua na gone lailai—ki na kaukauwa ni veiserekia me vuksi Koya.

Yalo Qaqka Vakacegu

Ko Tamana a sega ni sereka na Luvena ni kauta tani na dredre. Me baleti keda e sega kina ni cakava oya, ia a vakatara O Koya na iVakabula me vakacavara na ilesilesi ka a lako mai me cakava. Ia eda rawa ni yalo qaqka vakacegu mai noda kila na veivuke ka vakarautaka na Tamada:

“A sa rairai mai vei koya e dua na agilosia mai lomalagi, a sa mai vakaukauwataki koya.

“Ia ni sa yaluma sara, sa masu vagumatua cake kina: ia na nona buno sa vaka na titiri ni dra sa lutu ki na qele.

Ia ni sa tucake tale mai na masu, ka yaco vei ira na nona tisaipeli, sa kunei ira ni ra sa moce ni sa rarawa na lomadra,

“Ka sa kaya vei ira, Dou sa moce ena vuku ni cava? tu cake ka masu, de rawai kemudou na vere” (Luke 22:43–46).

A masulaka na iVakabula na veiserekia. Na ka a soli Vua e sega ni dua na dro tani mai na dredre ia na vakacegu e rauta me lako sivita ena lagilagi.

A sauma o Jisu Karisito na isau ni noda ivalavala ca taucoko vakakina vei ira taucoko na luvena na Tamada Vakalomalagi me rawa ni da sereki mai na mate kei na ivalavala ca.

Na Nona ivakaro vei ira na Nona tisaipeli, ka ra sa vakatovolei tiko mada ga, e idusidusi vei keda. E rawa ni da vakadeitaka meda muria. E rawa ni da vakadeitaka me da tu cake ka masu ena vakabauta levu kei na yalomalumalumu. Ka rawa ni da muria na ivakaro ka kuri ena ivola ni Marika: “Tu cake, meda lako” (Marika 14:42).

Mai na ka oqo, e sa tu kina vei iko na ivakasala mo rawata kina na vakatovolei vakayago ka vakayalo ni bula. Ko na gadreva na veivuke ni Kalou ni sa oti na nomu cakava na ka kece ko rawata vakai iko. Oqo mo tucake ka lako, ia mo taura na Nona veivuke ena kena totolo ko rawata, ka sega ni waraka na leqa me qai kere serekia.

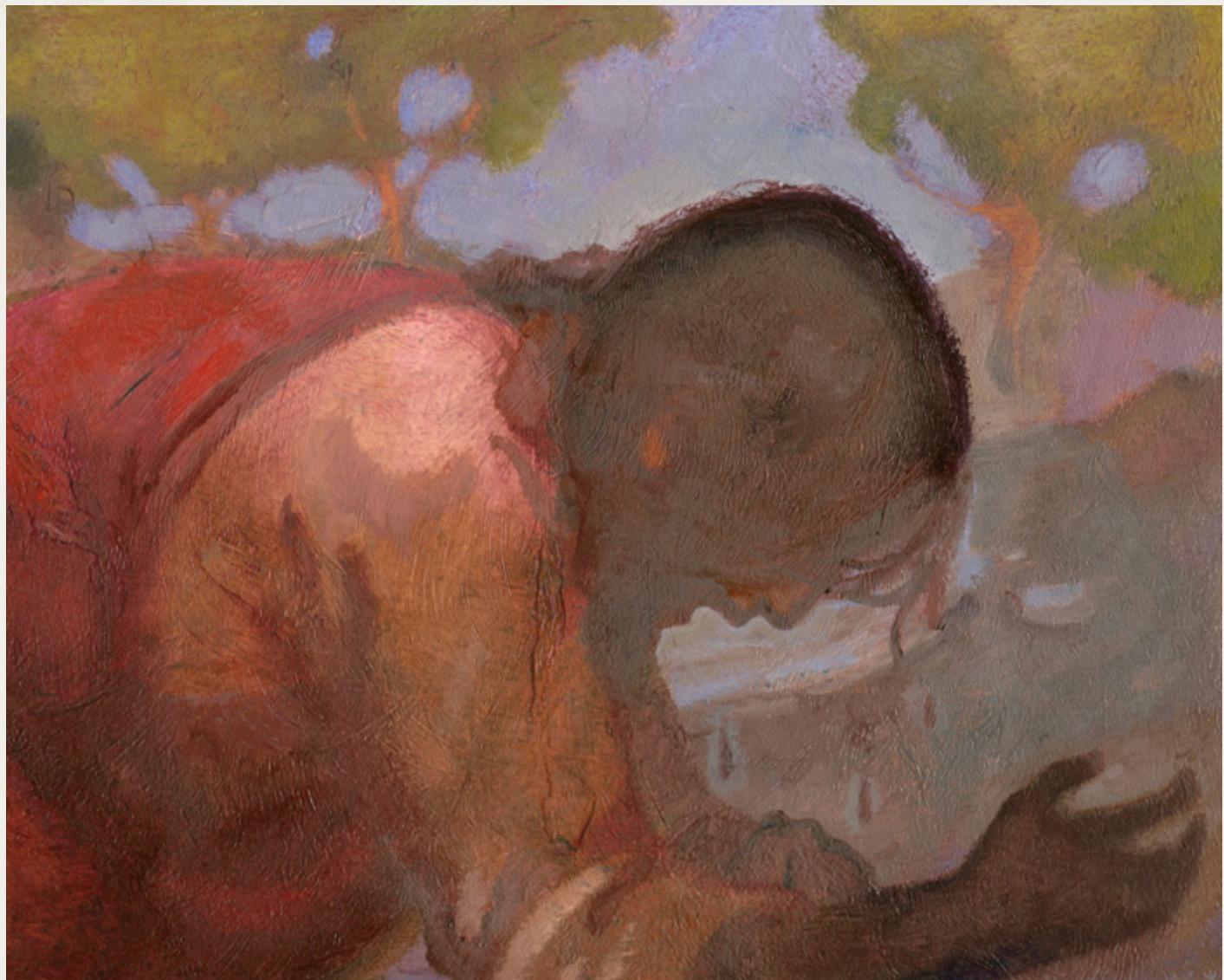
Au soli ivakadinadina tabu ni bula tiko na Kalou na Tamada ka lomani keda. Au kila o ya. Na nona ituvatuva ni marau e maucokona, ka sa *ikoya* e dua na ituvatuva ni marau. Sa vakaturi cake tale ko Jisu, ka na vakakina koi keda. E a rarawa Ko Koya me rawa ni vuksi keda ena noda dredre kece sara. E sauma O Koya na isau ni noda ivalavala ca kece kei na nodra na luvena kece na Tamada Vakalomalagi ka me rawa ni da sereki mai na mate kei na ivalavala ca.

Au kila ni ena Lotu i Jisu Karisito, na Yalo Tabu e rawa ni lako mai me veivakacegui ka savai keda ni da sa muria na iVakavuvuli. Mo ni ciqoma mada na Nona vakacegu kei na veivuke ena gauna ni nomuni gagadre, ena gauna kece ni tovolei kei na dredre ni bula. ■

Mai na dua na vosa vakalotu, “Na Kaukauwa ni Veiserekia,” a cauraki e Brigham Young University ena ika 15 ni Janueri, 2008.

ME KILAI

1. “Liutaki au,” *Sere*, no. 50.

MATAI/LAI MAINA KECSEMANI, NAI VEIJ, KIRK RICHARDS/TABA NI OLIVE MAINA GETTY IMAGES

Ena Loma ni Were Tabu

Ena Vakanananu $\text{♩} = 60\text{--}68$

Qaqana kei na ivakatagi mai vei Tammy Simister Robinson

1. Lo - ma - ni we - re Ta - bu, sau - mi e - na lo - lo - ma.
 2. Ya - go - mu ni ma - vo - a, sau ni lo - lo - ma vei au.
 3. Na bi - lo meu ta - u - ra, Meu va - ka - na - nu - ma - ga,

Ma - i Ke - ci - se - ma - ni, Ji - su ma - su - la - ki au.
 Mai ra - ra - wa vu - tu - gu, mai ma - te e vu - ku - qu.
 Na ya - go ra - ra - mu - su. Meu va - ka - di - na - ta - tu.

Ji - su ma - su - la - ki au. Ya - lo - qu lu - lu - vu mai;
 Ma - te me ba - le - ti au. Ya - lo - qu ra - ra - mu - su;
 Meu va - ka - di - na - ta - tu. Ya - lo - qu lu - lu - vu mai;

Meu dua bau kei ke - mu - ni. Ma - i Ke - ci - se - ma - ni,
 meu dua bau kei ke - mu - ni. Mai ra - ra - wa vu - tu gu,
 Meu dua bau kei ke - mu - ni. Se - a - vu - na vu - tu - gu.

Ji - su ma - su - la - ki au. Ji - su ma - su - la - ki au.
 mai ma - te e vu - ku - qu. Mai ma - te e vu - ku - qu.
 Ji - su vu - ni bu - la tu. Ji - su vu - ni bu - la tu.

© 2003 Tammy Simister Robinson. Dodonu kece e taqomaki.

Sa rawa me lavetaki na sere oqo me baleta na inaki e so, cakacakala ni lotu sega ni saumi se ena vuvale.

Me na vakabiri na notisi oqo ena ilavelave yadua.

Mai vei Brian K. Ashton

Karua ni Daunivakasala ena
Mataveiliutaki Raraba ni
Wilivola ni Sigatabu

Tolu na Lesoni ena Loloma, Reki, kei na Vakacegu

Ni muri na tolu na ikalawa oqo ena
rawa ni cakava e dua na duidui levu
kina nomu bula ka vuakea mo vakila
na vua ni Yalo.

Niu a se gonevuli ena koliji, au dau vaka-samataka vakalevu noqu gauna emuri. Niu qai yaco ki na gauna emuri—vakaibalebale ki na bula ni oti na koliji—au vulica e tolu na lesoni bibi ka bulia na veisau levu e noqu bula. Au via wasea vei kemuni na lesoni oqori ena vakanuinui ni ko ni na sega ni taura na kena balavu vakai au me vulici ira. Era na rawa ni vuksi iko mo kunea e levu cake na marau mai na bula—ka tini ni ko rawata na bula cecere vata kei na Tamamu Vakalomalagi.

1. Vakasaqara na Marau, Vakacegu, kei na Yalo Tabu

Au a sotava na watiqu, ko Melinda, ena na ikarua ni yabaki ena koliji, ka rauta ni oti e ono na vula noqu lesu mai na kaulotu. Au kila kusarawa sara niu vinaka-ta meu vakawatitaki Melinda. Ko Melinda, e seva, ni sega ni vakila na ka tautauvata. Ea sega me yacova e

lima na yabaki e muri ni qai ciqoma na isaunitaro ni “DONU” me vakawati kei au.

Ena lima na yabaki oya, au a sotava e dua na vakanovolei dredre duadua ena noqu bula. Au sa kila tu ko cei meu vakawatitaka, ka sa uqeti au tiko na Yalotabu, ia au sega ni vaka meu yacova na inaki oya.

Ni oti vakalailai noqu tauriivola, e sa lewa o Melinda me laki kaulotu—e tiki, au nanuma, ni nona levei au. Eso na gauna ni nona kaulotu tiko au a bulararawa baleta niu a vakanamata tiko ki na ka e sega ni tiko vei au. Dina ga, niu vuli ivolanikalou tiko ka masu e veisiga, vakaitavi ena Lotu, ka gu me cakava na veika me kauta mai na Yalo Tabu ki na noqu bula.

Ena dua na mataka caca, ni Sigatabu batabata sivia e Minneapolis, Minnesota, Amerika, niu a draiva tiko ki na dua na soqoni ni Lotu, au vakasama, “E dodonu meu bulararawa tiko oqo sara ga. E sega ni dua na ka e yaco tiko me vaka au vinakata. Ia au sega ga ni bulararawa. Au vakila na marau tawavakabauti!”

Oqo, e rawa vakacava niu marau keu lako curuma tiko na ka, vei au, e dua na veivakatovolei dredre?

Na isaunitaro e kunei ena Kalatia 5:22–23: “Ia na vua ni Yalo Tabu na loloma, na reki, na vakacegu, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalololoma, na vakabauta, na yalomalumalumu, kei na ivalavalala malua”.

Baleta niu a cakava tiko na veika ka na kauta mai na Yalotabu ki na noqu bula, au a vakila na loloma ni Kalou. Au a vakila na marau kei na vakacegu. Au rawa ni vosota dede kau marau tiko ga.

Na tiko ni marau, kei na vakacegu e noda bula, noda matavuvale, kei na noda bula vakawati e sega ni lako mai ni noda na vale levu,

Ni ko cakava

na veika lalai

ka vakabauta

na solibula i

Jisu Karisito,

e rawa ni ko

kune loloma,

reki, kei na

vakacegu se

cava mada na

nomu ituvaki.

na motoka totoka, na isulu vovou, cakacaka torocake, se na veika ka tukuna ko vuravura ni kauta mai na bulamarau. E dina ga, baleta ni vakilai ni loloma, marau, kei na vakacegu e lako mai na Yalotabu, na nomu vakila e sega sara ga ni semati kina noda ituvaki vakayago.

Yalovinaka mo kila niu sega ni tukuna tiko ni da na dau marau tiko ga se na noda ituvaki vakayago ena sega vakadua ni tara na noda bulamarau. E dina ga, ni kevaka

eda sega ni tovolea na wiwi, eda na sega ni rawa ni kila na kamica (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 29:39; raica talega Moses 6:55).

Eda gadreva meda oca ena so na gauna. Kena ikuri, eso na ituvaki vakayago kei na lomada e rawa ni vuna na voraki levu ka cakava me dredre dina vei keda meda vakila na Yalotabu. Ia kevaka eda gu tiko me tu na Yalotabu ena noda bula ka vakanuinuitaka na Kalou, e rawa vei keda, vakararaba, meda marau.

Au vakadinadinataka mai na ka sotavi yadua ni dina na veika oqo. Mai na ka au a sotava ni a kaulotu tiko o Melinda, au sa raica ni kevaka au cakava tiko na veika ka na kauta mai na Yalotabu ki na noqu bula, oka kina na digidigi me vakabauta ka ciqoma ni veika kece ena yaco me vaka e nakita na Kalou, au dau marau tu ga (raica na Jekope 3:2).¹

2. Kakua ni Tarabe ena iVakatakarakara

Ko Setani e dau surevaka na ivakatakarakara veisosomitaki vei ira na ka kece e kitaka na Kalou me veilecayakitaki ka dabui keda. Dina ni tu nona sasaga o Setani me vukici keda vakatani, na iVakabula e vakatavulici keda ni “na kau ca sa [sega] ni vuataka rawa na vua vinaka” (3 Nifai 14:18). Me baleta ni o Setani e kau ca, e sega ni rawa me vakavuna meda vakila na, “loloma, na reki, na vakacegu, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalololoma, na vakabauta, na yalomalumalumu, kei na ivalavalala malua” (Kalatia 5:22–23). E dua tani, o Setani e vinakata meda bulararawa (raica na 2 Nifai 2:27).

Ia ka cava ga e cakava ko Setani? E tovolea me dabui keda.

E dua na noqu itokani, e dua ka digitaki, a dabuitaki. Ko noqu itokani a laki kaulotu ka dua na daukaulotu vakasakiti. Ni lesu ko goneyalewa mai na nona kaulotu, e nakita me cakava na ka lalai kecc ka a dau kauta mai na

Yalotabu ki na nona bula ka dau vakaukauwataki koya ena nona kaulotu. Ka dua na gauna, a vaka-yacora tiko.

Ia, e raici ira nona itokani, e levu vei ira era kaulotu otu, mai lotu ena vei Sigatabu ia e tau-daku ni lotu era bula tiko me vaka na vuravura. E kena irairai ni ra marau tiko. Era kitaka tiko na veika “lasa”. Ia na nodra itovonibula e vaka ni sega ni gadreva a levu na igu me vakai koya.

Vakamalua ga sa mudu na nona kitaka na ka lalai ka dau kauta mai vua na kaukauwa vakayalo ena nona kaulotu. E se tiko ga nona ivakadi-nadina, ia a tukuna vei au ni sa vakasamataka, “Kevaka kau na tiko ga ena noqu soqoni ni Lotu, au sa DONU tiko—au sa sala dodonu.” E yasa kadua, e kaya, “Vakayalo, au sa lutu tu.”² Ni sa bula me vaka na bula ni vuravura, e dua na digidigi cala sa mua ki na dua tale, ka yaco kusarawa me bukete.

Na nona vei digidigi tawadodonu sa toboki koya ena kena gauna. E sa sega ni marau, ka sa kila. Kalougata, ni ko noqu itokani e kidava ni sa dabuitaki, ka veivutuni.

Na nona italiano e vakabibitaka ni koi keda mada ga sa vinaka sara e rawa ni da dabui. Kena ikuri, na nona italiano e dusia ni dodonu vei keda meda tataqomaki tiko ga baleta na veidabui. Eda na rawata oqo ena noda kitaka na ka lalai ka kauta mai na Yalotabu ki na noda bula.

Au marau niu ripotetaka ni edaidai sa marau tiko ko noqu itokani, sa sasaga tiko me muria na ivunau, ka sa bulabula tiko vakayalo ka vakayago ena kospipeli.

Na veidabui nei Setani e lako mai na levu na sala. Au na cavuta ga e vica.

E tovolea o Setani me vukici keda meda vakaliuca na ka vakayago ki na ka vakayalo. E rawa ni

*Ko Setani e
dau surevaka na
ivakatakarakara
veisosomitaki
vei ira na ka
kece e kitaka na*

*Kalou me
veilecayakitaki
ka dabui keda.
Na iVakabula
e vakatavulici
keda ni “na kau
ca sa [sega] ni
vuataka rawa
na vua vinaka”*

(3 Nifai 14:18).

da kila ni sa cala na veika eda vakaliuca ni da kila na kena wasoma noda tukuna, “Au rui osooso se rui wawale ga oqo meu _____. ” Vakalewena na vanua lala ena: lako ki valetabu, veiqaravi, vuli ka vakanananu ena ivolanikalou, vakayacora noqu ilesilesi, se cavuta mada ga noqu masu.

E dua na ibalebale ni da vakila na osooso oya ni o Setani e cakacaka vakaukauwa tiko me vakawelei keda. E vakayagataka na talevonivuku e ligada, na retio e noda motoka, na iyalovalo e noda vale, kei na vuqa na veika me vakawelei keda tiko e voleka ni gauna kece. E yaco kina, ni da na vakila ni da osooso cake mai na ka dina.

E dua tale na vua ni vakawelei oqo oya ni da sa vakanananu vakalilai sobu tiko. Ko Setani sa cakacaka tiko me vakawelei keda baleta ni kila ni vakanananu, vakabibi me baleta na ivolanikalou, e mua ki na tavuki vakalevu kei na ivakatakila.

E dua tale na veidabui nei Setani e lako mai na vakasama ni noda cakacaka e taudaku e bibi cake mai na noda inaki e loma. Ni dau yali na inaki matau ni kena vakayacori na veika vakayalo, e dau yali na sotavi ni marau ena kospipeli. Ena yaco, ni muri na ivunau e tekivu me vakilai me vaka e dradraluka, ka kila o Setani ni kevaka e rawa ni da vakila oya, ena rairai ni da muduka na ka eda kila ni dodonu meda cakava tiko.

E dabui keda talega o Setani meda vakabauta ni reki kei na marau e yaco mai ni malumu tu na bula se mai na rawai walega na lasa e gauna kece ga. E sega. Na ka dina ni na sega na reki se marau ke sega na ka meda gumutua kina (raica na 2 Nifai 2:11, 23).

Na itinitini ni veidabui nei Setani kau na tukuna oya ni dau tovolea me vukici keda ni caka ca, kei na kena lasa vagauna, e marau dina. E kila o Setani, ena gauna sotavi ga, eso na vakila kei na lomada e rawa ni (1) kitaka meda nanuma ni da sa vakila tiko na vua ni Yalotabu, (2) tauvulona na noda gadreva na vua oya, se (3) vakila ni vaka e isosomi dauciqomi.

Me ivakaraitaki, e rawa ni veitemaki o Setani me vakasaqarai na gagano ca ni yalo me isosomi ni loloma. E rawa ni bacani keda ena malaude me isosomi ni marau gumatua. E tovolea me vakawelei keda ka kua ni laivi keda meda vaka-cegu. E vinaka meda via yalododonu, gumatua, ka dodonu vakapolitiki me isosomi ni yalosavu, talairawarawa tiko ga, kei na matau ni vakanamata vakayalo. Na nona veitemaki e rawa ni vakavuna meda veilecayaki, ka vuna me muataki keda meda nanuma ni voroki ni ivunau ena kauta mai na marau.

3. Kitaka na Veika Lalai

E dau matau ni ka lalai ka kauta mai na Yalotabu ki noda bula, e maroroi keda meda kua ni dabui, ka cava ni vupei keda meda taura na kaukauwa me muria na ivunau ka rawata na bula tawamudu. Na iVakabula e vakatavulica na ivakavuvuli oqo vei ira na italatala qase ni Lotu mai Kirtland, Ohio: “O koya mo dou kakua kina ni oca ena cakacaka-vinaka, ni dou sa tuva tiko na yavu ni dua na cakacaka cecere. Ia ena tubu mai ena veika lalai na veika cecere” (Vunau kei na Veiyalayalati 64:33).

Na cava na vuna e rui bibi kina na ka lalai? Ena tikina ka tarava, e vakamacalataka na iVakabula ni “gadreva na Turaga na yalo sa malumalumu ka talairawarawa” (Vunau kei na Veiyalayalati 64:34). Na cava e semata kina na iVakabula na ka lalai kei na yalo ka talairawarawa? Baleta ni vakamatautaki na caka ni veika lalai, eda sorovaka kina na lomada kei na vakasama vua n Kalou, ka na savai ka vakatabui keda (raica na Ilamani 3:35).

Na veisavai kei na veivakatabui oqo e veisau-taka vakadua na keda ituvali, vakalailai mai na

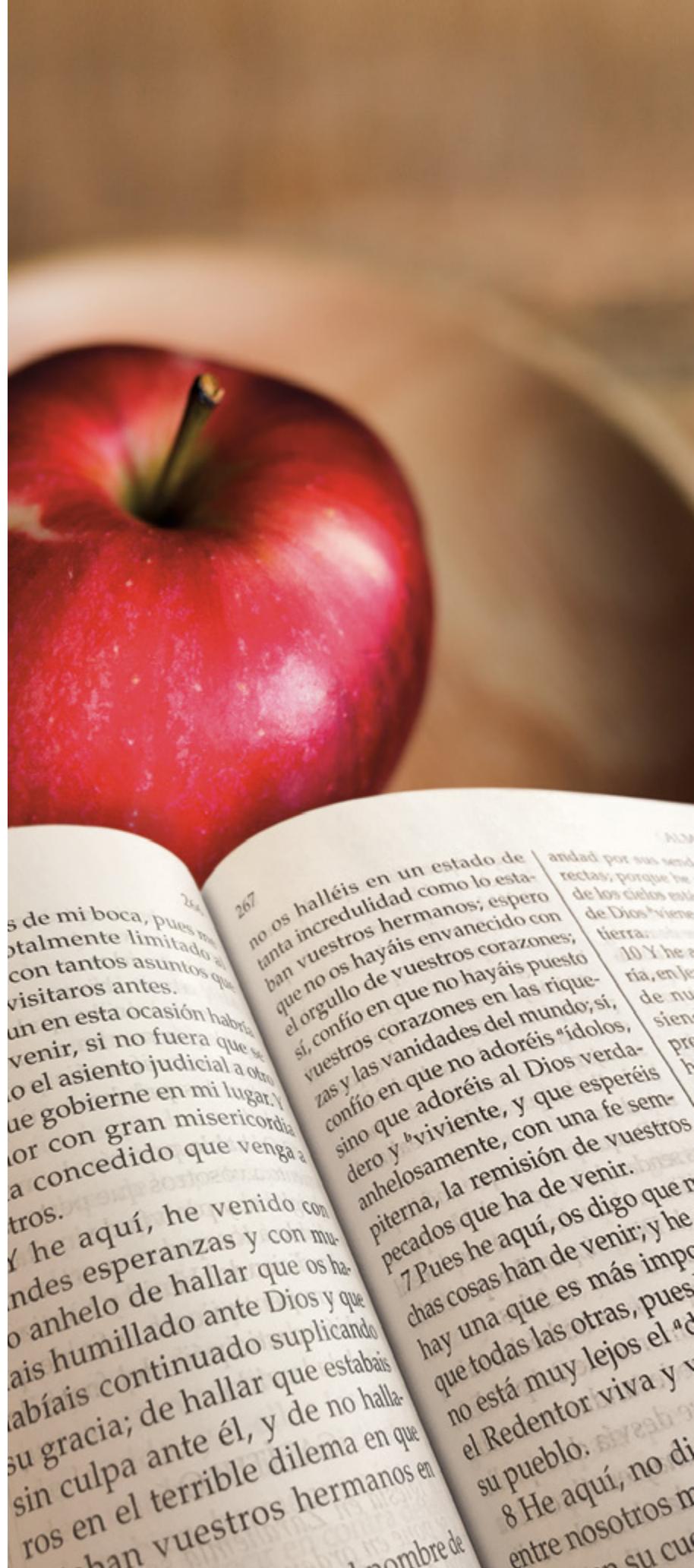
vakalailai, ka yaco meda na vaka cake tiko ga na iVakabula. Oqo ena vuna na noda ciqociqo cake vakalevu ki na veivakauqeti ni Yalo Tabu, ka na vakayacora meda dredre cake ni da dabui.

Ena noqu sa yabaki levu ena koronivuli torocake, ea vakatavulici au ko tamaqu ena semineri mai vale. Baleta ni ulutaga ena yabaki oya na iVola i Momani, a lewa ko tamaqu me keirau wilika vata, na veitikina yadua, ka veitalanoataka na ka keirau vulica. Ni keirau wilika tiko, e dau taroga ko tamaqu na veitaro ka vuni noqu vakasama baleta na ka keirau wilika tiko, ka dau vakamacalataka o koya na ka au sega ni taura. Au se nanuma tiko ga noqu vulica baleta na iVakabula ka vakila ni O Koya a sikovi ira dina na Nifai ka ni koi au e rawa dina niu vosoti mai na noqu ivalavala ca baleta na Nona Veisorovaki.

Au dusia na noqu yavu ena ivolanikalou ki na neirau gauna vata oya ko tamaqu kei au. Au a vakila e dua na ka ni keirau wiliwili tiko. Ia e rairai bibi cake ni, noqu gagadre, inaki, kei na ivalavala e veisau. Au vinakata meu vinaka cake. Au sa tekiyu raica na vanua au dabui tiko kina. Au sa dau veivutuni vakawasoma cake. Ni mai cava na imatai ni noqu yabaki ena koliji, au sa dau wilika tiko na ivolanikalou e veisiga.

E na gauna vata oqo, a kerea o Peresedi Ezra Taft Benson (1899–1994) vei ira na lewe ni Lotu mera wilika na iVola i Momani e veisiga ka kitaka na ka era vulica.³ Io, me ikuri ni veika kece au wilika tiko, au a wilika eso mada ga na ka mai na iVola i Momani.

Ena noqu kaulotu au vulica meu vuli dina sara ka kana mai na ivolanikalou. E sega walega niu vakila na Yalo Tabu niu wiliwili tiko, ia au sa tekiyu vakila na marau niu vakasaqara na

ivolanikalou meu kunea na iwali ni noqu leqa kei ira talega na dauvakadidike.

Ni oti noqu kaulotu, au vakuria na kana mai na ivolanikalou e veisiga. Baleta ni ivalavala oqo e sureta na Yalo Tabu ki na noqu bula, au ciqoma na Nona veidusimaki me vuksi au ena vakayagataki vakavinaka cake ni noqu gauna. Me isoqoni, au caka vinaka e koronivuli ka, emuri, ena cakacaka. E yaco me rawarawa cake na caka vakatulewa vivinaka. Au sa dau masu cake vakalevu kau gumatua cake ni cakava noqu ilesilesi. Na kana mai na ivolanikalou e veisiga e sega ni walia kece na noqu leqa, ia e rawarawa cake na bula.

Ena Okosita 2005, a cauraka kina o Peresitedi Gordon B. Hinckley (1910–2008) na bolebole me wiliki ka wiliki tale na iVola i Momani ni se bera ni cava na yabaki.⁴ Baleta niu wilika tiko mada ga na iVola i Momani e veisiga, au sa yaco sara tiko ena Ica se Moronai. Me vuana, niu vakacavara ena dua se rua na macawa ki muri, au nanuma niu sa vakayacora na veibolei nei Peresitedi Hinckley.

Ia a qai sikova mai noqu vuvale e dua na dauveisiko yalodina. E a taroga o koya seu sa cakava vakacava tiko na veisureti nei Peresitedi Hinckley.

Au tukuna vua niu kalougata niu a tekivuna na iVola i Momani ni se bera nona veibolei o Peresitedi Hinckley. Ia, ena so na via-yalododonu, au kaburaka yani niu sa vakacavara na itavi.

Kalougata, ni noqu ivakavuvuvi ki vale e raica e dua tani na ka. Ni vakadodonutaki au vakamalu, a vakasolokakana vei au na Yalotabu ni donu na noqu dauveisiko.

Oqo e dodonu meu wilika e rua na wase e veisiga meu tinia tale ena mua ni yabaki. Niu vaklevutaka na noqu wiliwili ena iVola i Momani, au

*Au yalataka
ni kevaka ko
na kana mai na
ivolanikalou
e veisiga,
vakabibi na
iVola i Momani,
ko na sureta
na Yalotabu
ki na
nomu bula.*

raica ni levu cake na kaukauwa e lako mai ki na noqu bula. E levu cake na noqu reki. Au raica vakamatata cake na veika. Au veivutuni mada ga vakawasoma cake. Au via veiqaravi ka vueti ira na tani. Au sa sega ni rawai rawarawa ki na veidabui kei na veitemaki nei Setani. Au lomana cake vakalevu na iVakabula.

Ena Noveba oya au sa kacivi kina meu bisopi ni neitou tabanalevu. Noqu vakacavara na veibolei nei Peresitedi Hinckley e vakarautaki au ki na veikaci vi oya. Mai na gauna oya, au sa raica ni na levu cake ni noqu osooso ena cakacaka se ena lotu, na levu cake ni noqu gadreva meu vulica na ivolanikalou, vakabibi na iVola i Momani.

E rawa talega ni nomu na veivakalou ugatataki vata ga kei na kaukauwa ena nomu bula kevaka o kana talega mai na ivolanikalou e veisiga. Au yalataka ni kevaka ko kana mai na ivolanikalou e veisiga, vakabibi na iVola i Momani, ko na sureta na Yalotabu ki na nomu bula ka ko na vakaitovo ena masu e veisiga, veivutuni vakawasoma cake, ka kunea ni rawarawa cake na laki lotu ka taura na sakaramede e veimacawa.

Au vakadinatinataka ni ko cakava na veika lalai ka vakabauta na Turaga, ko na rawa ni kunea na loloma, reki, vakacegu, kei na marau se cava ga na nomu ituwaki. Au vakadinatinataka talega ni oqo e sa caka me rawa baleta na solibula i Jisu Karisito. Na ka kece e vinaka e lako mai baleti Koya (raica na Moronai 7:22, 24). ■

Mai na dua na vosa vakalotu, "Marau, Veidabui, kei na Ka Lalai," a cauraki e Brigham Young University ena 5 ni Tiseba, 2017.

IDUSIDUSI

1. Ni da sa dei ena vakabauta nei Kari-sito e rawa ni da kana mai na loloma ni Kalou veitalia na noda ituwaki.
2. iVola ni veitarotarogi kei na ilavelave e tiko vei koya ka volavola.
3. Raica na Ezra Taft Benson, "A iLesilesi Tabu," *Ensign*, Me 1986, 77–78; raica talega "Na iVola i Momani—Na Vatuivakadei ni Noda Lotu," *Ensign*, Nove. 1986, 4–7.
4. Raica na Gordon B. Hinckley, "iTukutuku ni Veiliutaki Taumada: E Dua na iVakadinadina Kaukauwa ka Dina," *Ensign*, Oko. 2005, 2–6.

Ena Seg a ni Rawa Mada Ga Ni Dua na Cagilaba Me Tarovi Keirau

Ni oti vakalailai noqu suka mai na kaulotu, au ciqoma e dua na veisureti ki na dua na danisi. Ena danisi, au biutaleca noqu talevoni ka lomasoli e dua na cauravou me vuakea na kena vaqarai. Ni keirau veitanoa tiko, keirau kunea ni keirau suka ruarua mai na kaulotu ka tu vata ena levu na vakasama kei na vakanamata.

Na neirau veiweki e tubucake tikoga, ka keirau veibukuti yani. A neirau tadra me keirau vauci ena Vebetabu e Washington D.C. ni bera ni sogo me vakavoutaki ena Maji ni 2018. Ia ni oti na caka ni vakatulewa oya, keirau a vakatovolei. Taumada, au a biu cakacaka ka sega ni dua na sala meu maroroi ilavo kina baleta na ilakolako ki valetabu. Tarava, e dua na cagilaba e muri donu me lauti Puerto Rico ni bera vakalailai neirau tiki ni siga ni vakamau.

Ni basika na Cagilaba o Maria, e yamaraka na neimami yanuyanu totoka. Era sogo na sitoa. E boko na livaliva;

wai, kakana, kei na veika gadrevi tale eso sa dredre me kunei. Keirau vakayalia na veika kece keirau tuva me vakayagataki ena neirau soqo ni vakamau. Keirau tarova na caka ni soqo ni vakamau, ka kena irairai ni keirau sa na tarova talega na neirau vakamau. Na veilakoyaki mai kei na lako yani ki Puerto Rico e sa vakalailaitaki, ka sega ni dua e kila na kena balavu. Au sa teki vu vakila na yalolailai, kau vakasinaiti ena vakatitiqa kei na veilecayaki.

Ena dua na bogi, keirau veitanoatake kei noqu itau na neirau ituvaki. Na veilakoyaki e veilecayaki, ka keirau na sega ni cakasoqo ni vakamau se isulu ni vakamau, ia na Yalotabu e vakadeitaka ni keirau gadреви me keirau nuitaka na Turaga. Na ka bibi taudua oya na vauci e valetabu. Keirau masu vei Tamada Vakalomalagi me veivuke.

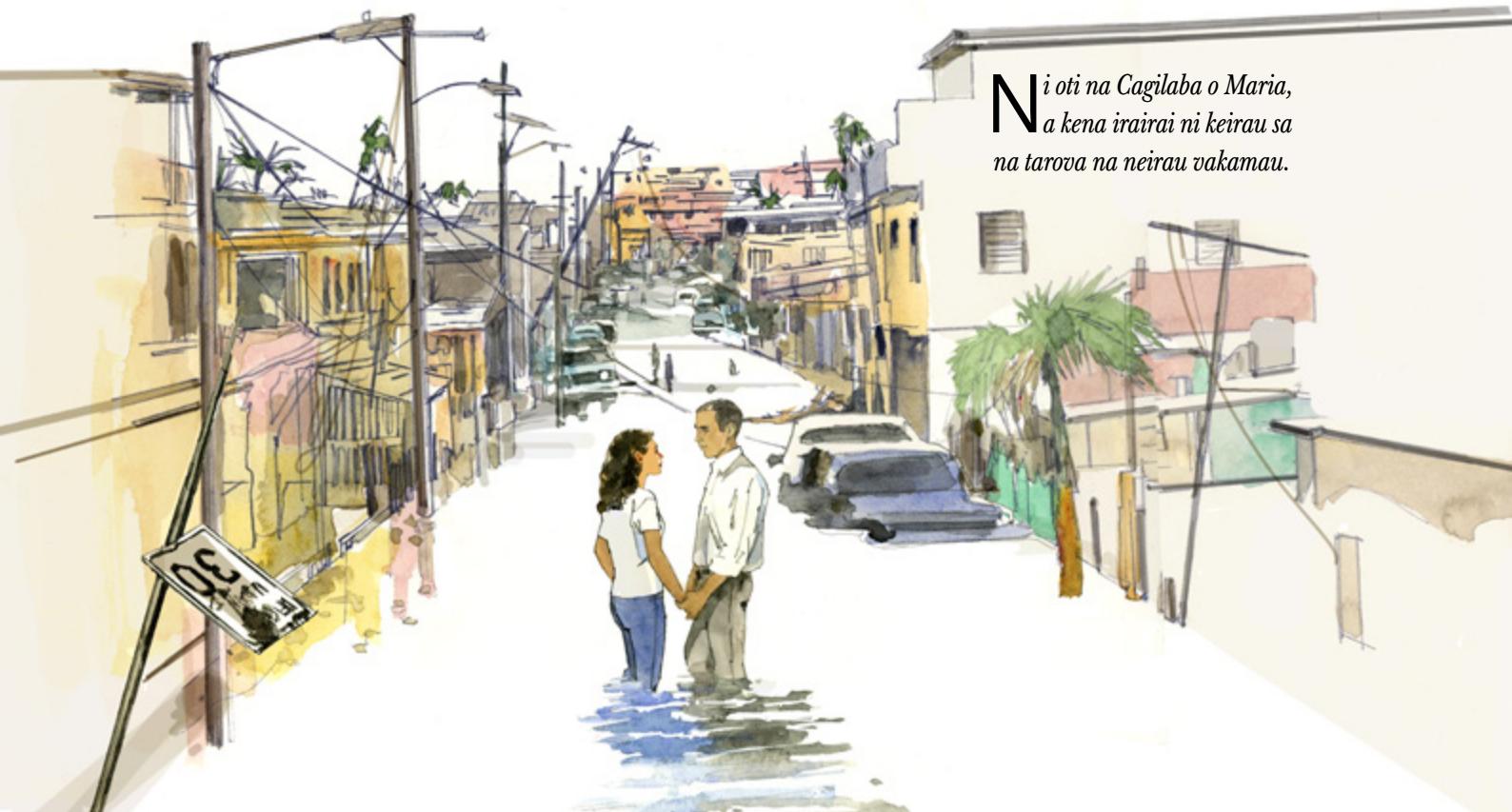
Ni tekivu vakalesui ga na vuka mai Puerto Rico, keirau tuva vou na neirau vuka ka bukuya vou na siga ni neirau

vauci. E a sega tu na neimami sala ni veitaratara me vakamacawa ni oti na cagilaba, ia na talevoni ni dua na itokani e cakacaka tiko. E vakatarai keirau me veitaratara kei na valetabu. Keirau a rawa ni veisautaka na ka kece me rawa ga ni keirau vauci! Ni vo e vica na macawa mai na neirau ilakolako, ko ira na lewe ni matavuvale kei na veiweki era soli ivava kei na isulu ka vuakea me tu e levu na ka baleta neirau vakamau.

Ni ni oti na neirau curu ki valetabu, keirau laiva tu ki dakui keirau na neirau lomaleqa. Keirau veitaure liga me keirau curuma vata na neirau matakavou. Au rawa ni tukuna dina niu vakila na liga ni Turaga ni veituberi ka veivakadeitaki tiko ni kevaka keirau vakabauti Koya, ena DONU na ka kece. Nikua, keirau sa vakalougatataki ena dua na luvei keirau tagane totoka ka keitou sa vauci vakamatavuvale me tawamudu. ■

Koraima Santiago de Jesus, San Juan, Puerto Rico

Ni oti na Cagilaba o Maria, na kena irairai ni keirau sa na tarova na neirau vakamau.

jk

"O koya oqo!"

A u yaco bera ki vale ena dua na bogi ni vula ibatabata ni oti noqu vakayaco veitarotarogi vaka bisopi. Au wawale dina. Na cakacaka e vuni oca vakalevu me oti e vica na macawa, kei na itavi ni vuvalle kei na Lotu au vakila me bitaki au me sivia na noqu iyalayala.

Ena yakavi oya, a dodonu meu vaka-vinakataka na noqu motoka meu rawa ni laki cakacaka ena mataka ka tarava. Niu daramaka noqu ovarola, au veisau mai na itavi vaka bisopi ki na makeniki. Au davo ena fuloa ni qaraji batabata e ruku ni motoka ka tekiu cakacaka. Na cava meu batabata, wawale, ka mavoa noqu iquuru-quru niu sa cakacaka oti vakaukauwa ena siga oya? Au sa vakayalia na noqu vosota ka tekiu kudru, kerekere masu vua na Tamada Vakalomalagi.

"E rawa beka ni O ni vupei au vakailai?" Au kaya. "Au sa tovolea tiko na noqu vinaka taucoko meu tama vinaka, vakawati, ka bisopi ka bulataka na ivanau. Ena sega beka ni veiqaravi vinaka cake keu vakacegu vakalailai? Yalovinaka vupei au meu vakaotia oqo ka me rawa niu laki moce."

Vakasauri, e tolu na vosa makarese-se e lako mai noqu vakasama: "O koya oqo!"

"Na Cava?" Au a sauma.

E a lako tale mai na vosa: "O koya oqo!"

Na kilaka sa qai vakatawa mai na noqu vakasama kei na lomaqu ni sa lako mai vakatolu na vosa: "O koya oqo!" Na veivosa oqo e kauta na itukutuku ki yaloqu. "Oqo" sa bula vakayago, kau sa sotava tiko e dua na gauna ni tubu ka nakiti me vupei au meu yaco me vaka e vinakata na Tamada Vakalomalagi. E sa tukuna na Yalotabu vei au, "Ko namaka beka ni ilakolako e vuravura oqo ena sega na kena ogaoga?" Niu tucake mai na fuloa simede batabata oya, au sa sega ni vaka e liu.

Vakatau mai na noda ivukivuki vei ira, o ira na gauna dredre e rawa ni raici me isolisolai mai na Tamada mai Lomalagi sa dauloloma. E vakarautaka vei keda na madigi meda sota kei na dredre ka meda vulica rawa meda vuki Vua. Ni da cakava, eda vakalouga tataki ena vuli kei na tubu vakayalo.

A u a cakacaka tiko ena noqu motoka ni a lako doudou mai e dua na itukutuku matata ki na noqu vakasama.

Na tolu na vosa ka lako mai noqu vakasama ena bogi batabata ena fuloa simede ni qaraji batabata oya e sa vaka-louga tataki au me sivia e 35 na yabaki. Au dau tovolea vakaukauwa meu raica ni sega na dredre e maumau. Au raica na dredre ni madigi ni vulica na veika kau na sega beka ni vulica ena dua tale na sala. ■

Richard J. Anderson, Utah, Amerika

Niu Raica Ni Lagasere ko Ta

A u tiko ena noqu kaulotu e Honolulu, Hawaii, Amerika me rauta ga e va veimama na vula ni a yacovi au e dua na ninini levu ka emuri e qai kunei vakavuniwai ni manumanusoni. Na veivula ka muria e kauta mai na siko ki valenibula, e tawa wili na vakadidike, ka dua na wainimate vou ka tu na kena revurevu vakatuburarawa.

Ni yaco ekea, au a se vakana māta sara tu ga ena cakacaka vakaulotu ka se sega niu vakila na vakanananu ki vale, ia mai na gauna ni noqu minini, sa mosi tu ga na yaloqu. Au nanumi rau noqu itubutubu kau galili e dina ga niu wavokiti mai vei ira na tamata daumaka, veikauwaitaki. Au sega ni via lako ki vale, ia au via vakila na vakacegu.

Ena nona veivakadonui na peresidi ni kaulotu, au a vosa vei rau na noqu itubutubu ena talevoni baleta na

mequ wainimate. Na tamata, ka se qai rawata ga na nona tadra ni bulatau-coko me lewena na Tabernacle Choir e Temple Square, e vakadeitaki au ni na lagata na yalona tau coko vei au ena konifredi raraba, ka na tekivu ena siga ka tarava.

Ena mataka ka tarava, au masu vagumatau baleta na vakacegu kau gadreva vakabibi. Au sa dau ciqo isau ni taro vakabitaki ena konifredi raraba e liu, kau vakanuinui niu na rawa ni ciqo veituberi tale. Ni qai dola ga na konifredi, e lagata na matasere na “Sa Voleka na Kalou” (*Sere ni Lotu*, naba 49). Ena imatai ni miniti, au a raici tamaqu ena mata ni TV. E a toro voleka na itaba ki matana ena vica na gauna.

E a vakawai na mataqu niu vakila ni ologi au e dua na vakacegu vakaitameria. Au a kila ni lomani au na Kalou. E kila vakavinaka O Koya na ka au

gadreva ena siga oya—e dua na veivakadeitaki rawarawa ni voleka O Koya ka kila tiko baleti au. Au vakila na loloma ni Kalou, ka semati yani, na loloma ni noqu vuvale, noqu itokani, kei na noqu peresidi ni kaulotu. Me isosomi ni vakila ni vakaicolacola, au raica oqo e dua na madigi meu tubu voleka kina vua na Turaga.

E sega ni yali na veibolei ni noqu bula. Au sa na biuta koso na noqu kaulotu e dina, ia au kila ni tiko ekea na Kalou ka lomani au Ko Koya. Na veivakadeitaki oya e sa muri au kosova e levu na mosiniyalo ka sa solia vei au na inuinui ena noqu gauna butobuto duadua. Eso era na rawa ni vakatoka me ka yaco vakavudua, ia au kila ni noqu raici noqu ta ni lagata na loloma ni Kalou e sa dua na cakamana lailai ena gauna ni noqu gagadre. ■

Maria Oka, California, Amerika

*E vakawai na
mataqu niu
raici noqu ta
ena mata ni TV.*

Na Veisureti vei Ricardo

Niu dau rogoca baleta e dua na itaqiaravi ena Lotu, au dau sureta e 10 na tamata ka ra sega ni lewe ni Lotu me tiko. Au sa cakava oqo ena vuqa na yabaki. Au dau cakava na veisureti ka biuta ena waqaniivola vulavula ka masulaka na Yalotabu me dusimaki au. Kau qai veisoliyaka na veisureti. E dau vakavudua sara me 10 e tiko, ia ke dua walega e tiko, au vakila niu sa gumatua.

Ena vica na yabaki sa oti, au a vakrautaka e tini na veisureti ki na dua na soqoniirara baleti ira na veiwatini. Au veisoliyaka e ciwa vei ira na cakacaka ka vo tu e dua. Au sega ni kila meu solia vei cei. Ena vica na miniti ka tarava, ko Ricardo, e dua na dauveivoli, a lako sivita noqu desi. Au vakila niu uqeti meu sureti koya, e dina ga ni sa vaksuka e dua na veisureti mai vei dua na cakacaka vata me tiko ena dua na soqo ena nona lotu. Au sega ni nanuma ni na malele kina o Ricardo.

Ia ni lakosivia tale na noqu desi me lako ki tuba, au vakila tale na veivakuqeti. Ia, e curu totolo ki tuba kau sega kina ni kunea na gauna meu vosa vua. Au masu me lesu tale mai o Ricardo kevaka au a dodonu meu solia vua na veisureti.

Ni oti na noqu masu, a lesu tale mai ko Ricardo me tarogi au e dua na taro. Ni oti, au a kaya, "Ricardo, na noqu lotu e vakayacora tiko e dua na itaviqaravi baleti ira na vakawati. Keimami na veiwasei ena veika sotavi baleta ena rawa vakacava me bula marau e veisiga. Ni oti, ena caka na danisi. Kevaka au sureti iko, ko na rawa ni lako mai?"

A u veisoliyaka e ciwa vei ira na cakacaka ka vo tu e dua. Au sega ni kila meu solia vei cei.

"Sa donu!" E kaya ko Ricardo, ia na nona isaunitaro e sega ni vukici au.

"Ke lailai au sa bau cakava noqu itavi," au vakasamataka.

Keirau yaco totolo kei na watiqu ki na itaviqaravi me kidavaki ira na yaco mai. Vakasauri, au raici Ricardo kei watina, o Regina. Au vakaveikilaitaki rau kei na watiqu kei ira na tani ka ra tiko. Na balavu taucoko ni yakavi, ko Ricardo kei Regina e vaka ni rau marautaka tiko. Au a kurabui ni rau kaya ni rau na lako mai ki lotu ena Sigatabu me vuli vakalevu cake.

Ko Ricardo, ko Regina, kei na rua na luvedrau e ratou vuli vakalevu cake. E qai yaco, ni ratou curu ki na Lotu. Emuri, eratou vauci ena valetabu. Ena dua na gauna a tukuna vei au o Ricardo ko koya kei na watina erau a veivosakitaka tiko na sere, ia ka qai muataki Ricardo na Turaga ki na noqu valenivolavola.

Au sa kerea oti na Kalou me vosoti au niu nanuma ni na sega ni ciqoma o Ricardo na veisureti. Au sa vulica ni ka bibi me sureta na tamata kecega. Ko na sega ni kila ko cei ena ciqoma. ■

Martin Apolo Cordova, Paraná, Brazil

E Tubu na Bisinisi

Mai vei Joshua J. Perkey

Mekasini ni Lotu

Vakavinavinaka ki na ka a vulica ena kalasi ni bularawati koya, ni tasogo e dua na katuba vei Teddy Reyes, e tadola totolo tale e dua.

Esa 4:00 ena mataka e Santo Domingo, ena Dominican Republic, ka sa mata ka cakacaka oti tu o Teddy Reyes. E levu tu na ka me cakava nikua me toso kina na bisinisi ka sa tubu tiko. E tekivu tava na tomatu kei na madrai. Ka qai ulia na nona waibuta uasivi.

Ni sa 6:00, erau sa yaco mai e rua na tamata cakacaka me vuksi koya, ka sa totolo cake na vakavakarau. Ni sa 8:00, eratou sa cakava e 300 na seniwiji, vivi yadua ena iolo palesitika ka vakaleweni ena beki eso. E ono tale na tamata cakacaka eratou yaco mai, ka ra lako yani na ilawalawa taucoko me volivolitaki.

Ni sa 9:00, ko ira kece ka vakavo ga e vica na seniwiji—e tolu se va ka maroroya o Teddy me vakania nona timi—era sa volitaki.

Na bisinisi e vinaka vei Teddy. Ia e sega so ni a dau rawarawa tu ga. E ka dina, ena lima na yabaki sa sivi, a sega ni kunea rawa na cakacaka tudei ena nona cakacaka vulici—vaka loya.

Ia a qai cakava vakacava o Teddy na veisau mai na vakasalataki tamata qaravi ki na volitaki seniwiji? E taura e levu na cakacaka vakaukauwa, dina sara, ia e taura talega na vakayacori vakamatau ni

ivakavuvuli ka a vulica ena kalasi ni igu e soli mai na Veigaravi ni Bularawati ni Lotu koya.

Yali ni Nona Cakacaka

Lima na yabaki sa oti, na bula vei Teddy e rairai totoka tu. E dua na nona cakacaka vinaka vaka loya, e se qai vakamau walega, ka se qai papitaisotaka ga na watina. “Ia eso na neirau bolebole,” e kaya o koya, “kau vakayalia noqu cakacaka.”

Ena va na yabaki ka tarava a vaqara cakacaka tiko ko Teddy. “E levu tu na cakacaka au rawa ni cakava, ia e sega ni dua e via saumi au. Au tovolea meu tekivutaka na cakacaka tani vakai au, ia e sega ni mana.”

Ko watina, o Stephany, e dua nona cakacaka vinaka, ia na kena isau vakai koya e sega ni rawata na sausaumi. Kusa ga sa dua na luedrau. Erau rekitaka, ia na nodrau ilavo e sa dredre mai. Erau vakayalia nodrau vale, yaco me volitaki nodrau motoka, ka rau vaka-yagataka kece nodrau ilavo maroroi. E yaco sara ni rau sa toki ki na dua na vale lailai ka nei tinai Stephany.

Ia a sega ni soro o Teddy. Kusa ga sa dua na madigi tawanamaki sa vakaturi koya mai.

Na Kaukauwa ni Bula Rawati Koya

Ni sa vakayabaki na oga tiko, sa kila o Teddy ni sa gauna ni veisau.

“Au sa lewa meu taura na vuli ni bularawati koya ni Lotu,” kaya o koya. “Au a dau rogoce voli ga ia au nanuma ni sega ni yaga vei au. Au nanuma ni ra ka wale ga ni caka nomu. Na vei kalasi era taleitaki.”

Taumada, e curu o Teddy ki na dua na ilawalawa ni iLavo Yadua ni Tamata. A qai curu ki na dua na ilawalawa ni Tekivutaki kei na Vakatuburi ni Noqu Bisinisi. Na kalasi ni ilawalawa e vuksi Teddy ena nona kila ka vakabisinisi ia e vuksi koya talega me tubu cake vakayalo.

“Noqu taura na vei kalasi oqo e veisautaka na ka kece,” e kaya. “Au sa nanuma meu cakava na veika kece era vakatavulica. Ia na noqu ka vakailavo e veisau kusarawa. Au tekivu sauma donu noqu ikatini, masu tiko e veisiga, vulica na ivolanikalou, ka vakaitovotaka na vakabauta. Ka sa veisau na veika—au sa tekivu maroroi ilavo ka vakatabuya na Siga ni Vakacecegu. Na ivakavuvuli yadua e vakalougatataki au.”

Ena nona ilawalawa ni Tekivuna ka Vakatubura na Noqu Bisinisi, e vulica o Teddy me kila vakacava e dua na iyaya matayaga ka rawa ni yaga ki na dauerovi ena nona itikotiko. Ni veidutaitaka na ka era vinakata na tamata, a tekivu drodro mai na veivakauqeti. Ena nona itikotiko, era vinakata na tamata na seniwiji bulabula, ia era vinakata talega me vaka era otataka—ka kau yani.

“E levu na valenikana e tu na nodra waibuta uasivi ka cakava me duatani nodra kakana,” e kaya o Teddy. “Io oqo au sa bulia na noqu waibuta uasivi ni seniwiji!”

Vakatubura Nona Bisinisi

Ena siga ka tavoca kina nona bisinisi, a cakava o Teddy e 30 na seniwiji.

“Oti e tolusagavulu na miniti, au sa tale i vale,” e kaya. “E leqataki au o watiqu ni raica niu sa vababa tu ena

idabedabe balavu. E a tarogi au na cava kau sa mai cakava tiko e vale—e sega li ni dodonu meu volitaki seniwiji tiko? Au sa volitaki ira kece!”

Ena vica na macawa ka tarava, e veitaratara o Teddy kei ira na bisinisi voleka kei na vei koronivuli. E levu era marau me volia na nona seniwiji, ka sa tekivu me tubu nona bisinisi. E vulica vakatotolo me maroroya vakacava me bulabula na kakana draudrau me dede. E kila talega o koya na dede ni vinaka tiko kina nona waibuta uasivi. E dau otataka ka laki kauta na madrai e veiyakavi. E dau voli draunikau sau rawarawa ena Vakarauwai, ka isau lailai ia e se vinaka tiko ena Moniti.

Totolo ga e sa ciqo ota tiko baleta na veimataqali seniwiji uasivi, kei na iwiliwili levu mada ni soqo namaki. E gadreva na veivuke ka sa tekivu saumi tamata cakacaka.

Mai na buli veiwekani vinaka kei na koronivuli kei na bisinisi voleka, e bulia o Teddy e dua na matavolivoli bulabula, matau. Ena loma ni va na vula, e sa walu na nona tamata cakacaka ka sa volitaka tiko e 300 na seniwiji ena dua na siga, lima na siga e veimacawa. Na nona timi ni volivolitaki eratou gata sara ni ratou dau volitaka kece na seniwiji ena vula ikatakata mada ga ni sogo na koronivuli. Nikua e sa vakarau o Teddy me tete tale.

Baleta ni a taura na kalasi ni bularawati koya, a vakauqeti me vakatubura na vakasama ni bisinisi ni seniwiji. “Baleta na veituberi mai na Lotu kei na veivakalougatataki kau sa ciqoma,” e kaya, “E tu vei au na ivakadinadina kaukauwa baleta na Lotu kei Jisu Karisito. ■

Na Luvei Keirau Tagane e Luvena na Tamada Vakalomalagi

Mai vei Jerlyn Murphy

Na luvei keirau tagane kamica, o Hayden, e lako mai ki vuravura ka kara-karawa tu, sega ni cegu, ka domo bula tiko. Segu na tagi. Segu na yavala.

Ni ra kusa yavoki tiko na vuniwai kei na nasi ena rumu ni valenibula, au kila ni dua na ka e cala rerevaki. Ko na watiqu kei tamaqu erau solia totolo vei Hayden e dua na veivakalougaatataki ni matabete, ka kusataki yani ko Hayden ki na veiqraravi bibi. E totolo sara ni kunei ni tiko vua e dua na tuvakaca vakavudua ni uto. Ena loma ni vica na siga e lako curuma kina o koya e vica na veisele ni uto.

Mai na kaukauwa mana ni veivakalougaatataki ni matabete, na lolo, kei na masu, a vakacala o Hayden na nanuma ka bula mai. E vuabale na neirau marau ni keirau kauta mai na neirau gonetagane ki vale ka tekivu na neitou bula vou vata.

E kauta mai o Hayden na marau tawakilai rawa ki na neirau bula. Keirau karona ka marautaki koya. Ia ni toso tiko na gauna, au tekivu leqataka ni sega ni toso tiko me vaka e namaki. E dina ni ra veivakadeitaki na kendaui ni na qai tobobobo ga mai o koya, na lomaleqa laulau e tiko ga niu ogavaka meu vuakei noqu gonetagane.

Keirau vuli kei na watiqu me kila na veika kece keirau rawata baleta na mate nei Hayden. Keirau kitaka na ka kece era tukuna na vuniwai me keirau cakava. Ia na toso ki liu e sega ni lako mai.

Sa tuburi au na wawale kei na rarawa. Au kerekere vua na Tamaqu mai Lomalagi me vuakei au meu kunea e dua ka rawa ni vuakei Hayden, ia e sega

ni yaco mai na veivuke. Na ituvaki kei Hayden e sa toro sobu ga. Sa tekivu me yaco vua na kida. Keirau sa rere. Keirau nanuma ni keirau sa na vakayali koya.

Dua na bogi, au a yadra sivia ena vaqara iwalinileqa. Au vola vei Hayden e dua na ivola. Au tukuna vua na levu ni noqu lomani koya kei na kaukauwa ni noqu saga me rawarawa na nona bula. Au yalataka niu na taura na vo ni noqu bula meu tovolea meu kunea na veivuke e gadreva.

Na tuburi rarawa kei na veilecavaki e luvuci au vakalekaleka. Au tekiduru ka tarogi Tamaqu Vakalomalagi, "Baleta?" Au nanuma ni a talai Hayden mai vei au o Koya baleta ni kila o Koya niu na sega ni druka ni tovolea me vuakea noqu gonetagane. Ia ka cava ga kau sega ni kunea kina e dua na iwali? Na cava e vuniwai vou yadudua kei na veiqaravi vou yadudua e mua ki na dua tale na sala sogoti. E sega li ni lomani Hayden ko Tamada Vakalomalagi?

Au na sega ni guilecava rawa na tiki ni gauna oya. E dua na luvuci ni vakila na loloma e ovici au vakasauri. Na vosa ka sega ni noqu e curu ki na noqu vakasama: "Jerlyn, ko nanuma li ni ko lomani koya cake vakalevu mai vei au?"

Au vesuki. E tu vakadua na gauna. E drodro na wai ni mataqu—sega ni tuburirarawa vaka eliu, ia mai na inuinui, kila sara, kei na loloma.

Ena gauna e dua oya, sa veisau na ka kecega. Sa malumu na lomaqu. Sa veisau na noqu taro. Au sa kila sara oqo ni Tamaqu mai Lomalagi e

lomani Hayden ena loloma uasivi. E a talai mai ke o Hayden ena dua na yago ka sotava na nona gagadre kei na nona madigi me tubu ka vuli. E tiko na nona icaba duadua ni rawaka kei na dre-dre, me vakai keda yadua. Sa yaco meu kila ni ko ira na gone ka tu na nodra malumalumu era ka talei ka gone lomani nei Tamada Vakalomalagi ka tu na nodra ilesilesi uasivi ena vuravura oqo.

Ko na watiqu kei au keirau dau ciqoma-wasoma na isaunitaro kei na veivakalouga-tataki, ia era yaco mai ena gauna ni Turaga, sega ni neirau. Keirau sa muataki kina vei ivola dodo-nu, na veiqravu, koronivuli, kei na qasenivuli me vuakei Hayden me gumatua ena nona bula vakayago. Keirau guta me vakasaqara na sala ka biuta tu na Tamada mai Lomalagi me baleti Hayden ka sega ni o koya keirau vinakata me lakova. Keirau sa cakava tiko na veika kece keirau rawata me vuakei Hayden me rawata na nona iyacoyaco vakalou ka bulataka na bula ka nakita vua na Tamana Vakalomalagi. Na neirau kila sara na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi e sa matata sara vakalevu cake oqo ni keirau sa kila sara ni ko Hayden a Nona ni bera ni neirau ko Hayden. ■

E vakaitikotiko na dauvolaivola mai Arizona, Amerika.

Na vosa ka sega ni noqu e curu ki na noqu vakasama: "Ko nanuma li ni ko lomani koya cake vakalevu mai vei au?"

NA YAGO: E DUA NA ISOLISOLI UASIVI SARA

"Vakawasoma na kena sega ni kilai na vuna, eso na tamata era sucu ena yago e vakaiyalalyala na veika e rawata rawa. Eso beka na tiki ni yagodra e sega ni tauoko tu. E sega beka ni cakacaka vakavinaka na gacagaca vakayago. Kei na yagoda tauoko e rawa me yaco me tauvimate ka na mate. Ia, sa isolisol uasivi sara na yago. Ia ni rau sa veitawasei, sa na sega ni rawata na marau sa vuabale na tamata.

"E sega ni gadrevi meda taukena na tauoko ni

yago me rawa kina noda yaco meda vaka na Kalou. Na kena dina, eso vei ira na tamata cecere vakayalo e kavoro rawarawa se malumalumu na yagodra. Na kaukauwa cecere vakayalo era dau tara cake na tamata ka ra vakaleqai tu vakayago, baleta ni sa rui dredre na ka era sotava tiko. Na tamata yadua vakaoqo era vakadonui ki na veivakalouga-tataki kece ka maroroya tu na Kalou me baleti ira na Luvena yalodina ka talairawarawa.

Peresitedi Russell M. Nelson, "Eda Sa Luve ni Kalou," *Ensign*, Nove. 1998, 86–87.

Sotavi ni Rarawa

Eliu se emuri, era na sotava na gone na rarawa, se e voleka ki vale se yawa sara. Ia “ni yavavala tu mada na vuravura wavokiti keda, e rawa ni da ciqoma na veivakalougatataki ni vakacegu e loma.”¹ Oqo eso na ka ko rawa ni cakava mo vukea kina na gone me vakila na vakacegu koya.

Tudei

Ni yaco e dua na ka rarawa, era dau vakila na gone ni vaka e vakatatiki nodra vuravura. Mo ivakaraitaki ni yalodei vei ira. Vosa malua ka yalodei baleta na ka e yaco. Maroroya na ivakarau ena kena levu ko rawata. Cakava na ka kece ko rawata me vakaya-cori tiko ga na lotu ni matavuvalle, vuli ivolanikalou, masu, kei na ka matau ki na matavuvalle. Kei na gauna, o ira na gone e rawa ni ra vulica ni yavalati mada ga nodra vuravura, na kospeli e kauta mai na raimatata ka toso ga na bula.

Vakarokoroko

Vakaraitaka na vakarokoroko ki na ka era vakila na gone. Rogoci ira na gone ka ciqoma na ka era vakila. Vakaraitaka vei ira ni o sa taura vakabibi tiko nodra kauwai. Solia vei ira na galala ke ra gadeva ia laiva mera kila ni ko tu voleka ena gauna era via veitlanoa kina. Sauma vakadodonu na taro eso ni ra yaco mai ena sala ni yabaki-veidonui. Laivi ira na luvemu mera kila ni ra rawa tu ga ni vosa vei iko baleta nodra rere kei na kauwai.

Veidusimaki

E rawa ni ra taroga na luvemu, “Na cava e vakatara kina na Kalou me yaco na veika ca?” Vakamacalataka ni veigauna vinaka kei na veigauna ca era tiki ni bula ka tiki ni ituvatuva tawamudu ni Kalou. E vakatara O Koya me cakava na tamata yadua na nona dui digidigi, ia eso na gauna na tamata e caka digidigi cala ka vuna na rarawa. Eso tale na gauna, na rarawa e sega ni nona cala e dua ia e tiki ga ni veikabula. Ke cava ga, na Tamada Vakalomalagi edau tiko ga baleti keda. Ena Nona veivuke, e rawa ni da vuli ka tubu, mai na veika mosimosi mada ga eda sotava. E rawa ni da gole Vua me kune vakacegu.

Vakaukauwataki

Vakaraitaka vei ira na gone ni tu vei ira na kaukauwa me ra caka veisau ena nomu solia vei ira e dua na sala mera veivuke kina. Me ivakaraitaki, e rawa ni ra veivuke mera soqona na soli baleti ira na vakaleqai e gauna ni leqa, sikova e dua ka tauvimate se itokani mavoa e valenibula, vakamarautaka e dua ka sotava nona mate e dua na matavuuale, se masulaki ira ka ra ogaoga tiko. E sega ni rawa ni da walia na ka kece, ia e tu vei keda na rawaka meda cakava e levu na ka vinaka, ka “da cakacaka ki na vakacegu ena gauna kece eda vuakea na laveti ni nona rarawa e dua tale.”²

Vakacegu

Vakananumi ira na luvemu ni lomani ira na Kalou ka ko lomani ira. Kakua ni soli iyayala lasu ni na sega na ka ca ena yaco vei ira, ia vakadeitaki ira ni ra taqomaki tiko oqo ka ko na cakava na ka kece ko rawata mera taqomaki. Vakadeitaki ira ni Tamada Vakalomalagi ena vupei ira mera lako sivia na ka dredre cava ga e takosovi ira mai.

Ni ko kunea ni ko sa vakaya-lolailaitaki mai na leqa, nanuma ni emuri, na vinaka ena qaqaki na ca. “Eda sa tavusoya tiko na ivalu kei na ivalavalala ca, ia e sega ni dodonu meda taqaya,” a vaka-tavulica o Peresitedi Thomas S. Monson (1927–2018). “Oqo e dua na ivalu eda rawa ka na qaqakina. Sa solia mai vei keda na Tamada mai Lomalagi na iyaragi me da rawata kina. E tu ena iuli O Koya. E Segaa na ka meda rere kina.”³ ■

IDUSIDUSI

1. “Marau,” Ulutaga Vakospipeli topics.lds.org
2. “Vakacegu,” Ulutaga Vakospipeli
3. Thomas S. Monson, “Rai ki Muri ka Toso ki Liu,” *Liaona*, Me 2008, 90.

ME BALETI IRA NA GONELALAI

Ena vula oqo na *iTokani*:

- “Au na Raici Koya Tale” (tabana e T20)
- “Kadi ni Takacegu” (tabana e V21)

Me so tale na ivurevure, siko ena lessonhelps.lds.org ka kili-ki ena “Lesson Helps by Topic.”

BALETA NA TINIVAKACACA

Ena ilavelave oqo:

- “Kune Vakacegu vei Iko kei Ira na Tani ena Gauna ni Leqa” (tabana e 52–53).

Me so tale na ivurevure, siko ena youth.lds.org.

E Tuberi Au Tiko Li na Kalou?

Na noda bula e sinai tu ena digidigi lelevu: na matacakacaka cava meu digia, meu vakawati kei cei, meu laki vuli ki vei, kst. (ka so tale). Na noda bula e sinai talega ena kauwai ni veisiga: digia na taurivaki vinaka duadua ni gauna, tovolei me kilai sara na ivunau, kune vakacegu e loma ni dredre. Ni tauri kece, **eda gadreva na ivakatakila yadua.** la eso na gauna e rawa ni dredre na kila se vakacava na kena ciqomi ka vakacava na kidavi ni sa yaco. Ni da ciqoma tiko se kidava na isau, e rawa ni da vakasama, "Na Yalotabu beka oya se na noqu vakasama ga?" "Na cava au vakila na veivakauqeti meu cakava ka qai cala?" "Na cava au dau vakila ni vaka na Kalou e sega ni sauma noqu masu?"

Kalougata, ena "Caka Vakatulewa: Digidigi vs. iVakatakila" (tabana e 44), e wasea kina o Erin nona italanoa baleta na ivakatakila yadua ni a dodonu me cakava e dua na vakinulewa veisautaki-bula. E yaco **ni vinakata na Kalou me dusimaki keda,** e vinakata talega O Koya me vuakea meda nuitaka noda galala me caka digidigi vinaka.

Na vulici ni vakacava na vosa ni Yalo Tabu vei iko yadua e dua tale na tiki bibi ni ciqomi kei na kidavi ni ivakatakila. Ena rawa ni duidui vei keda yadudua. Ena tabana e 48, e levu na **itabagone qase cake era wasea era ciqoma vakacava na ivakatakila.**

Ena dua na itukutuku livaliva ga, e vakamac-lataka o Aspen ni ivakatakila yadua e gadreva na "Vakaukauwataka Nomu Ua Vakayalo."

Na vakasamataki ni gaunavou e rawa ni vei-vakadrakai, rawa sara ni rerevaki. Vakabibi ki na itabagone qasecake. Ia niu nanuma e vakacava **nona liutaka noqu bula na Kalou** mai liu, e solia vei au na yaloqqa me toso ki liu ka yavala, vaka-bauta tiko ni **na kuria O Koya me solia vei au na veidusimaki au gadreva** ena salatu.

Wekamuni dina,

Katie Sue Embley

Katie Sue

ITABAGONE QASE CAKE

IVAKASALA UASIVI DUADUA. . .

O ira na itabagone qase cake era wasea na ivakasala uasivi duadua era se bau ciqoma me baleta na ciqomi ni ivakatakilā yadudua:

"Na noqu daunivakasala ni EFY ea tukuna vei au ena dua na gauna, 'Vakatubura nomu veiwekani kei na Kalou me vaka na Tama ni yalomu dina. Na kena kaukauwa cake na nomu veiwekani kei Koya, na kena levu cake ni nomu kila ka ko dusimaki! Na ka oya e sa vakayacora e dua na duidui levu ena noqu masu."

—Grant Goolsby, California, Amerika

"Na neimami pteriaki ni iteki e kacivi keimami kece me keimami cavyaqataka na malanivosā: 'me ciqomi na ivakatakilā, wili ivakatakilā.' E sa vukei au vakalevu niu sa dauwilika na ivolanikalou."

—Shelby Tippetts, Missouri, Amerika

"Taura na gauna mo vakasama titobu kina. Ko Josefa Simici e vakasamatata titobu na Jemesa 1:5 ni bera ni bucina me yavala. Eso na gauna e dau vinkati keda na Tamada Vakalomalagi me da vakavutubu ena masu kei na vuli ni bera ni solia veikeda na iwalī. Eda vuli vakalevu sara ena sala oya."

—Natasha Herbst, Utah, Amerika

"Vakarorogo ena lomamu, sega ena daligamu."

—Sai Tua, Samoa va-Amerika

Na ivakasala uasivi duadua cava ko sa bau ciqoma baleta na veivutuni? Vakauta mai vei keitou na nomuni isau ena liahona.Ids.org ni bera na 30 ni Epereli, 2019.

ME BALETI RAU NA DAUVOLAIVO LA ITABAGONE QASE CAKE

Ko Erin Rider e dua na loya ka dau qarava vata e dua na podikasiti. E se qai veitau ga ena nona imatai ni veimama ni cici balavu. Ena nona gauna galala e dau taleitaka na wiliivola, taubale, vakatasisi e wai, gauna vata kei na matavuvale kei na itokani.

Ko Aspen Stander e dauvolaivola ka edita mai Utah, Amerika. E taleitaka na taubale, veilakoyaki, wiliivola, kei na tabapiano.

Ko Katie Sue Embley e nanuma ni vuravura e sinai tu ena tamata totoka ka dodonu me wasei na kedra italanoa. E vuli dauvolaitukutuku kei na Sipeni, ena vakanaamate ki na #waseanavinaka.

WASEA NOMU ITALANOA

E tiko beka e dua na nomu italanoa vakasakiti me wasei? Se o via raica na itukutuku baleta na ulutaga eso digitaki? Ke vaka oqo, keitou via rogoca mai vei iko! Sa rawa mo vakacuruma nomu italanoa se veivakanilesu ena liahona.Ids.org.

ENA IWASE OQO

44 Caka Vakatulewa:
Digidihi vs. iVakatakila
Mai vei Erin Rider

48 iVakatakila Yadua
Caka-me-Nomu

Kunea na vei itukutuku oqo kei na vuqa tale:

- Ena liahona.Ids.org
- Ena [YA Weekly](#) (ruku ni "Young Adults" ena Gospel Library)
- Ena facebook.com/liahona

ENA MONALIVALIVA GA

Vakaukauwatata Nomu Ua Vakayalo
Mai vei Aspen Stander

Caka Vakatulewa: Digidigi vs. iVakatakila

Ni yaco ki na vaka-tulewa lelevu, e vakacava na levu ni noda gadreva na vakararavi vua na Kalou me tukuna vei keda na cava meda cakava?

Mai vei Erin Rider

Ena veisiga ko ikeda eda na sotava yadua e levu na vakatulewa. Eso e ka wale tu ga, na vaka, "Na cava meu daramaka?" "Na cava beka meu kania ena vakasigalevu?" "E sa gauna beka meu volia kina e dua na motoka vou, se e rawa niu taura tiko vakalailai na ka makawa?" la sa dau vakawasoma ni da sotava e dua na vakatulewa levu—"Meu lesu tale li ki vuli?" "Meu taura beka na cakacaka oqo?" "Meu toki beka ki na dua na siti vou?" "Meu volia beka e dua na vale?" "Me keirau veigadivi beka kei na tamata oqo?" "Me keirau veiwatini beka kei na tamata oqo?" ka vuqa tale.

Ni da na matai ena vakatulewa lelevu, e rawa ni da—e veidodonui—meda taura e dua na gauna balavu cake me caka vakatulewa. Eda muria na ivakasala ka a soli vei Oliver Cowdery ena Vunau kei na Veiyalyalati 9:8—9, ka kaya kina na Turaga:

"Ia, raica, au sa kaya vei iko, sa dodonu mo vakasamataka vakavinaka ena nomu vakasama; oti e dodonu mo qai taroga vei au kevaka e sa dodonu, ia kevaka e sa dodonu, au na vakauqeta na yalomu ka na katakata mai na lomamu; o koya ko na qai vakila sara ni sa dodonu.

"Ia kevaka e sega tiko ni dodonu, ko na sega ni vakila e dua na ka; ia ko na

guilecava ga na nomu gagadre."

E dina ni oqo e ivakasala vinaka dina, ia ni yaco mai na vakatulewa lelevu, eso na gauna eda rui vakararavi vakasivia sara ki na tikina e tukuna kina vei keda na Kalou na ka e dodonu ka sega ni vakarauta ki na tikina ka tukuna kina O Koya vei keda meda vakasamataka vakavinaka ena noda vakasama. Eda laki lobo tu ena waraka tiko na Kalou me vakadeitaka na noda vakatulewa ka vaka tarana veimadigi vakaitamera me lako siviti keda. E rawa sara beka ga ni da kidava na itavi ni digidigi, ia eda rerevaka na caka digidigi ka na kauti keda tani mai na sala ka tu ena noda "ituvatuva" vakasamataki rawa ka tini ni da nanuma cala ni ka kece e sega ni katakata mai lomamu se domo mai lomalagi e baleta ni cala noda vakatulewa. E levu vei keda, na lomaleqa tawatukuni oqo vei rau na digidigi kei na ivakatakila yadua e veimuataki ki na dua na taro laulau: Na cava na itavi ni Kalou me vuksi keda meda caka vakatulewa?

Na iTavi ni Kalou ena Noda Caka-Vakatulewa

E rairai ni taro oqo ena sereki vinaka duadua mai na italiano ni taci Jereti.

E tiko e dua na ivakarau veimaleleti ni tubu ena italanoa oqo ka vakatavulici keda baleta na sala ka namaka vei keda na Kalou ena caka vaka tulewa. Ni oti na vakasesei ni vosa mai na Valececere e Pepeli, a kerei tacina ko Jereti me taroga na Turaga se mera sa biuta na vanua, ia ke vaka koya, e vei mera lako kina (raica na Ica 1:36-43). E a laki taroga ko taci Jereti, ka tuberi ira na Turaga ki matasawa. Ni ra lako tu, sa vosa tiko vei ira na Turaga ena dua na o ka dusimaka na ikalawa yadudua ni nodra ilakolako. Era qai tini sara ki matasawa, ka ra tiko mai kina me va na yabaki.

Ni mai cava na va na yabaki, a tukuna na Kalou vei taci Jereti me tara eso na waqasogo ka vakavakarau me kosova na wasalevu. Ni sa kila na taci Jereti ni na sega na cagi e waqa, e muria na ivakarau kilavata ga ni lako vua na Kalou me taroga na ka me cakava. E namaki, ni sauma na Turaga ni solia vua na ivakasala matailalai me cakava na qara eso ena deladra kei na botodra na waqa. Raica na ivakarau ni ivakatakilis e yaco mai: E solia na Kalou vei ira e dua na ituvatuva, era taroga vakayacori vakacava na ituvatuva, ka sauma na Kalou ena isaunitaro matailalai ka deivaki.

Ia ni sa vakaqrataki ira oti na waqa, a liaca ko taci Jereti ni na sega na cina vei ira ena waqa. E vakadua tale me taroga na Kalou na cava me cakava. E a sega ni sauma, ia, a taroga na Kalou, "A cava ko vinakata me'u kitaka me ra rarama kina na nomudou waqa?" (Ica 2:23). E sega mada ni soli ivakasala matailalai O Koya me vaka e liu, oqo e waraki taci Jereti na Turaga me lewa na cava e via cakava.

Na mataqali isaunitaro vakaoqo mai vua na Turaga e rairai dredre duadua

me tauri ni tovolei tiko me caka e dua na vakatulewa. Eda vakatavulici meda masu ka waraka na kena isau, qai ka matau ni da lomaleqataka ni da sega ni rogoca na kena isau. Sa dau vakawasoma ni da nanuma ni kena sega na isau matata e sa vakaraitaka ni "guilecava ga" ka vakaraitaka ni cala noda digidigi. Eso tale na gauna eda nanuma de ibalebale ni da sega ni yalododonu rauta me rogoca na isau se eda sega ni kerea tiko "ena yalo dina" (rai-ca na Moronai 10:4). Ia e dua tale na ikatolu ni digidigi ka dau vagauna ni da sega ni nanuma—ka rairai, me vaka na taci Jereti, e waraki keda tiko na Kalou *meda* cakava vakataki keda *noda* vakatulewa.

Cakava e dua na Vakatulewa

Au qai sotava ga e dua na ituvaki ka bolea na sala ni noqu nanuma baleta na digidigi kei na ivakatakila yadudua. Ni sa voleka tiko ni cava ni koronivuli ni tauriivola, au ciqoma e vica na isolisolni cakacaka duidui ena siti e duidui kau sega ni rawa ni vakatulewataka evei meu

taura. Me vaka na taci Jereti, au a sa sotava e vuqa na gauna kau a masu me baleta e dua na vakatulewa levu ka a sauma mai na Kalou ena isau ka bau deivaki. Niu vakararavi tiko ki na veika sotavi e liu koya, au tekivu masu ka kerea na Kalou me vukei au meu vakatulewataka na cakacaka meu taura. Au sa cakava tale tiko ga na noqu tikina ena vulici baleti ira na madigi ni cakacaka yadudua ka taro ivakasala vei ira e levu na tamata. Ia e dina ga niu masu tiko vakalevu se lolo, e vagagal tu ga na lomalagi, kau sega ni ciqoma e dua na isau.

Ni vakarau na gauna yalataki meu cakava kina na vakatulewa sa roro mai, kau sa tekivu taqaya. E dina ga ni oqo na mataqali vakatulewa ka dodonu me kauwaitaka na Turaga, qai cava ga e sega ni sauma mai kina? E rairai e sega ni kauwaitaka na cakacaka au digitaka, ia e dodonu me kauwai baleta ni siti cava au toki kina baleta ni sega ni vakatitiqa ni na vakayaco ka ki noqu bula, E dau kauwai na Turaga ki noqu bula ena gauna

eliu, ia ka na sega vakacava ni kauwai talega ena ka oqo O Koya?

Ia e vakacava ga na kaukauwa ni noqu saga, e sega na isau e lako mai. Au tekivu leqataka keu sa rui ciri vakayawa mai vua na Kalou meu sega ni rawa kina ni rogoca Nona isaunitaro. Au leqataka talega keu sa sa sega ni rawa ni rogoca baleta ni noqu vakasama e loma e sega ni *vinakata* me rogoca na isaunitaro. Kena itinitini, e vo e dua na siga mai na gauna yalataki, au kila ni dodonu meu cakava na digidigi. Ena bogi oya au masu walega, kau kerea ke rawa ni tukuna vei au o Koya ke cala noqu isaunitaro. Ni sa sega ni dua na isau, au sa toso ga ka taura na cakacaka.

E vica na yabaki ki muri, au se vakaturoga tiko ga na noqu digidigi, kau kerea kina e dua na veivakalougatataki vakabete meu ciqoma na veivakadeitaki. Ena veivakalougatataki a tukuni vei au niu a sega ni ciqoma e dua na isau ni noqu masu baleta ni Turaga e marautaka e dua ga na vakatulewa au cakava. Na

veivakalougaatataki oqo e vakadeitaka na ivakasala ka solia e liu vei au na noqu peresitedi ni kaulotu, ka a tukuna vei au ni vakawasoma ni sega sara ni bibi na vakanulewa eda cakava. Na Kalou e vinakata meda vulica meda tucake vakacava vakaikeda e yavada ruarua ka vakanulewataka eda na bulatata vakacava na noda bula. E a vakananumi au talega na noqu peresitedi ni kaulotu ni Kalou, ni sa Tamada Vakalomalagi, ena sega ni totogitaki keda ka kauta tani na madigi yalataki kevaka eda tovolea yalodina me da vakasaqara na ka meda kitaka.

Na taci Jereti e rairai rawa ni vakanutataka e dua beka ga na iwali ni cinavi ni waqasogo, ka na donu ga vua na Turaga. Na vuli ni ka sotavi oya e sega walega ni vakaukauwataki ni vakabauta nei taci Jereti ia me vulica talega me cakava e dua na vakanulewa.

Vakayacori ni Digidigi

Mai na dua na rai tawamudu, na vakayacori ni digidigi e dua na tiki bibi ni tubu

yadudua. Ke sega oqo, eda na sega ni rawa ni cakava na vakanulewa ka na vukei keda meda yacova na noda iyacoyaco kece. Na tubu, me vaka na ka kece ena kospipeli e lako mai “ena vosa ena vosa, na vunau ena vunau” (2 Nifai 28:30). E vinakata na Kalou meda tamata vakanrau, ka sega ni tamata paralase, ka nama ka o Koya meda vakayagataka na noda digidigi meda bulatata na noda bula ena kena vinaka duadua eda rawata.

Ni da sa vulica rawa ga meda kunea na veiraurau ena digidigi kei na ivakatalila, eda sa rawa ni sotava na tubu vakanyal dina. Oqo na ka a yaco vua na taci Jereti. Ni sa vakasamataka oti, a cakacaka me vakawaicalataka e 16 na vatuvai na vaturei e dua ka kerea na Kalou me tarai ira ka cakava mera serau mai (raica na Ica 3:1–5). Gauna oqo, ni sauma mai na Kalou, sa veisau na ka kecega. E a sega ga ni a rogoca na domo ni Kalou ena dua na o, ko taci Jereti a *raica* sara ga na Turaga, ka sega walega ni rairai vakamatata ia a vakaraitaka talega vua

na taci Jereti na raivotu kurabuitaki eso ni vuravura kei na veika kece ka na yaco mai (raica na Ica 3:6–26). E rawa ni sega ni vakarau vakayalo ko taci Jereti me ciqoma na raivotu oya kevaka e se sega taumada ni sotava na tubu yadudua ka lako mai na cakava nona vakanulewa vakataki koya.

Ni da sa caka vakanulewa eso, e dodonu sara meda muria na ivakasala i Alama meda “vakarorogotaka vua na Turaga na ka kecega [eda] kitaka” (Alama 37:37). Ni sa gadreva na Turaga meda cakava e dua na vakanulewa bibi, ena vakanara o Koya meda kila ka na vukea meda kua ni lako sese. Ia e dodonu meda tu vakarau talega meda tu cake ka toso ki liu ena vakabauta, ke yaco se sega na isau. Ke sa yaco tiko ga ni da muria tiko na ivunau ka tiko dei ki na kospipeli i Jisu Karisito, eda na rawa ni vakila na nuidei ena noda vakanulewa dodonu kei na vakacegu ni na marautaka na Turaga na noda igu eso. ■

Na dauvolaiola e tiko mai Utah, Amerika.

O na kila beka
vakacava na
kedrau duidui na
ivakatakila kei na
nomu nanuma
vakai iko?

VAKATAUKEITAKI

na iVakatakila Yadua

Eda bulu tiko oqo ena dua na vuravura sinai ena madigi. E noda na galala meda digia na noda dui tabana ni cakacaka, koronivuli, watida, e vei meda vakaitikotiko kina, kei na vuqa tale. E sa dua dina na veivakalouga taki ni noda itabatamata. Ia e yasa ka dua, e cakava me dredre cake ga na digidigi kece oqo baleta ni dredre me vakatulewa ni sa rui levu na salatu kei na madigi ka ra na mua ki na veika vinaka. Eda na digia vakacava na ka dodonu ni rui levu tu na madigi vinaka? Ni ko vakila na sese ka veilecayaki e loma ni cava ni vakatulewa oqo, mo kila ni Tamada Vakalomalagi e via tuberi iko. E rawa ni ko digia na salatu dodonu ka taura na vei isaunitaro ko qara tiko kevaka ko muria na Domona. Kidava e vosa vakacava vei iko o Koya, raviti Koya, muria na parofita, vosota mada, raibolebole vakalevu cake, ka vakabauta tiko, ia ena kena gauna ko na muataki ki na matanicagi dodonu.

—*Vira Vashchenko, Kyiv, Ukraine*

Ena noqu bulu taucoko au sa raica e tuberi au vakacava na Turaga, kau kidava ni keca au rawata au vakavinavinaka kina Vua kei na Nona veituberi. Ena tikini-gauna mada ga kau nanuma niu lako taudua voli, e muri, e cakava o Koya meu kila ka vakila ni a dau tiko ga kei au o Koya e kea. O ya na vuna au sa vakayaco lewa kina meu dau toso ga ki liu ena vakabauta, e dina mada ga niu vakila niu tu tau-dua. Vei au, na noqu salatu e sega soti ni dau matata ena so na gauna, kau sega ni dau raica na ka e waraki au e muri, ia au dau taura ga na ikalawa ni vakabauta, kau qai tekivu raica na rarama ka kidava na liga ni Kalou e noqu bulu. Au kila ni sa lomani keda na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena, o Jisu Karisito, ka Rau sa yalorawarawa me tuberi keda, ia e Rau namaki keda talega meda biuta vei Rau na noda vakabauta ka yavalni da sa ciqoma na veivakayarayarataki ni Yalotabu.

—*Indhira Mejia, Dominican Republic*

Au nanuma ni dua na iwalewale kurabuitaki adua meda rawata sa ikoya na rawaka meda kidava na vakasolokakana malumu ni Yalo Tabu. Na vuli ivolanikalou gumatuataki e sa biligi au ki liu meu rawata. Au dau vakabauta tu ga ni ko koya e vakasaqara vagumatua ena kunea; ka na ka vuni ni Kalou ena cereki e matana mai na kaukauwa ni Yalo Tabu (1 Nifai 10:19). Ena dua tale na ivosavosa, kevaka au via kidava na Yalotabu, au sega ni rawa ni laivi au meu muataki ki na vakasama tawayaga se na kauwai ni siga yadudua, ia meu dokoulu ga yani ki na cakacaka ka guilecavi au. E kea au sa qai rawata vinaka cake meu kidava na Yalotabu baleta niu sa tu vakarau kina. Ena sala vata ka sega ni soko rawarawa kina e loma ni cava e dua na waqa, eda sega ni rogoca rawa na Yalotabu kevaka eda sa kuitaki ena kauwai ni bula ka ra tu ena taudaku ni noda lewa.

—Emmanuel Borngreat Dogbey, Accra, Ghana

Niu sa qase cake tiko, au sa gadreva meu vulica na vosa ni Yalotabu. E dau vosa vei au na Yalotabu mai na vakasama rawarawa. E sa taura eso na vakatovotovo me matau kina, ia ena gauna donu sa dau lako mai vei au na Yalotabu ena vanua vagagal, me vaka na draiva ki cakacaka ena noqu motoka. Au kila ni sega ni noqu vakasama baleta na Yalotabu e vakawasoma ni dau lade mai niu sega mada ga ni vakasamataka tiko na ulutaga.

—Clarissa Mae Taylor, Utah, Amerika

Ena neirau matavuvala lailai, keirau kidava na Yalotabu baleta na vakacegu keirau vakila, vakabibi ko watiqui kei au keirau duavata vakaveiwatini. Ni neirau vakasama ga vakai keirau, keirau sega ni vakila ni ka dina deivaki sara ga—e dau davo koto ga e ra na vakatitiqa se rere. Ia ni sa vakatakila, keirau dau vakila na vakacegu, kevaka mada ga keirau vaqara ibalebale ka sega taumada ni kena irairai ni vakaibalebale vakalevu. Ni keirau talemuria, ka vakacavara, keirau dau raica ni lutu ki vuna na veika ka yaco vinaka na ka kece. E kea keirau dau veiraici ga ka kaya, “Isa, oqo sa qai vakaibalebale!”

—Maryana Wright, Utah, Amerika

E dina ni da rawa ni ciqo ivakatakila yadudua ena sala duidui eso, e dua ga na ka e dina sega ni vakatitiqataki: e dau vosa vaka-wasoma vei keda na Kalou. Eda gadreva ga meda yalorawarawa meda soli igu me vakalevutaka na noda rawaka meda kidava ka rogoca kina na Domona. Me vaka e a vakasalataka o Peresitedi Russell M. Nelson: “Masulaka ena yaca i Jisu Karisito baleta nomu kauwai, nomu rere, nomu malumalumu—io, na gagano sara ga ni lomamu. Ka qai vakarorogo! Vola na veivakanananu e lako mai vei iko. Vola nomu vakila ka talemuria ena cakacaka ko vakayarayaratiki mo cakava. Ni ko taleva tiko na ikalawa oqo ena siga ki na siga, vula ki na vula, yabaki ki na yabaki, ko na ‘tubu ki na ivakavuvuli ni vakatakila’” (“iVakatakila ki na Lotu, iVakatakila ki na Noda Bula,” Liaona, Me 2018, 95). ■

ENA WASE OQO

54

- 52 Nomu Kune Vakacegu kei Ira na Tani ena Gauna ni Leqa

Mai vei Alex Hugie kei Aspen Stander

- 54 Na Bula sa Dua na iGu Balavu

Mai vei Sally Johnson Odekirk

- 60 Taro kei na Kena iSau: "Ena vukea vakacava na noqu vakatulewa na noqu veivakalougaatataki vakapeteriaki?"

- 62 Tovolea Eso na iVakarau Vou ni Siganimate
Mai vei David Dickson

- 64 Na iOtioti ni Vosa:
Na iVakaraitaki Cecere ni Loloma ni Kalou
Mai vei Peresitedi M. Russell Ballard

Niu a gole

ena matai ni gauna ki na koronivuli qase cake, au a malumalumu tiko ena dua na ka: ni vakavulici mai e dua na ulutaga vou, e dau dredre vei au meu kila vakamatata. Dua na yakavi au sa masu vua Tamada Vakalomalagi me vuksi au meu kila vakamatata ka ulabaleta na ibolebole o ya. Sa tiko na noqu vakabauta, kau sa rawa ni kila vakamatata cake. Tekivu mai kea, na masu kei na vakabauta e sa ituvatuva ni ka meu cakava tu e koronivuli kei na veivanua kecega au lako kina.

Sa veibolei tu na tiko ena koronivuli ni tagane ena so na ivalavala tawasavasava era cakava na gonevuli. Ni sa yaco oqo, e dau voqa vei au na nodrau vosa na noqu itubutubu: "Kakua ni cakava e dua na ka ena vagolea tani na Yalo Tabu." Au sa vakavinavinaka vei tinaqu, ka sa dau vakananumi au tu meu vakarorogo ki na Yalo Tabu. Ni da cakava na ka dodonu, sa vakalougaatataki keda na Kalou.

Nyame S., yabaki 16, Ghana

NOMU KUNE VAKACEGU

Eso na gauna sa dau veisau na bula mai cake ki ra mai loma ki tuba. O na rairai lomaleqataka na kauwai ni vuvale, na tauvimate, leqa mai koronivuli, se na veimataqali veivakaleqai sa tu e vuravura nikua. Eda na kunea vakacava na vakacegu kivei keda yadua ena vuravura leqaleqa oqo? E rairai nomu sega ni kune vakacegu e lako mai na veika o sega ni lewa rawa se mai na veika o rawa ni vakauqeta ka veisautaka, oqo eso na vakasama me na vukei iko mo kunea na vakacegu ni lomamu mai vei Jisu Karisito.

4 NA SALA ESO MO KUNE VAKACEGU KINA

1. Vakanamata ki na ka tawamudu

E ka dredre toka meda yalo vakacegu ni da raica toka ga na leqaleqa ni gauna lekaleka. Ia kevaka mo vakanamata ki na iyaloilo levu, na ituvatuva ni marau ni Kalou, sa rawa mo kune vakacegu ena nomu kila ni veika o rarawa kina nikua ena sega ni tawamudu. Me vakataka, ni na vukei keda na valetabu meda vakanamata ki na ka tawamudu. A kaya o Peresitedi Gordon B. Hinckley (1910–2008) ni na yaco e valetabu “mo kila e dua na vakacegu o sega ni kunea rawa ena dua tale na vanua.”¹

2. Laiva na veika o sega ni lewa rawa

Ni dua na ka o sega ni lewa rawa e kauta laivi na nomu vakacegu, ena veitemaki mo yalo nuinuica se cudru. Ia ena sega ni veivuke mo vakasamata tiko na ka o sega ni veisautaka rawa. Ia, mo toro voleka vua na iVakabula mo kunea na vakacegu ni lomamu ena gauna mada ga ni cavilaki iko na bula oqo. Sa yalatako o Koya me tala mai na Dauveivakacegui, na Yalo Tabu (raica na Joni 14:26–27).

3. Vosoti ira na tamata

Sa dau ka dredre duadua meda kauta laivi o ya na yaloca ni lomamu ni dua e caka cala vei iko. Ia a vakavulica o Elder Dieter F. Uchtdorf ena Kuoramni iApositolo Le Tinikaru: “Eda na ciqoma na reki ni veivosoti ki na noda bula ni sa lomada meda solia wale yani na reki o ya vei ira na tamata. . . . Sa yaco kina, na Yalo ni Turaga me vakatawana na yaloda ena reki vata kei na vakacegu vakalou ki na yalo (raica na Mosaia 4:2–3).”² Na gole vua na iVakabula ena vukei iko mo sereki mai na lomaocaoca ka vakasinaiti ena vakacegu.

4. Veivutuni ka vakararavi vei Karisito

Se cava ga e lako vinaka tiko ena nomu bula, ia ni ko cola voli tiko na oga ni ivalavalava ca ena butakoca na vakacegu ni yalomu. Eso na gauna eda na gadrevi noda bisopi me vukei keda meda veivutuni vakaidina. Ia sa gadrevi ena veigauna meda veivutuni tikoga ena Veisorovaki i Jisu Karisito, ka meda savasava mai na ka kecega sa dau tarova noda yaco meda vakataki Koya.

kei Ira na Tamata ena Gauna Veivakaleqai

Mai vei Alex Hugie kei Aspen Stander
Mekasini ni Lotu

*Oqo e walu na sala mo vukei
iko kei ira eso mera vakila
na vakacegu ni dau dredre
na bula.*

4 NA SALA MEDA VUKEA ESO MERA KUNE VAKACEGU

1. Wasea na kospipeli i Jisu Karisito.

Me vaka ga ni da rawa ni kune vakacegu ena noda vakanamata vua na iVakabula, sa rawa meda dusimaki ira eso ki Vua ni sa “vu ni sautu” (Mosaia 15:18). Me vakataka, mo wasea e dua na ivolankalou se vosa mai na koniferedi rara ba a vuake mo vulica vakalevu na veika baleti Jisu Karisito.

2. Mo dua na dautataro

Vukei ira na nomu itokani se tacimu mera walia na vei vakacacani. Me vakataki ira na Anitai-Nifai-Liai ena ivola i Alama, sa rawa meda buluta na noda iyaragi ni valu—na iyaragi me vakataka na kakase, sosomitaka na ca, se kocokoco—ka veisautaka ki na iyaya ni vakacegu: vosa yalo loma, talairawarawa ki na ivakaro ni Kalou, ka vosoti ira na tamata (raica na Alama 24:19).

3. Mo tamata dauvakarorogo.

Eso na gauna o ira na tamata era sasaga bula tiko sa gadrevi mera talaucaka na nodra nanuma kei na lomadra ka kakua ni maroroya tu e lomadra. E sega ni gadrevi meda walia na nodra leqa, ia sa rawa meda rogoca na nodra kauwai ka veitokoni, ka vakaraitaka na loloma Vakarisito ka yalololoma.

4. Veigaravi vei ira ena nomu tabanalevu kei na itikotiko raraba

Sa rawa mo volodia ena vale ni vakaloloma, mo gone vuli qasenivuli, se kau iloloma mai ki na matavuvale vou ena nomu itikotiko raraba. Vukei ira na tamata mera kune vakacegu ena veika lalai. Me tiko e dua na vanua tudei ni kana kei na moce, e dua na dauveituberi nuitaki, se dua na veivakadeitaki lailai ni dua e kauwai tiko ena rawa me yaga sara vakalevu.

A cavuta o Jisu na vosa oqo ni vakacegu kivei ira kece era sasagataka tiko mera kunea na vakacegu: “Au sa laiva vei kemudou na vakacegu, au sa solia vei kemudou na noqu vakacegu, au sa sega ni solia vei kemudou me vaka sa solia ko vuravura. Me kakua ni rarawa na yalomudou se rere.” (Joni 14:27). Kevaka meda na kauti keda kei ira na tamata vakavoleka vei Jisu Karisito, sa rawa meda kunea na vakacegu ena gauna mada ga ni dredre na bula. ■

IDUSIDUSI

1. Gordon B. Hinckley, ena “Rejoice in the Blessings of the Temple,” *Liahona*, Dec. 2002, 33.
2. Dieter F. Uchtdorf, “Gauna ni Lesubula Mai,” *Liaona*, Me 2007, 101.

NA BULA OQO SA DUA NA

IGU BALAVU

*Era bula tiko nikua na
Yalododonu Edaidai ena
vanua a bula voli kina
o Paula ena gauna ni
Veiyalayalati Vou. Era a
bula voli ena nona vosa.*

Mai vei Sally Johnson Odekirk

Mekasini ni Lotu

Ena vica na vula sa otí, era a soqoni e dua na kalasi ni semineri e Mars Hill, volekati Athens, e Greece, na vanua a vunau vakaukauwa sara kina o Paula na iApositolo (raica na Cakacaka 17:22–34). Era a veivosakitaka na gonevuli na veivakauqeti ni semineri ki na nodra bula, oka kina na ivakavuvuli nei Paula.

“Na bula voli mai Greece e vakayacora na Veiyalayalati Vou me ka bula tale mai,” a kaya o Alexis H., yabaki 18. “E dau taleitaka o tamaqu me laki raica na vei vanua makawa a vunau voli kina o Paula ka dau wasea na ivolanikalou eso se tukuna vei keitou na vanua a yaco kina.”

Me vaka ga a sotava o Paula na ibolebole ena nona gauna, era sa gumatua tiko na itabagone e Greece ki na bula raraba, politiki, kei na veika vakailavo. Na koniferedi ni itabagone kei na keba ni Goneyalewa e dau dredre me caka mai Greece, ka vakakina na vuli ena semineri. Ena loma ni veika oqo kei na ibolebole, era sa bulataka tikoga na itabagone e Greece na veivakayoqaqataki nei Paula mera “tu dei e na yalovata, ka gumatua sara e na lomavata me tubu na vakabauta ni itukutuku-vinaka” (Filipai 1:27).

Na ibalebale ni bula voli mai Greece vei ira na lewenilotu itabagone oqo o ya mera marautaka na draki, baravi, kakana, kei na danisi. Era marautaka talega vakaidina na veimaliwai vata vakai ira. Ni ra laki sota vata ena semineri kei na itaviqaravi ni tabana, era sa yaco mera kaukauwa cake ena vakabauta kei na veitokani.

Semineri ena Delana o Mars

Ena gauna sa tekiu kina na semineri e Greece ena vica na yabaki sa otí, era a lima ga na gonevuli. Era dau vuli ena tolu na mataka ena dua na macawa, ka so era

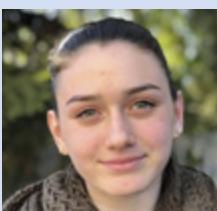
"Au sa vulica rawa ni kospeli sa tautauvata ga ena veivanua kecega. Na bula mai vanua tani, au sa vulica kina meu raica matua na dina ni kospeli ka vakila na Yalo ka sega ni kuitaki ena itovo vakavanua." —Bryana W., 15

"Au a vola na vosa nanuma ena noqu iloilo meu nanuma kina na veika kece sa yaco ena yabaki oqo: MST, keba ni Goneyalewa, semineri. E vukei au meu nanuma tiko na vanua au a lako mai kina." —Marie H., 17

"Au kila ni gauna au gole kina ki na semineri au dau kune marau niu kila niu sa cakava tiko na ka au gadreva meu cakava, kau kila ni na vinaka na veika kecega." —Lizzie T., 17

A cavuta o Loukia C., 15, ena imatai ni gauna na nona ivakadinadina ena keba ni Goneyalewa ka a qai papitiso e muri.

Na ilawalawa ni semineri e mata ni valenilotu e Athens.

sema mai ena veivosaki ena vidio. Era a semineri talega ena veiyakavi ni Vukelulu, ka tarava e dua na itaviqaravi. Era sa veivolekati sara ka ra sa rarama vei ira na nodra itokani, era a raica na nodra ivakaraitaki. Ni ra taro na nodra itokani, era dau kauti ira na itabagone ki na semineri kei na itaviqaravi ni Muavata.

E a kaya e dua na cauravou, o Pavlos K., 15, "Na gole ki semineri sa sala vinaka me tekivu kina na siga ka vukei au meu tu kaukauwa. E biuta ki na noqu vakasama meu ivakaraitaki vinaka vei ira na tamata. E vukea me tekivu na siga ena noqu vakananumi Jisu Karisito."

Ni ra sa tubu qaqaco ka duavata tiko na itabagone, sa yaco mai na kalougata kei na madigi. Me vakataka, ena 2017 ni ra a kalougata mera tiko ena Me iSakisaki ni iTabagone (MST), e dua na konifredi levu ni itabagone ni iwaseswase. Era a soqoni vata talega yani na goneyalewa ena nodra isevu ni keba ni Goneyalewa e Greece. Sa yaco kina mera veimaliwai sara vakavoleka vakailawalawa, ka rau a lewena kina na Lotu e rua na goneyalewa.

Koniferedi ni Veimatanitu ni MST

Na koniferedi ka a vakayacori mai Jamani, a kauti ira mai na itabagone Yalododonu Edaidai

mai europe taucoko. Era tadu mai na itabagone mai Greece kei Cyprus ena drau na maile vakyawaya, ka yaco na koniferedi mera vaqaqacotaki kina. Vei Maximos A., 14, "na ka vakasakiti duadua ena MST o ya na neimami wasea na neimami ivakadinadina. Era a vakila taucoko na Yalo, kau a vakauqeti meu tara cake noqu ivakadinadina.

"Taumada a lewe va ga na itabagone mera gole," a tomana o Loukia C., 15, "ia e muri, keimami sa lewe 15 na lako—e iwiliwili levu vei Greeceoka kina e tolu na itokani sega ni lewenilotu."

"Sa dua na ka totoka meda duavata ena dua tale na vanua me wasei kina na kospeli vata ga ka o sega ni duatani. Keimami a duavata taucoko tiko, ka keimami sa vakila vata tiko na Yalo. A vukei au na veika oqo."

"E sega ni lewenilotu o tamaqu ka sega ni vinakata meu gole ki na MST se papitaiso," a kaya o Jesiana, 16. "Ia era sa qai lolovaki au na lewe ni tabana, ka laki vosa vei tamaqu o buqu. Ni sa oti o ya a qai kaya niu rawa ni gole!"

Ena MST, a sotava eso na ka vou, me vakataka na, "vakaitavi ena gauna ni lesoni kei na itaviqaravi kei na noqu cavuta na noqu ivakadinadina a vukea meu kila vinaka na kena vakilai dina

Na ilakoloko ki na MST e Stuttgart, e Jamani.

na Yalo Tabu. Au se bera vakadua meu vakila vakaoqo e liu na Yalo, kau sa marau vakalevu ka matalau. Au a cavuta na noqu ivakadinadina ena imatai ni gauna.”

Me ikuri ni kana magiti vakayalo, e a dua na gauna ni vakacagicagi vei ira ka marau vata ena koniferedi. A gole mai Cyprus o Haig T., 14, ki na koniferedi. “Au a vulica meu dau veimaliwi raraba, meu vakaitokani dina, ka bula marau, ena gauna mada ga ni dredre.”

Keba ni Goneyalewa

A yaco talega na veika oqo ena keba ni Goneyalewa. Era a laki sota e tinikarua na goneyalewa kei nodra iliuli volekata na buca ni valu makawa e Marathon. A tolu na siga na nodra tiko vata, ka ra vulica mera vakararavi vakai ira mera qaqaco kina ka vakayaloqaqataki.

“Niu a se yabaki 12,” a kaya o Loukia, “Au a gole ki lotu ena imatai ni gauna kau a marau vakalevu, ia au a qai kila ni au duadua ga au yabaki 12. Ia ni oti e rua na yabaki, sa levu sara na neimami goneyalewa ka yaco ena imatai ni gauna me caka na keba ni Goneyalewa.” Ni ra sa mai sota, a kaya, “Au sa qai kila na ibaleba-le meda dua na Yalododonu Edaidai. Ni da sa bulu voli ena kospeli, sa na wavokiti keda e dua na rarama.”

Vei Bryana W., 15, na MST kei na keba ni Goneyalewa a vupei koya me dolava na yalonan ka veivosaki kei ira na tamata. “Na noqu matavu-vale e dau toki vakalevu, ka dau dredre na noqu

“Au dau taleitaka vakalevu ena MST na qito, danisi, kei na soqoni vakailawala, na lotu ena mataka kei na railesu. A vupei au meu veivukei vakalevu ka vosota ka marautaka vakalevu na ivolanikalou.”
—Haig T., 14

Ena koniferedi ni MST, ni cavuti yadua tiko na matanivosa “Kerea,” mai na Jemesa 1:5.

“Tu dei e na yalovata, ka gumatua sara ena lomavata.”

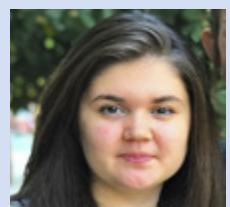
Filipai 1:27

E vakaitavi tiko o Irini S. ena MST.

“Ena MST, sa tekivu me keimami sa dua na ilawala-wala ka sa vaqaqacotaki keimami. A vuake me tuvai ka vakauqeti na parokaramu ni itabagone e Greece ni keimami sa mai veikilai vakai keimami vakavinaka sara.” —Alexis H., 18

“Na lagasere ena olo ena MST a dua na yaloqaga au se qai bau cakava vakadua ka a dua na gauna veivaku-rabuitaki vei au. Ena gauna ogo, au sa vulica rawa na kena bibi oi keda ena vura-vura totoka ogo.”
—Irini S., 17

"Au a vulica ena keba ni Goneyalewa ni bula sa vaka na igu balavu. A vukea meu vakatubura na noqu vaka-bauta, ka kila ni sa dodonu meda lako tikoga ena salatu dodonu, me vaka eda cici tiko vakabalavu. Na veika o ya a vukea me tubu na noqu ivakadinadina ka vakabauta ka lako tikoga ena salatu dodonu." —Winifred K., 14

"Na bula sa dua na igu balavu, sega ni veitau lekaleka."

iToko ni keba ni Goneyalewa

O ira na goneyalewa e Marathon, e Greece.

"Eda sa ka uasivi sara vakataucoko, me vaka ga na vatu lalai e baravi ni ra sa ka uasivi vakayadua." —Bryana W.

"E kauta mai na saravi ni cadra ni matanisiga e dua na yalo vakacegu ka totoka." —Lizzie T.

cokonaki au kei ira na tamata baleta niu dau mamadua," a kaya. "Ena vuku niu sa mai volekati ira na noqu ilawalawa ni MST, au sa vakaitokani vinaka sara. Ena soqoni ni ivakadinadina, keimami a wasea na lomai keimami, kau kila kina ni sa tautauvata na yaloi keimami."

E nanuma tiko o Marie H., 17, na itoko ni keba, "Na bula sa dua na igu balavu, sega ni veitau leleka." Era a veivosakitaka na goneyalewa kei ira na iliuli na bibi ni gu tikoga ka vakacavara na veitau, a kaya. "A vakavotui kina vei au niu sa rawa ni gu yani, vakadeitaki au, ka raica matua tiko na iotioti ni laini. Sa qai rawa meu rawata na veika sa gadreva na Tamaqu Vakalomalağı meu cakava."

Dua vei ira na usutu ni keba o ya na lotu ni kida mai na siga e baravi ena iotioti ni nodra mataka e kea. A kaya o Lizzie T., 17, "Keimami a kauta na neimami ivolanikalou, keimami a lotu, ka sarava na kida mai ni siga. Keimami a vakila tauçoko na loloma ni Kalou. E a dua na itinitini totoka ni neimami gauna vata vakai keimami."

Tadrava Yani na Mataka ena Yaloqaqa

"Au a vulica mai na MST kei na keba ni Goneyalewa e vuqa na veika ni kospipeli kei na kena rawa ni vukei au ena noqu bula," a kaya o Irini S., 17. "A laki levu sara na noqu itokani e kea ka vulica na kena bibi meu dau tukuna na noqu nanuma kei na lomaqu. Au a vakila na titobu ni Yalo Tabu kei na loloma ni noda iVakabu-la, o Jisu Karisito."

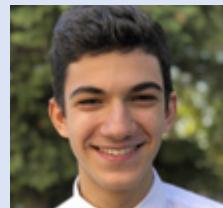
Na tiko voliti ira na itabagone Yalododonu Edaidai, a kaya o koya, sa vaqaqacotaka meu yalonuidei. "Ni se bera na MST au a sega ni raica rawa na veika vinaka ka totoka a cakava na Kalou vei keda kei na ituvatuva se cakava tikoga oqo vei keda."

Na keba ni Goneyalewa, ena 2017—na kena isevu e Greece.

"Meda kakua ni rawai mai vei ira na tamata se dua na ka e tu voliti keda era saga mera dreti keda tani mai na bula voli ena kospeli," a kaya o Manasseh A., 17. "Na kospeli sa tautauvata ga ena veivanua ka sa dodonu meda lako tikoga ena salatu dodonu."

Se da tiko mai Greece se dua tale na vanua e vuravura, na wasei tiko ni salatu o ya ena yaco kina meda yalo duabau tiko. ■

"Au a via raica sara ga se vakacava tu beka meda voliti tu mai vei ira na itabagone eda vakabauta vata. Au a vakila ni keimami sa semati tu ena dua na sala talei, ka levu cake mai na neimami veikilai yaca tu ga." —Pavlos K., 15

"Au marau ni a soli na madigi meu sotava eso tale na itabagone era sotava talega na veika au sotava tu ena veisiga." —Joshua K., 17

Na Lotu e Greece

Ena itekivu ni 1900, a kerea mai o Rigas Pofantis, e dua na dautabai-vola mai Athens, eso na itukutuku kivei ira na ililui ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Na peresidi ni kaulotu ni Lotu mai Turkey a vakavulici Pofantis, ka a papitaiso ena Okotova 1905.

A tubu vakalailai na Lotu mai Greece me yacova na 1950, ka yaco mera tauyavutaka na lewe ni Lotu kai Kiriki-Amerika e Salt Lake City, Utah, Amerika na Hellenic Latter-day Saint Society me taqomaki kina na nodra yaubula makawa ka sema tikoga ki na nodra vanua.

Era a tauyavutaka na ililui ni Lotu e dua na ivavakoso lailai mai Anthens ena 1965 ka tauyavutaka vou tale ena 1967. Era a tauyavutaka na Tabana ni Kaulotu Greece Athens ena Julai ni 1990 ka tara vakaoti na isevu ni nodra valenilotu e Greece ena Me 1999.

Na valenilotu mai Athens, Greece, e Halandri

Lewe ni Lotu: 802
ivavakoso: 3

"Sa tautauvata ga na yalo e sotavi ena MST kei na keba ni Goneyalewa se cava ga na vanua o gole kina e vuravura. Au taleitaka na keba lailai ni Goneyalewa baleta ni rawarawa na veisemati vakai keimami." —Olivia H., 15

"Au sega ni lewe ni Lotu, ia au dau lako mai ena veimacawa keu rawata. Au qoroya na ka era tutaka tiko na goneyalewa." —Irene C., 14

“Ena veivuke vakacava na noqu veivakalouugatataki vakapeteriaki meu vakatulewa?”

“Na veivakalouugatataki vakapeteriaki sa dua na ivakatakila vei koya e soli tua, ni sa vaka e dua na laini vulavula e lomadonu ni gauni-sala, me veitaqomaki, veivakauqeti, ka vaka-yaloqaqataka na itavi-qaravi kei na ivalavala dodonu. Na veivakalouugatataki vakaoqori e lewena na iwase eso mai na nomu ivola ni veika tawamudu e tu mo rawata....

“...Sai koya e dua na Liaona ni rarama me dusimaki iko vakadodonu sara ki na nomu itikotiko mai lomalagi.”

Peresitedi Thomas S. Monson (1927-2018), “Your Patriarchal Blessing: A Liahona of Light,” *Ensign*, Nov. 1986, 65, 67.

Na Noda Dui Liaona

Na veivakalouugatataki vakapeteriaki sa dua na sala e na vupei keda kina na Tamada Vakalomalagi meda kila o cei oi keda mai na bula mai liu, bula oqo, kei na kena e tawamudu. Ni da sa kila na tolu na dina cecere oqo me baleti keda sara ga, sa na vupei keda meda kila kina na ituuvatuva ni Kalou me baleti keda. Eda sa kila tu o cei oi keda, na vuna eda tiko kina eke, kei na vanua eda na lako kina. Me vaka ni Liaona a cakacaka ga ena vakabauta kei na gugumatua nei Nifai kei na nona matavuvale ena nodratou muria tiko na veidusimaki ni Liaona (raica na 1 Nifai 16:28), sa rawa talega vei keda meda yalodina ka gugumatua meda muria na ivakasala mai na noda dui Liaona, ni na dusimaki keda ki na keda icavacava vakalou.

Elder Utai, yabaki 20, Argentina Salta Mission

E Dua na Rai Tawamudu

Ena gauna au dau sega kina ni rawa meu vakatulewa, au dau gole ga ki na noqu veivakalouugatataki vakapeteriaki ka tugana na kena ivakatakila vakalou. Sa qai dau rawarawa kina meu vakatulewa. Sa vupei kina meu gugumatua ena bula oqo ka tamusuka na veivakalouugatataki yalataki, ia au vakananumi talega kina meu vakarautaki au meu curuma kilikili ena dua na siga na matanitu ni Turaga. Sa dau vupei au meu tubu ena vakabauta, nuitka na lewa ni Turaga, ka bula voli ena dua na rai tawamudu.

Abegail F., yabaki 18, Cagayan Valley, Philippines

iVakasala Vakalomalagi

Na noqu veivakalouga-tataki vakapeteriaki sa vakasalataki au mai kina na Tamada Vakalomalagi.

Kevaka au muria na ivakasala o ya, au kila niu na ciqoma na ivakatakila ena vakatulewa meu cakava. A sauma eso na noqu vakatataro ni se bera mada ga niu taroga.

Cami H., yabaki 16, Utah, Amerika

Vakarorogo ki na Yalotabu

Ke o vakasaqara tiko mo vakacegui ka dusimaki se isau ni taro buta katakata, sa rawa mo masulaka ena yalodina ka wilika na nomu veivakalougatataki vakapeteriaki ena vu-ni-yalomu taucoko, ka vakarorogo vua na Yalo. Sa veivuke talega na vakasaqara ena ivolanikalou. Au vakabauta ke o cakava oqo ena vakabauta vakaidina, ena sauma mai na Turaga, ena Nona gauna ga, ena sala vinaka duadua.

Kezia B., yabaki 15, Hawaii, Amerika

Kalougata Yalataki

Na veivakalougatataki vakapeteriaki sa tukuna vei keda na ka e gadreva na Kalou me vakalougatataki keda kina. Sa dau vakaroti keda ka vakamacalataka na sala meda vakataki Koya cake kina. Ni da sa kila na veika sa vakarautaka tu na Kalou me noda kei na sala meda rawata kina, eda na digitaka ka cakacakataka meda ciqoma.

Hunter H., yabaki 18, Utah, Amerika

Na vei isau ni taro e nakiti me veivuke ka vagolea na noda rai, e sega ni kakaburaki vakaivola ni ivunau ni Lotu.

Me vaka e dua na goneyalewa, e sa dodonu li meu vakanamata ki na vuli kei na cakacaka se sagai meu sa dua na marama vaka-wati ka tina?

Eda kila ni sa "usutu ni yavunibula kivua na Dauniveibuli na matavuvale" vakakina ni sa "nodra itavi vakatabakidua na tina na susugi cake ni luedra."¹ Eda sa kila talega ni, ena vuku ni veinaki vinaka, sa vakasalataki na tagane kei na yalewa mai vei ira na parofita mera vuli taumada.² Me kena ikuri, eda kila ni vuqa na yalewa e rairai gadreva se vinaka tu mera sasaga cakacaka.

A kaya o Peresitedi Dallin H. Oaks, na Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada, ni nodra digidigi na marama e sega ni tiko ena matavuvale se vuli kei na cakacaka. "Na gauna donu sai koya na ka meda digitaka," a kaya o koya. "Ka da qara na veivakauqeti ni Turaga kei na nodra ivakavuvuli na Nona italai me caka vakakina."³

Tuvatuvaka mo vuli, ka tuvatuvaka me dua na nomu matavuvale. Sa rawa talega mo tuvakataka me dua na nomu cakacaka. Ena veika kece oqo, sa dodonu me koto na nomu vakanamata ena muri ni ituватува ni Tamada Vakalomalagi kei na qarai voli ni Lomana.

IDUSIDUSI

1. "Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba," familyproclamation.lds.org.
2. Raica na *Me iSakisaki ni iTabagone* (2011), 9.
3. Dallin H. Oaks, na Veivosaki ena Matanavotu vata kei Elder Oaks kei Elder Ballard (soqoni e vuravura raraba ni itabagone qase cake, Nove. 19, 2017), broadcasts.lds.org.

Ena lds.org/go/41961, e wasea tiko na nona italiano e dua na itabagone qase cake ni sega ni vakadeitaka rawa me na vakanamata ki na nona cakacaka se nona matavuvale. Raica na ka a tukuna vua o Peresitedi Russell M. Nelson.

Na Cava Nomu Nanuma?

"Na cava beka o na kaya ni ra sega ni vakabauta na nomu itokani ni a yaco dina na iMatai ni Raivotu?"

Vakauta nomu isaunitaro ka, kevaka e gadrevi, e dua na itaba totoka ni bera na 15 ni Noveba, 2019, ena liahona.lds.org (kiliki ena "Submit an Article" or Feedback). Se imelitaka nomu isau ni taro kei na itaba ki na liahona@ldschurch.org. Me tiko kina na yacamu taucoko kei na nomu tabanalevu kei na iteki (se tabana kei na tikina).

Ena rawa ni moiici na nomuni itukutuku me baleta na kena balavu se kena matata.

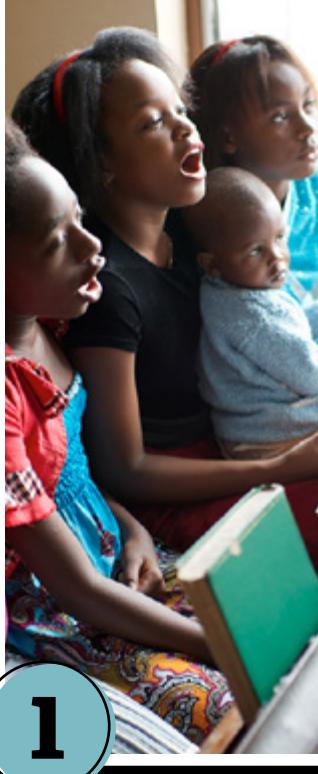

Mai vei David Dickson
Mekasini ni Lotu

Sa dau vakasakiti cake tiko-ga na Siganisucu me dua na gauna ni vakacagicagi. Ia ke sega na veika a yaco tau-mada yani e liu eda marautaka kina na Siganimate, ena sega ni yaco na Siganisucu.

Ena dua na gauna a vaku-llica o Peresitedi Gordon B. Hinckley (1910–2008), “Ena sega na Siganisucu ke a sega ni yaco na Siganimate. Na gonelailai o Jisu mai Peceliema ena dua walega na gone kevaka a sega na Karisito dauveivueti mai Kecisemani kei Kalivari, kei na qaqa ni Tucaketale.”¹.

Oqo e vica na ivakarau vou o rawa ni cakava me ikuri ni nomu marau vakayabaki.

1

Laki Lagasere ni Siganimate

Mo biuta toka mada na marau vakanananu baleta na dia, ni lagalagasere ni Siganisucu sa baleti Jisu Karisito. Na Siganimate sa gauna vinaka ni sereivakatagi baleta na iVakabula, io, ena kena lagati e mata ni kutuba vei ira na wekamu.

Ke sa lailai na vakasama, raica na “ulutaga” ni serenilotu ena “Siganimate” kei na “Veisorovaki” ena vuku ni sere. Ni dua na sere e marautaki kina o Jisu Karisito sa tautauvata kei na lagalagasere ni Siganimate.

2

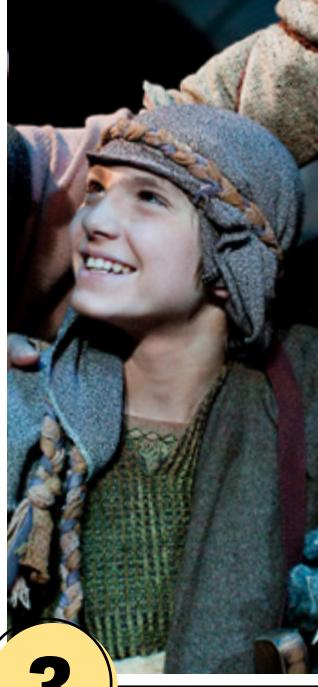
Vosota e Dua

O sa dau vakavinavinakataka beka na isolisolni ni veivutuni? Na Siganimate e solia na madigi me vakasamataki vakabibi kina na noda solia na yalo vata o ya ni veivosoti vei ira na tamata.

E vakavulica o Jisu: “O koya, au sa kaya kina vei kemudou, ni sa dodonu mo dou veivosoti vakataki kemudou. . . .

“Ia koi au na Turaga au na vosoti ira ga kau sa lewa, ia koi kemudou sa kilikili mo dou vosota na tamata kecega” (Vunau kei na Veiyalayalati 64:9–10).

Tarogi iko mada: O cei beka o lomacataka tiko? Masuta na kaukauwa mo vosota na tamata o ya, ka laiva vua na iVakabula me kauta laivi na yalo rarawa oqori.

3

Cakava e Dua na Veivakamarautaki, Drama se So Tale na Soqo

Sa rawa mo vakarautaka e dua na ivakaraitaki ni Siganimate. E rawa talega me dua na wiliki ni ivolanikalou ena lotu vakamatavuvale se dua na soqo ni lagasere ni itikotiko raraba.

Tovolea Mada Eso na – iVakarau Vou ni Siganimate

4

Sikova na Nodra iBulubulu na Daulomani

Ena vuku i Jisu Karisito, sa guce kina ko mate (raica na 1 Korinica 15:55). Na nomu gauna ena sikovi ni ibulubulu nei nomu daulomani me tugani kina na itukutuku cecere oqo.

Sa rawa mo wilika e cake eso na ivolanikalou talei e tukuna tiko na Tucaketale ni ko sikova na ibulubulu oqo. E vica (vei ira na *vuqqal*) na ivolanikalou e rawa me laurai o ya na 1 Korinica 15:20–22; Alama 11:42–44; kei na Vunau kei na Veiyalayalati 88:14–16.

5

Mo Vinaka Cake Tale

Na Siganimate e rokova na veika a yaco e Kecisemani, na ka a yaco e kauveilatai, na nona bula mai na mate na iVakabula ena ikatolu ni siga, ka qai veiqraravi me 40 na siga ni bera ni gole yani ki lomalagi.

Me kena ikuri, ni oti vakalailai nona lako cake ki lomalagi, a rairai o Jisu Karisito vei ira na Nifaiti ka qaravi ira (raica na 3 Nifai 11-28). Sa levu sara na ka me marautaki!

Vakacava mo tosoya na gauna ni nomu Siganimate? Me sa qai rekitaka vakabalavu e lomamu na cakamana ni Siganimate. Sasaga vagumatuva mo bula Vakarisito vakalevu cake ena loma ni 40 na siga ni

Ena Siganimate oqo, vakayagataka eso na gauna mo vakananuma kina na iloloma cecere duadua a bau soli mai.

oti na Siganimate. Sa na veivakauqeti, ni ko raica na veisureti oqo nei Peresitedi Russell M. Nelson: “Vakatabuya e dua na nomu gauna ena veimacawa mo vulica *na veika kece* a kaya o Jisu ka cakava e volai tiko ena Veiyalayalati Makawa, ni sai Koya o Jiova ni Veiyalayalati Makawa. Vulica na Nona lawa sa volai tu ena Veiyalayalati Vou, ni sai koya na kena Karisito. Vulica na Nona vunau sa volai tiko ena iVolā i Momani, ni sa sega tale na ivolanikalou sa vakataklai vakamatata kina na Nona ilesilesi kei na Nona cakacaka vakalotu. Ka me vulici na Nona vosa sa volai tu ena Vunau kei na Veiyalayalati, ni sa tomania tiko me vakavulici ira na Nona tamata ena itabagauna oqo.”²

Na Nomuni iVakarau sa Wawa Tiko

E vakavulica o Elder Dieter F. Uchtdorf ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, “Me da kila na siga bibi duadua ena itukutuku ni veigauna, sa dodonu me da lesu tale ki na yakavibogi oya voleka ni 2,000 na yabaki sa oti ena Were mai Kecisemani ena nona tekiduru o Jisu Karisito ena vakamamasu ka cabori Koya me isau ni noda ivalavalala ca.”³

Na soqo bibi duadua ena itukutuku ni veigauna sa yaga sara meda tugana ena veiyabaki. Sa vuksi keda kina na kena ivakarau, mai na kena sa tukuni oqo se dua tale na nomu o sa digitaka.

Na cava o na vakuria ena yabaki oqo? ■

IDUSIDUSI

1. Gordon B. Hinckley, “The Wondrous and True Story of Christmas,” *Ensign*, Tise. 2000, 5.
2. Russell M. Nelson, “Prophets, Leadership, and Divine Law” (lotu e vuravura raraba ni itabagone qase cake, Jan. 8, 2017), broadcasts.lds.org.
3. Dieter F. Uchtdorf, “Raica na Tamata! *Liaona*, Me 2018, 108.

Na iVakaraitaki Cecere ni Nona Loloma na Kalou

Mai vei Peresitedi M. Russell Ballard

Peresitedi Vakatawa ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaruia

Sa dau vakaraitaka na Kalou na Nona loloma vei keda ena Nona vakarautaka na veidusimaki eda gadreva meda tubu kina ka rawata na keda icavacava. Sa kilai keda vinaka o Koya, na noda icavacava, kei na noda madigi tawamudu sa solia vei keda na ivakasala vakalou kei na ivakaro ena Nona ivolavakarau veivakasalataki—o ya na ivolanikalou. Ni da sa kila vinaka ka muria na ivakasala oqo, sa qai yaco na noda bula me vakainaki ka vakaibalebale. Eda vulica ni noda Dauniveibuli e lomani keda ka gadreva meda bula marau. Ena ivakaraitaki tawa-vakatauvatani rawa ni loloma vakalou oqo baleti keda, sa tala mai kina o Koya na Luvena Duabau Ga, o Jisu Karisito.

"Ni sa lomani ira na kai vuravura vakaoqo na Kalou, me solia kina na Luvena e duabau ga sa vakinabure, me kakua ni rusa ko ira yadua era sa vakabauti koya, me ra rawata ga na bula tawamudu.

"Ni sa sega ni tala mai na Luvena ki vuravura na Kalou me cudruvi ira na kai vuravura; me bula ga koi ira na kai vuravura ena vukuna" (Joni 3:16–17).

A sucu mai o Jisu ki na bula vakayago oqo. A bulataka e dua na bula sa uasivi sara, ia ni cakava oqo, sa tavoca kina e dua na sala meda na muria. A vakavulica vei ira na Nona tisai-peli: "Oi au na rarama kei vuravura: ko koya sa muri au ena sega ni lako ena butobuto, ena tu ga vei koya na rarama ni bula" (Joni 8:12).

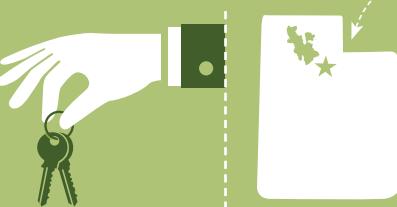
Eda sa rawa ni kila vinaka na titobu ni loloma i Karisito vei keda ni da raica ni sa lomana me sorovaka ka vakararawataki ena vuku ni noda ivalavalca, "na rarawa sa vakavuna vei [koya], na Kalou sara mada ga, ko koya sa kaukauwa sara, me sautaninini ena vuku ni mosi, sa titiri kina na dra mai na qara kecega ni yagona ka sa rarawa sara kina na yagona kei na yalona" (Vunau kei na Veiyalayalati 19:18).

Ena Siganiate oqo, meda sa qai vakavinavinaka cecere vua na Kalou ena vuku ni Veisorovaki kei na Tucaketale ni Luvena Daulomani, o Jisu Karisito. Sa tu Vua, ena Vukuna, mai Vua, sa rawa ki na ituvaki vakayago oqo me laki bula tudei, ka uasivi sara, ka sega na vosa me vakamacalataka rawa na noda marau.

Na isakisaki kece ni noda veika ni bula sa ivakaraitaki ni Nona kaukauwa vakalou kei na ivakaraitaki ni Nona loloma. Ia sa waraki keda tu mai na cakamana e cecere duadua vei ira kece. Ena yaco oqo, ena gauna ni Nona kaukauwa, meda tucake mai na mate kei na ibulubulu ki na dua na vuravura vou ena sega vakadua ni takali kevaka eda sa kilikili kaya, eda na qai tiko vata kei Koya kei Tamada Vakalomalagi me tawamudu sara. ■

Mai na dua na vosa ena koniferedi raraba ni Epereli 1988.

A cakacaka ena **kabani**
ni volitaki motoka
nei tamana ena itekivu
ni 1950 ka dua sara na
dauvolivoltaki
cecere.

Sucu ena ika 8 ni
Okotova, 1928,
e Salt Lake
City, Utah.

A laki vuli ena
Univesiti o
Utah.

Peresitedi

M. RUSSELL BALLARD

A veigaravi
vaka-peresitedi
ni kaulotu
ena Tabana ni Kaulotu e
Kenada Toronto mai na
1974 ki na 1977.

A laki kaulotu
tudei e
Igiladi.

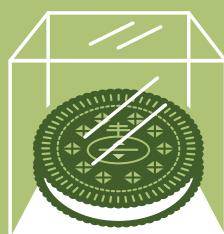
A sotavi watina o
Barbara Bowen, ena
Univesiti o Utah ena
**"Hello Day
Dance."**

A vakamautaki
**Barbara
Bowen** ena
Valetabu e Salt
Lake e nai ka 28
ni Okosita, 1951.

E 7 na luvana
43 na makubuna,
91 na makubuna
vakarua.

Dau maroroya toka e dua na
bisikete kamica na Oreo
e vakabolataki toka ena nona desi me
ivakananumi ni dua na cauravou lailai
a lako mai vakabalavu sara ki na dua
na keba ni refuji, taura e dua na pakete
bisikete kamica, ka solia na kena imatai
vei Peresitedi Ballard.

Tukana:
Elder Melvin J.
Ballard ena
Kuoramni iApositolo Le
Tinikarua

Tukana:
Elder Hyrum
Mack Smith
ena Kuoramni
iApositolo Le
Tinikarua

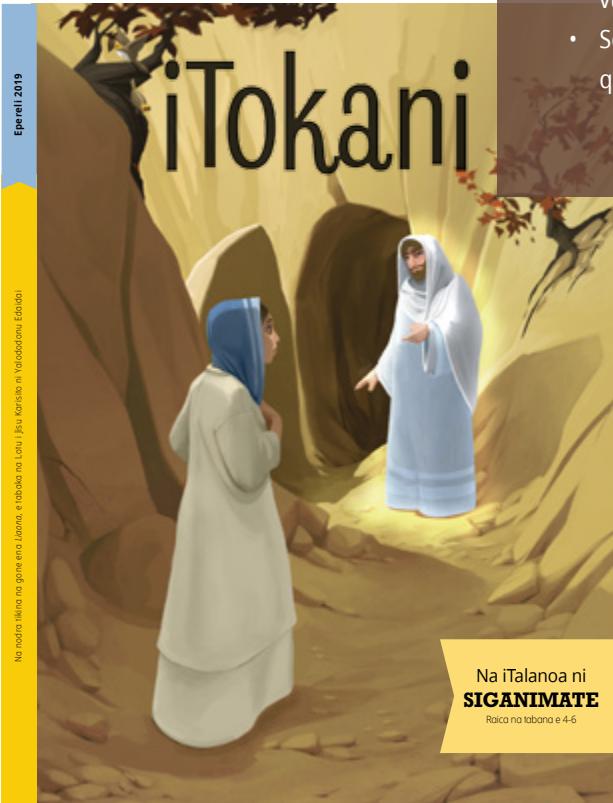

Tokoni me lewe ni
**Kuoramni iApositolo Le
Tinikarua**
e nai ka 6 ni
Okotova, 1985.

Tabaki me
**Peresitedi
Vakatawa**
ni Kuoramni
iApositolo Le
Tinikarua ena
14 ni Janueri, 2018.

Ni otu na koniferedi
raraba ni
Okotova 1980 a
vola o koya e sivia na
600 na ivola
ni veivakayaloqaqataki
vei ira na lewenilotu
era sasaga dredre
tiko me dua na nodra
ivakadinadina.

ESO TALE NA TABANA BALETI IRA NA GONE

Me vakayagataki na *iTokani* vous
en veika vinaka. Kera sega na
luvemu e vale, sa rawa mo:

- Wasea na *iTokani* ki na dua na matavuvale ka sega ni dau taura na *Liaona*.
  - Solia vei nomu itokani se vua na wekamu.
  - Solia vua e dua na iliuliu se qasenivuli ni Lalai.

ITABAGONE QASE CAKE
E GADREVI BEKA
MO VUKEI ENA
VAKATULEWA BIBI

42

ITABAGONE
NOMU KUNE
VAKACEGU KEI IRA NA
TANI

52

SIGANIMATE
IVAKARAU VOU

62

NA LOTU I
JISU KARISITO
NI YALODODONU
EDAIDAI

iTokani

Na iTalanoa ni
SIGANIMATE

Raica na tabana e 4-6

Mai vei
Peresitedi
Russell M.
Nelson

Na ISOLISOLI Cecere ni Kalou

Dua na siga keirau a raica kei Sister Nelson eso na ika ni wai bulabula ena dua na taqe wai. Era veisiriyaki na ika dui roka ka duidui na kedra ibulibuli kei na kedra lelevu. Au a taroga e dua a cakacaka e kea, "O cei e vakani ira tiko na ika totoka oqo?"

A sauma mai, "O au."

Au taroga lesu, "Era sa bau vakavinavinaka mada na ika vei iko?"

E sauma, "Se bera tiko!"

Eso na tamata era sa vaka na ika oqo. Era sega tu ni vakila na Kalou kei na Nona cakavinaka vei ira. Ena vinaka cake sara kevaka meda na kila taucoko na Kalou dauloloma ka vakaraitaka na noda vakavinavinaka Vua.

Vakavinavinakataki Jisu Karisito

Na Kalou a tala mai na Luvena, o Jisu Karisito, me mai vuksi keda. A cakava o ya baleta ni lomani keda vakalevu.

A lako mai o Jisu me mai **vueti** keda.

Ena vuku ni Nona **Veisorovaki**, eda sa rawa ni tucaketale ni oti noda mate.

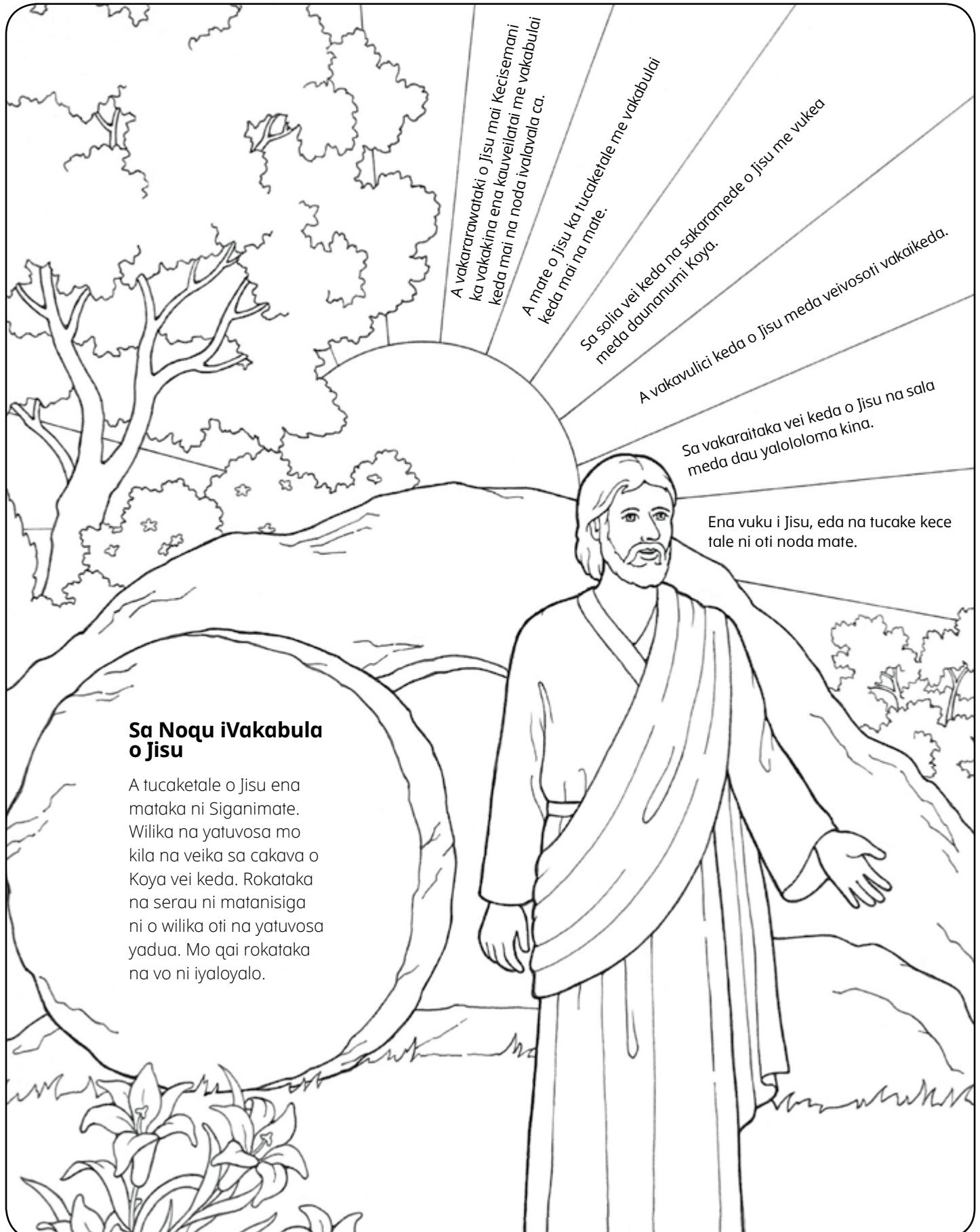
Ena vuku ni Nona Veisorovaki, sa rawa kina vei keda meda laki bula tawamudu vata tale kei na Tamada Vakalomalagi.

A vakamacalataka o Jisu:

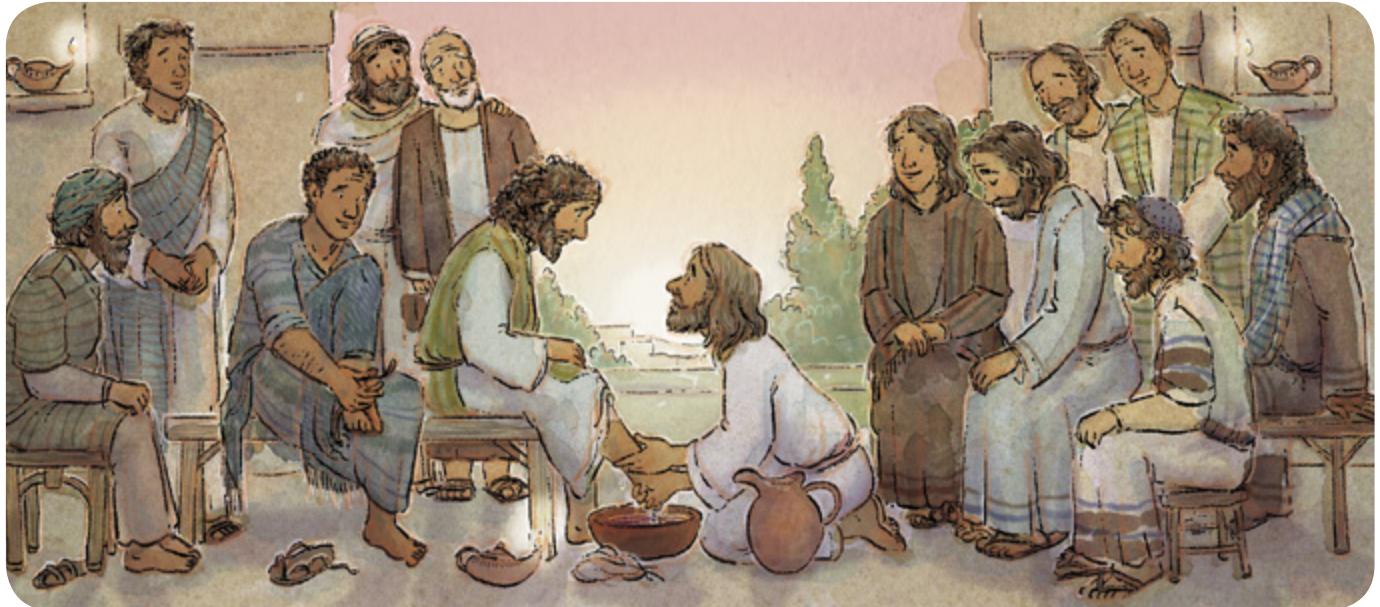
"Oi au na vu-ni tucaketale, kei na vu-ni-bula,
o koya sa vakabauti au, kevaka sa mate
ena bula ga, ia ko koya sa bula ka
vakabauti au ena sega sara ni mate."
(Joni 11:25–26).

Oqo na itukutuku totoka ni Siganimate. ●

Mai na "Me Vakavinavinakataki Ga na Kalou," Liaona, Me 2012, 77–80.

Na iTalanoa ni Siganimate

O Jisu e lomani ira na Nona itokani. A savata o Koya na yavadra.

A qai solia vei ira na sakaramede. A tukuna vei ira mera dau
nanumi Koya. A tukuna vei ira mera veilomani vakai ira.

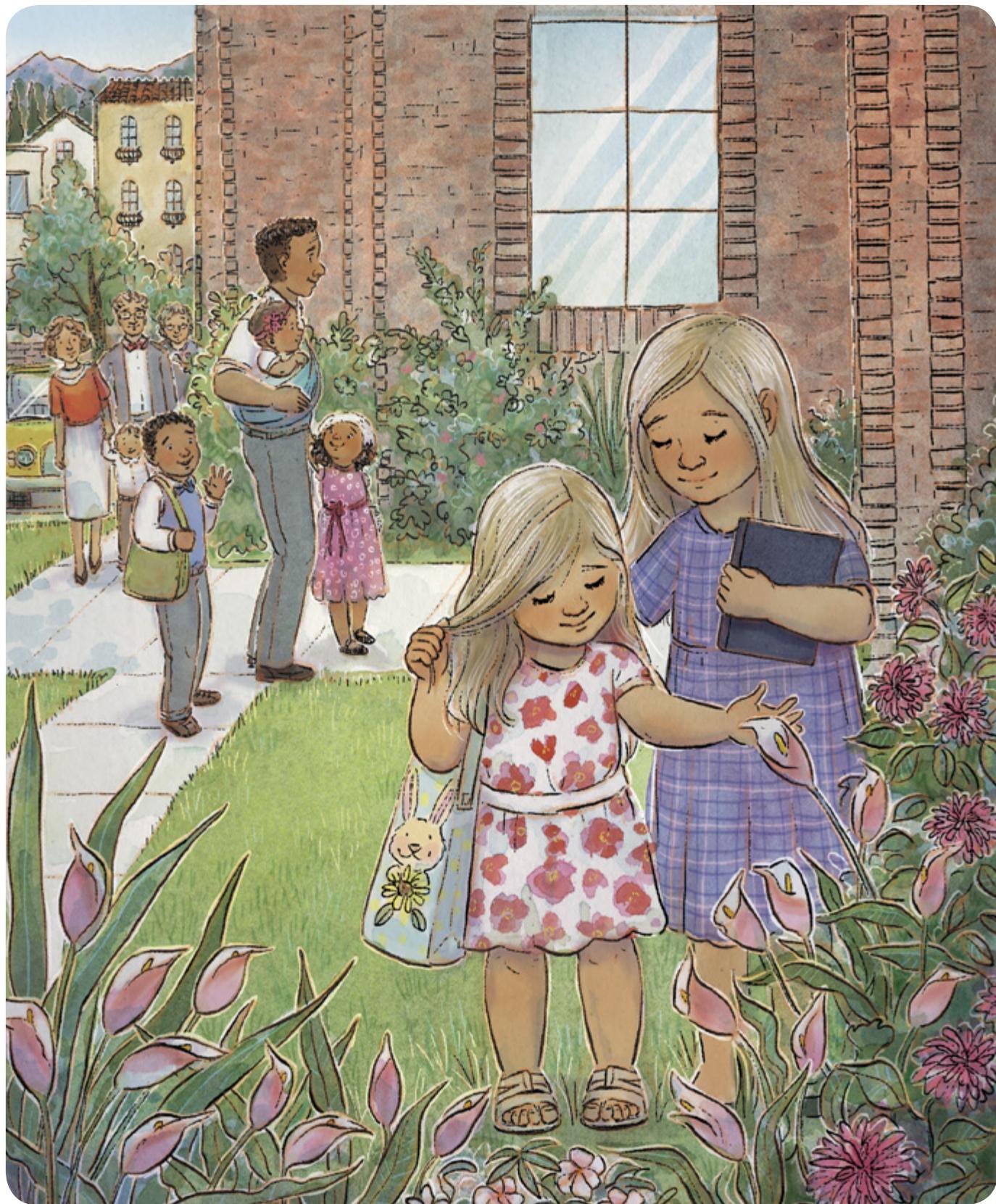

E muri, sa lako o Jisu
ki na dua na were.
A laki masulaki keda
taucoko. A vakila na
mosi ni noda mate kece.
A vakila na mosi ni
noda ivalavala ca.

Era sa kauti Jisu tani na tamata cudrucudru. Era sa vakamavataki Koya. Sa mate ena kauveilatai o Koya ena vukuda. Era a vakotora na Yagona na Nona itokani ena ibulubulu.

Ni ot i tolu na siga, era sa lesu mai na Nona itokani. Sa lala tu na ibulubulu! A kaya na agilos i vei iratou, "Sa tu cake tale ko Koya." Sa bula tale o Jisu! Ena vuku i Jisu, eda na bula kece tale ni ot i noda mate!

Sa lomani au o Jisu. Au sa rawa ni vakamareqeta
na Siganimate niu vakananumi Koya. ●

Wilika na veika baleta na mataka ni Siganimate ena Maciu 28.

Niu Lesu Tale Yani Vua

Ena marau ♩ = 90–96

Na qaqana kei na ivakatagi mai vei Sally DeFord

1. Lo - ma - ni I - ra No - na si - pi, Ni ra ya - li mai, Qa -
 2. Lo - ma - ni I - ra Na la - lai, keu Bui ti ko - ya mai, Qa -
 3. Nai va - ka - bu - la du - sia mai, na sa - la ni bu - la. Keu

rai na la - ko se - se; Ka - ci - vi ya - dua mai. Do -
 rai au e na si - ga, se Bo - gi le - vu tu. Au
 se - se vo - li sa - ra, au na vo - so - ti ga. Mu -

mo - ni Va - ka - ta - wa; ra ro - go - ca, ci - ci mai ci -
 na ro - go - ca na Do - mo - na ci - ci sa - ra mai ci -
 ri - a No - na Vo - sa ga; ka biu - ta no - qu ca, va -

qo - mi I - ra Na la - lai Ni ra le - su vu - a.
 qo - mi Au - niu go - le mai Niu le - su ki vu - a.
 ka - si - nai - ti Na ma - rau Niu le - su ki vu - a.

Mai vei Jane McBride

Yavutaki ena italanoa dina

“Cakava ga na ka e dodonu” (2 Korinica 13:7).

Au gadrevi iko mo raici tacimu tiko,” a kaya o Na. “Keirau na gole tiko kei tamamu me keirau laki vukea e dua e tauvimate tiko.”

Au rai cake yani niu quisia tiko na vuloa ka deguvacu. E peresitedi tiko ni iSoqosoqo ni Veivukei o Na, ka dau laki sikovi ira na marama ena neimami tabanalevu.

“Vinaka, Arlyn,” a kaya o Na, ka reguca na yadrequ. “Se moce tiko o John. Ka sa tubu tiko na valawa uli ni madrai ena kaude. Yalovinaka kua ni tara.”

Au rai yani e katuba ka rau sa vodo o koya kei Ta ena qiqi ena gaunisala kuvu. Au dokai au sara ni nuitaki au o Na.

Niu sa samaka yani na valenikuro, au raica sara na valawa uli ni madrai. Au sa waraka dredre me mai bulia o Na ena bogi. Keitou dau kana madrai buta katakata vata kei na jamu caka e vale. Ia sa sega tu na keitou jamu ena tolu na vula sa otí.

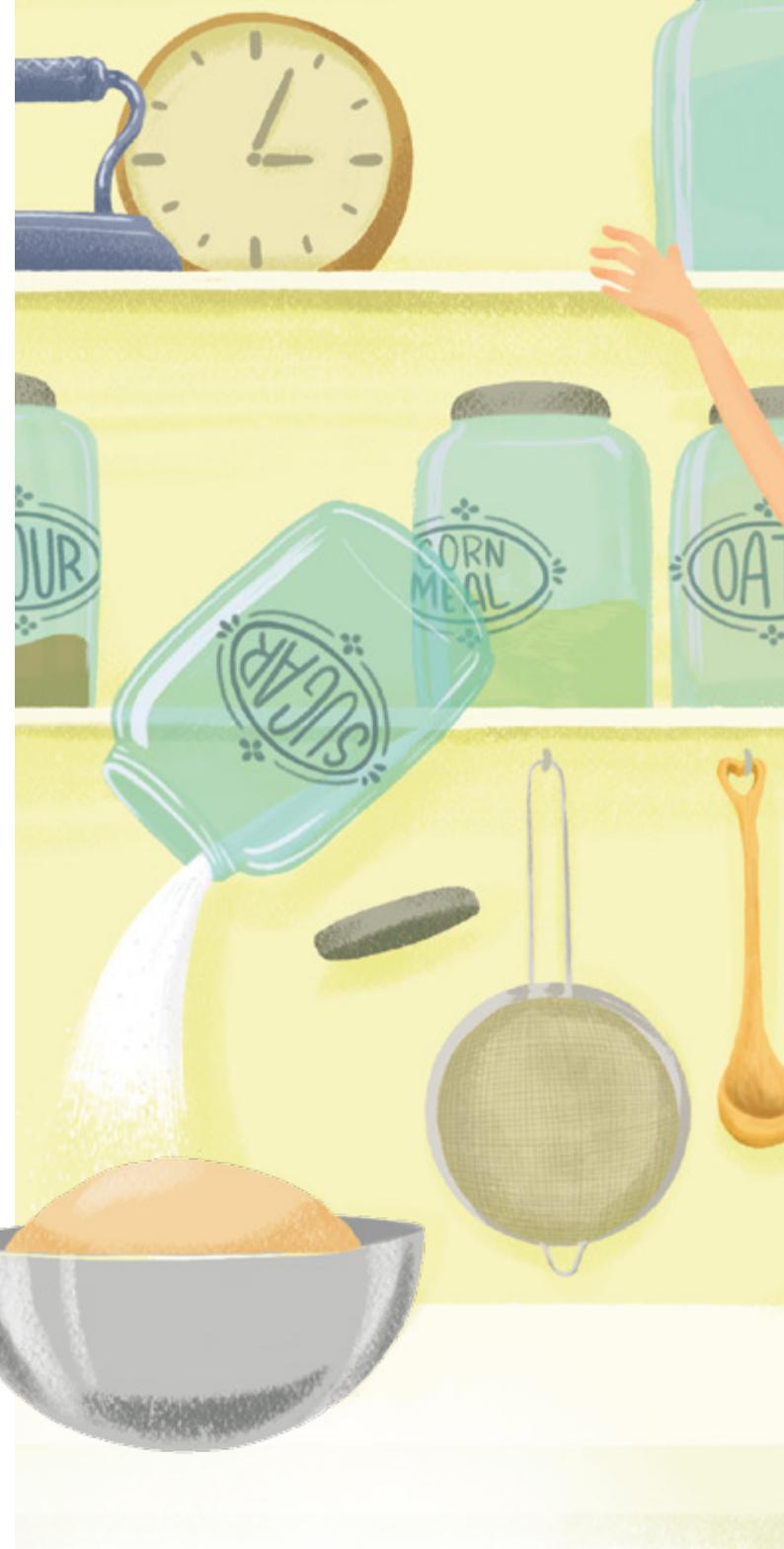
Jamu! Niu vakasamataka sa qai walokai ga na ketequ meu kana ka kamica. Au raica sara na tavaya ni suka, e cake sara ena vatavata. Au kila ni maroroya tiko o Na me caka jamu tale kina.

Na levu ga ni noqu vakasamataka na suka, na levu cake ni noqu via kana. Oti oya, au sa dreta sara e dua na idabedabe ki na kaude ka dodoliga cake. Au sa tara rawa sara vakalailai na tavaya ni suka. Au a dreta voleka sara mai ena tutu ni vatavata. . . .

A qai vasiri na tavaya ka lutu mai na vatavata! Au a tovolea meu ciqoma, ia a lutu ka katuvu e loma ni valawa uli ni madrai. A tasova na suka ena madrai kei na kaude vakakina ena vuloa.

“Oilei!” Au a kaila. A vakayadrati taciqu kina. Sa teki-vu me tagi o koya. *Au* sa via tagi talega. Na cava ena kaya o Na ena vuku ni ca oqo?

Niu sa vakadulai John rawa, au sa saga noqu vinaka

Dina Kamikamica

meu samaka laivi na suka. Au a ciluma tani na tavaya mai na valawa uli ka savata. Au a savata lavi na suka mai na kaude kei na vuloa. Ia sa sega niu cakava rawa me kau tani na suka mai na valawa uli.

Au sa vakasamataka meu biuta lesu na tavaya ena vatavata. Ena rairai sega ni kila o Na ni sa lala tu. Ia au kila ni sega ni dodonu o ya. Au sa qai biuta toka na tavaya ena teveli ka waraki Na kei Ta me rau lesu mai vale.

Ni rau sa yaco mai vale, sa raica sara o Na na tavaya ni suka.

Au a cegu levu sara. "Au a vinakata meu tobolea ga na suka. Ia au a vakalutuma na tavaya mai na vatavata. Au a saga meu vakasavasavataka, ia a sega ni rawa meu kauta laivi mai na valawa uli ni madrai. Sa voqa mai tuba na vosa oqo niu rai sobu tiko ena vuloa.

A sega ni vosa o Na ena vica na miniti.

"Vosoti au sara," au a kaya vakamalua.

A matalomani au o Na. "Io, au vakabauta ni na kamica cake na madrai ena bogi nikua," a kaya. Au a rai cake. A matadredredre sara vei au. "Vinaka vakalevu na tukuna vei keirau na ka a yaco."

Ni keitou sa kania tiko na madrai vakasuka ena bogi o ya, keitou sa veivosakitaka kei Na kei Ta na veika baleta na dina.

"Eda dau caka cala sara vakalevu ena bula oqo," a kaya o Ta. "Ia ena gauna eda dina kina ka saga meda veivutuni, ena marau kina na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito. Eda na kune kalougata tiko vakalevu ni da dina—ena gauna mada ga e dredre sara kina ena imatai ni gauna."

Au a se rarawa tikoga niu a vakatasovataka na suka. Au kila ni na sega sara ni levu na keitou jamu ena yabaki oqo ena vuku ni noqu cala o ya. Ia au a marau niu sa tukuna na ka dina. O ya e dua na yalo kamica e sega ni solia rawa na levu taucoko ni suka. ●

O koya e vola e vakaitikotiko e Colorado, Amerika.

"Ni maroroi na ivakaro vakalou e kauta mai na veivakalougatataki, ena veigauna! Ni voroki na ivakaro vakalou e vakayalia na veivakalougatataki, ena veigauna!"

Peresitedi Russell M. Nelson, "Me Laurai Nomu Vakabauta," *Liaona*, Me 2014, 30.

E Sikovi Idia o Elder Bednar

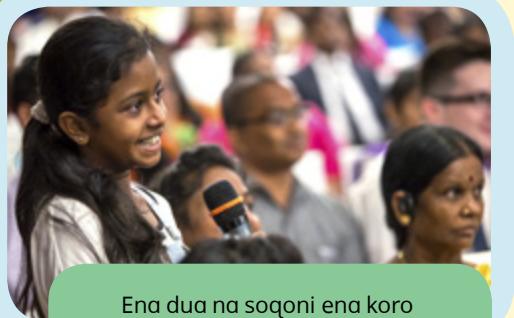
A gole o Elder David A. Bednar vata kei watinana, o Susan Bednar, me laki wasea na nona ivakadinadina i Jisu Karisito vei ira na lewe ni Lotu mai Idia. O Idia e dua vei ira na matanitu levu e vuravura. Ena dua na gauna ga oqo ena rawati na imatai ni nodra valetabu!

Rau a gole o Elder kei Sister Bednar ki na koro o Rajahmundry. E se bera vakadua ni dua na iApositolo me gole e kea.

A yaco mera lululu na gone vata kei Elder Bednar.

Ena dua na soqoni ena koro o Hyderabad, a yaco me tarogi Elder Bednar na goneyalewa oqo.

"Na levu ga ni noqu taleva na vuravura, na levu ni matanitu au sikova, na levu ni tamata au sa kalougata ni vuli mai kina, na levu ni noqu raica ni ra sa tautauvata tu ga na tamata e vuravura taucoko."

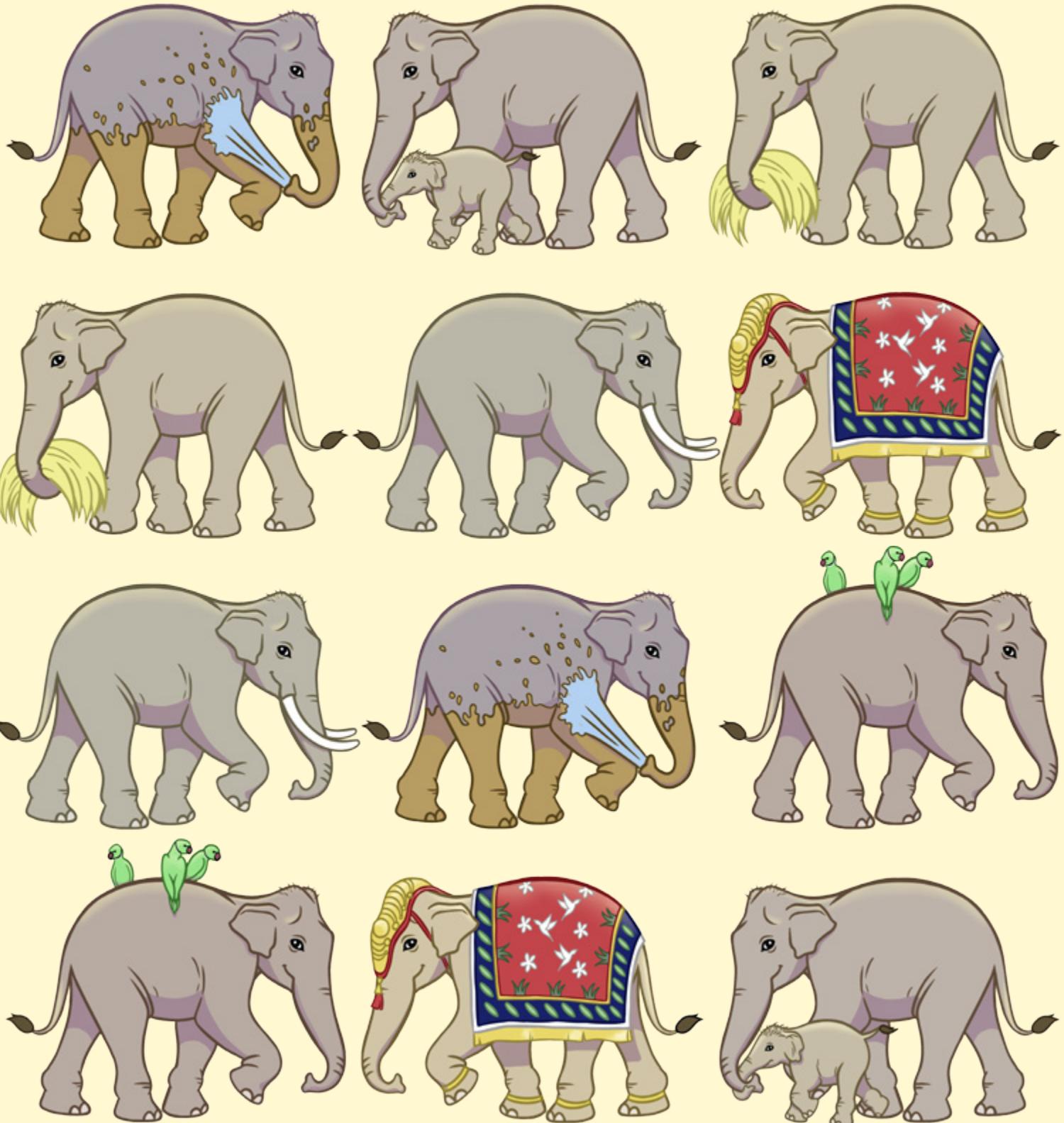

Era a marau taucoko na tamata ni rogoca na ivakadinadina ni dua na iApositolo ni Kalou!

VEISADONUTAKA NA ELEFANITI

E tiko e Idia e rauta ni 30,000 na elefaniti. E vica na veisa donu o raica rawa e ra?
Na cava eso na nomu manumanu talei a bulia na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito?

O Ira na Noda PAROFTA kei na TAPOSTITOLO

Sai ilutaka o Jisu Karisito Na Lotu i Jisu Kari-
sito ni Yalododonu Edaiddai mai vei ira na
parofita kei na iapositolo. Wilika ra na veika
baleti ira. Mo qai **kotiva laivi na iyatoyaloo**
ena tabana T23 ka tepitaki ira vakadodonu
ena ituvatua. Vakabira na tepi ena dela e
cake ni iyatoyaloo yadua mo rawa ni cega cake
me wiliki na itukutuku e tilko e ra.

- Samaka e dua na vale ni
ripeataki retio me imatal ni
nona cakacaka.
- E dloya ka Turaga ni lewa
levu ena vale ni vellewai
cecere mai Utah
- A peresitedi ni Brigham
Young University

Peresitedi Dallin H. Oaks

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveitutaki Taumada

- A vuniwai dauveisele uto
- A vulica e vica na vosa, oka
kinga na Mandarin
- E tini na luyena: 9 na yalewa
ka dua na tagane

Peresitedi Russell M. Nelson

*Nai ka 17 mi Peresitedi ni Lotu i jisu Karisito
ni Yalododonu Edaiddai*

- Qito basiketbol mai koroni-
vuli torocake
- Vulica na physics mai vei
tamona ena vavaniolvavola
ni nodratou vale.
- E a peresitedi mai Ricks
College, ka sa BYU Idaho tu
nikua.

Peresitedi Henry B. Eyring

Karu ni Daunivakasala ena Mataveitutaki Taumada

- E a dau kuotabek ni timi ni
qito ni nona koronivuli
- Ni oti na nona kaulotu mai
Jamani, e a qai papitaisotaki
tamana me lewe ni Lotu
- E a peresitedi mai Ricks
College, ka sa BYU-Idaho qo.

Peresitedi Jeffrey R. Holland

Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

- A refiji vakarua ni se gone
- E a pailate tu ni wagavuka
- Taleitaka me laki vakasisisi
ena waicevata kelira na
luvera kei na mdikubuna.

- E a itokoni ni daukaulotu nei
Elder Cook mai Igiladi
- E a cakacakka voli mai ena
iVakarau ni Vuli ni Lotu
- E a peresitedi tu e liu ni BYU

- E a dau kacivi tu e liu ena
yaca "na bisopi" e koronivuli
baleta na nona ivakarau ni
bula cecere.
- E a dau dua tu na nona vale
ni volitaki motoka.
- A laki kaulotu ki Igiladi ka
peresitedi ni kaulotu e
Toronto, Kenada.

Peresitedi M.Russell Ballard

Peresitedi Vakatawa ni Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

Elder Dieter F. Uchtdorf

Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

Elder David A. Bednar

Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

- A peresitedi ni kaulotu mai New York City, Amerika
- Na nona itoko "Era sa ka bibi duadua na tamata"
- A vakatabuya na isevu ni valenilotu ni Yalododonu Eddai mai Czech Republic

Elder Ronald A. Rasband
Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

- Tubucake ena dua na lomanibai ni loba sucu mai Idaho, Amerika.
- E muri, e qai laki kaulotu ka peresitedi ni kaulotu e Varanise.
- E kilo na vosa vaka-Varanise, Potukali, Sipeni, kei na Vakavalagi

Elder Neil L. Andersen
Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

- E dau buli maddai me kedoratu nona matavuvale ni tubucake tiko
- E a vakairavi ena Hill Cumorah Pageant e New York ni se cauravou.
- A cakacaka vaka-loya ni bera ni kacivu me iApostolo Mai na Yatu Filipaini kei na Pasifika

Elder D. Todd Christofferson
Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

- Rawata na nona ivakadinhadi-na nivulica oti na ivolanika-lou ka masu varu kei tuakana.
- Araica na goneyalewa me qai laki watina ena dua na soqo ni taledi e koronivuli torocake.
- Veigaravi vaka lliliu ni Lotu mai na Yatu Filipaini kei na Pasifika

Elder Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

- Alaki kaulotu ka peresitedi ni kaulotu e Japoni.
- A tekiluna e dua na bisinisi ni buli kei na volitaki iyaya ni vakaukauwa yago.
- A veidqaravi me bisopi ni Lotu

Elder Gary E. Stevenson
Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

- E tradu mai Brazil ka laki kaulotu e kea ka laki peresitedi ni kaulotu e Potukali.
- A vulica ka kila na Lotu yata kei na nona matavuvale ni se caurvou lailai.
- A vakavakarau me laki kaulotu ni se qaiyabaki 12

Elder Ulisses Soares
Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

- E dau taleitaki ira na manumanu, vakakina na penguin
- E taleitaka na soto kei ira na tamota ena veimatanitu
- Na itukutuku ni nona kawa e tekivu sara mai na First Dragon Gong ena AD837

Elder Gerrit W. Gong
Ena Kuoramu ni iApostolo Le Timikarua

Raica na isau ni nomu taro ena [lds.org/prophets-and-apostles](https://www.lds.org/prophets-and-apostles).

Na KOTE A YALI

Mai vei Sheila Kindred

Yavutaki ena italanoa dina

“Ia koi au na Turaga au na vosoti ira ga kau sa lewa, ia koi kemudou sa kilikili mo dou vosota na tamata kecega” (Vunau kei na Veiyalayalati 64:10).

“Na, sa yali na noqu kote!” A kaya o Brad. Sa gau-na me sa ia na gole i vale mai valenilotu, ia sa sega ni raica o Brad na nona kote mai na kena ililili.

“O dina ni ko a lliga tu e kea?” A taroga o Na.

“Io. A tu sara ga eke.” Na kote i Brad e karakarawa ramase ka damudamu. E dredre me dua e sega ni raica.

“E rairai sa tosoi. Me datou vakasaqara wavoki mada,” a kaya o Ta.

E ratou sa dui lako yani o Ta, Na, kei Brad me ratou vakaraica na rumu yadua. E ratou a laki rai ena kato ni iyaya e yali ka sa kune tale, ena loma ni valenilotu, ena rumu ni Matawilivola ni Sigatabu nei Brad, ena rumu ni Lalai, kei na ililili taucoko ni kote. E ratou a laki rai talega e vale ni vakacegu, ia e ratou a sega ni raica kina na kote.

“E dua beka sa kauta vakacala-ka. Au vakabauta ni ra na kauta lesu mai ena macawa mai oqo ni raica ni sega ni nodra,” a kaya o Ta.

“Ena gauna oqo, mo dara mada ga nomu kote makawa,” a kaya o Na.

A veisau na matai Brad. A sega ni vinakata o koya na nona kote makawa. Sa mamare, siawa, ka ka lailai vua. A dau taleitaka nona kote vou karakarawa damudamu ni dau rairai kina vakatamata qaqa.

"E dua beka a raica ni totoka dina na noqu kote ka butakoca sara," a vakasamataka o Brad. E yaco beka vakacava oqo ena lotu? Na tamata taucoke e kea e dodonu mera dau dina. Sa sega ni rawa vei Brad me drobulu o koya a butakoca. Sa dua na nona ituvatuva. Ena Sigatabu mai oqo, ena vakaraica tiko de dua ena dara mai nona kote. Ena qai dreta laivi mai ka kailavaka, "Tarova, butako!" Era na qai veivutunitaka ni ra a kauta.

Me sa totolo ga mai na Sigatabu vei Brad me cakava nona ituvatuva. Ia na Sigatabu a tarava a katakata na draki me daramaki na kote, vakakina na Sigatabu a tarava.

Na Sigatabu a tarava, sa vakaraici ira na cauravou lalai ena Lalai o Brad ena lomatarotaro, me kila o cei a butakoca na nona kote. O cauravou balavu beka o ya? Se rairai goneyalewa beka. Sa vakila ni sega ni vakabauta tale e dua. Sa sega ni vinakata o Brad na yalo o ya.

Ni sa suka na lotu sa wavokita totolo yani o Brad na valenilotu, me raici ira na vuuale ni ra dara nodra kote. Ia a sega ni raica na nona kote ena dua na vanua. Sa raica talega na kato ni iyaya e yali ka kune tale . . . ia e sega na kote. Evei beka na kote?

Ena ilakolako i vale, a vakasamataka sara o Brad e dua na ituvatuva vou. Me sa na masu. Sa kila ni o koya ni Tamada Vakalomalagi ena kunea na veika sa yali. Ena bogi o ya a masu o Brad ka kaya, "Tamaqu Vakalomalagi, yalovinaka ni tukuna mai o cei a taura na noqu kote. Au vinakata me vakalesuimai."

A waraka toka o Brad me vakatakilai mai ki na nona vakasama na yacana se matana o koya a butako. Ia a mani tekivu vakasamataki nona itokani o Carl. E dabe tikivi Carl o Brad ena Lalai. Rau dau veiwali ka veidredrevaki vata vakalevu. Ia o Carl sa sega tu ni mai lotu ena vica na macawa. Sa nanumi koya vakalevu o Brad.

Vakacava beka ke sa taura o *Carl* na nona kote? E rairai sa rere beka na mai lotu o Carl ena gauna oqo baleta ni nanuma ni sa sega tale ni nona itokani o Brad. Sa gadreva o Brad me mai lotu tale o Carl. Ke a taura beka o Carl na nona kote, sa nanuma o Brad, ni na sega ni kailavaki koya. Ena vosoti koya.

Sa lade sara o Brad ena loga, ka sa lomavinaka sara.

Na Sigatabu e tarava ena Lalai, a sega ni tiko kina o Carl, ia e dua na cauravou vou. A dara toka e dua na neketai damudamu karakarawa veivolavolai.

"Totoka na neketai," a kaya o Brad, ni dabe tikivi cauravou vou. "E vakavuna mo rairai vaka e dua na tamata qaqa."

A matadredredre na gonetagane.

A matadredredre talega o Brad. Sa sega tale ni vakasqarai ira na daubutako. Sa vakasaqrarai ira ga na itokani. ●
E vakaitikotiko mai Iowa, Amerika, o koya e vola.

Na vakabula mai Estonia!

O keirau o
Margo kei Paolo ena
yabaki oqo keirau na lako
wavokiti vuravura tiko
me keirau vulica na veika
baleti ira na luve ni Kalou.
Ni tomani keirau ena
neirau sikovi Estonia!

E cavuti vakaoqo na
"bula" vaka-Estonia:

Tere!

E cavuti vakaoqo
na yaca ni Lotu:

Viimse Aja
Pühade Jeesuse
Kristuse Kirik

Oqo o Tallinn, na koroturaga kei Estonia. Sa
yacova mai oqo e 800 na yabaki na kena dede!
E vuqa tu na veivanua dredre e Estonia, na veikau
kei na lolobo. Na kena dina, ni sivia na veimama
kei Estonia e veikau. E vuqa na lewe i Estonia era
taleitaka na laki tu ena veika bula.

O Estonia e tiko ena
vualiku kei Iurope. E tiko
kina e sivia na 2,000 na
yanuyanu. E rauta ni 1.3 na
milioni na tamata era tiko e
Estonia.

Na cava na vakayakavi e Estonia? Na vuaka se ika vaka-pateta, kaveti, kirimu wiwi, kei na madrai loa. E vakatokai me seniwiji ika.

Na Lotu mai Estonia e ka lailia e kaukauwa. E rauta ni dua na udolu na kena lewe ni Lotu.

Na nodra valetabu voleka duadua e tiko e Helsinki, Finland.

O dau gadreva beka mo lagasere ena Lalai? Ena veiyalima na yabaki, era dau soqo levu na kai Estonia ena lagalagasere kei na danisi.

O iko beka mai Estonia? Mo volavola mai! E kani marau me keirau rogoci kemuni.

Vinaka
vakalevu na sikovi
Estonia vata kei keirau
Meda qai sota tale!

Oqo e rua na sisita mai Estonia!

Dua na bogi niu sa via laki moce, sa yali na noqu bea matakau. Au a vakasaqara ka sega ni kunea. Au a qai masu. Au sa qai kunea na noqu tedi bea kau moce vinaka ka tadra.

Bianka J., yabaki 7

Sa dau taleitaka na noqu matavuvale na qaravi ira na tamata. Na veiqravni e vukea me keitou vakila na Yalo Tabu, ni dau solia mai na yalo vinaka e veivakacegui. Keirau dau solia vaka-veiganeni na iloloma vei ira eso baleta ni keirau gadreva mera vakila ni ra lomani.

Piibe J., yabaki 10

Na Yalo VOU

Mai vei Jessica Larsen

Yavutaki ena italanoa dina

Estonia

“O qo e dua na itukutuku!” A kaya o Ema (Na) ni sa laki kauti Rasmus mai koronivuli. Rau a taubale vata yani ena gaunisala qiqo e yasadra na veivale lelevu rairai totoka.

“Rosolje me mai vakayakavi?” A nuitaka toka o Rasmus. E ratou a kania ena macawa sa oti ena ikavitu ni nona siganisucu. Ia a rawa vua me kania vakalevu na biti kei na pateta vata kei na pikeli herigi!

Ema kurea na uluna ka matadredredre. “Au a sotava e rua na goneyalewa ena basi ena mataka nikua. Daukaulotu Rau na gole tiko mai ena bogi nikua me rau mai tukuna na nodrau lotu.”

A rai cake o Rasmus ena lomatarotaro. A se bera vakadua ni sotavi ira na daukaulotu.

A qitotaka tiko ena nona rumu na nona lori ni sa rau yaco mai na daukaulotu. “Tere! Tere! Bula!” rau a kidavaki

Ema ni rau sa yaco yani e vale. Rau a luvata na nodrau ivava vavaku ka dara na ivava ni vale a vakarautaka tu o Ema baleti ira na vulagi. A laki vakadaberi rau o Ema ki na idabedabe damudamu. Ia a duri tu ga o Rasmus e katuba.

A raici koya o goneyalewa balavu ka matadredredre. Na beji ni yacana loaloa e toqai toka kina na Õde Craig (Sister Craig). “A kaya o tinamu ni se qai oti toka ga nomu siganisucu,” a kaya o goneyalewa. “Keirau kauta tiko mai vei iko e dua na ka.” A solia sara mai e dua na kadi lailai. A raica sara vakavoleka o Rasmus.

Edua na iyaloyalo ni tamata. A dara tu e dua na isulu balavu vulavula, ka dedeka tu mai na ligana.

“O kila beka o cei oqori?” A taroga o Õde Craig.

A sega ni kila o Rasmus na yaca ni tamata o ya. A se bera mada ni bau raica na iyaloyalo oqo. Ia na tamata oqo e yalololoma ka qaqa na kena irairai. “Au vakabauta ni tui o koya!” A kaya o Rasmus.

Rau a matadredredre sara na daukaulotu. "Io, e tui o Koya! O Koya na Tui ni tui! Na yacana o Jisu Karisito." A taura sara mai o Ôde Craig e dua na ivola karakarawa. "Oqo e dua na ivola e vakavulica na veika e baleti Koya, na *Mormoni Raamat*. Ai Vola i Momani."

O koya vata kei *Ema* rau sa qai tekivu wilika na iVola i Momani ena veisiga ni bera ni lako i koronivuli. Ena gauna ni vuli, a taubaletaka o Rasmus kei na kalasi na veika bula ka oti a qai moce vakalailai. Ni oti na vuli, o koya vata kei *Ema* rau dau qai sotavi rau na daukaulotu. Rau veivosakitaka kei rau na daukaulotu na veika rau sa wilika ena iVola i Momani. Eso na gauna sa dau veivakan ni o *Ema* ki na tamata kece ena *madrai*, vaka-sinamoni. Ena mua ni macawa e dau vodo basikeli vata kei *Ema* se laki pikiniki e baravi. Eso na gauna rau dau taubale vakabalavu e veikau se batni uciwai rau dau taleitaka.

Ena dua na gauna ni nodrau taubale e veikau, a kaya o *Ema* vua ni sa vinakata me papitaiso. A veisau na matai Rasmus. Rau a kerea na daukaulotu vei *Ema* me masulaka me papitaiso se me kakua. Sa vaka me sa sau-mi e kea na nona masu!

"Kau sa kila vinaka tu oqo na vanua meu laki papitaiso kina," a kaya vua ena matadredredre. "Rawa beka ni o kila?"

Sa vakasamataka o Rasmus na nodrau lesioni na daukaulotu baleta na papitaiso. Rau a vakaraitaka kina na iyaloyalo i Jisu ni tu vata kei Joni na Dauveipapitaisotaki ena dua na uciwai. . . .

"Na uciwai!" a kaya. "Na nodaru uciwai taleitaki."

Ni oti e dua na macawa, sa tucake tu o Rasmus e batni uciwai kei rau na daukaulotu kei ira eso mai na lotu. Sa vakarau tu o *Ema* me sa papitaiso. A sa tabadromuci e wai, me vakataki Jisu sara ga. Ni sa lamata mai wai, sa matadredredre tu mai. Sa vinakata o Rasmus me nanuma tiko ga na gauna oqo me tawamudu—na karakarawa ni wai, na senikau vulavula ni veico drokadroka, kei na matadredredre nei tinana.

"Na cava eda vakila ni da papitaiso?" a qai taroga, ni ra sa kania tiko na kuki rau a kauta mai na daukaulotu.

"E ka totoka," a kaya vua o koya. "Au vinakata meu sa tu ga e wai. Au vakila niu sa vakavoutaki!" A mokoti Rasamus vakaukauwa.

"Ena noqu siganisucu e tarava, au vinakata meu sa papitaiso kina, me vakataki iko kei Jisu," a kaya vua. "Au vinakata meu vakavoutaki talega!" ●

E vakaitikotiko mai Texas, Amerika, o koya e vola.

Mai vei Reyna I. Aburto

iKarua ni Daunivakasala
ena Mataveiliutaki Raraba ni
iSoqosoqo ni Veivukei

Au na Raici Koya Tale

A u a susugi cake mai Nicaragua. Niu a se gone lailai, au dau cakava na ka kecega vata kei tuakaqu. Keirau taubale vata ki koronivuli. Keirau dau gole vata ki na sitoa. Dau levu sara na veika keirau cakava e neitou daku ni vale. Keirau a bula marau.

Ia, niu sa yabaki ciwa, a yaco e dua na ka rarawa levu. A mate o tuakaqu oqo ena dua na uneune. Tau-mada a vaka me a sega ni ka dina na nona sa mai mate. Au dau raitayalotaka tu ni sa tukituki tiko e katubalevu. A dau tukuna voli ni se gole ga ki na dua na vanua. Au dau wananova voli na katuba, ka diva me yaco. Au a gadreva vakalevu sara meu raici koya tale.

Toso tiko na gauna, sa vinaka cake sara mai. Au se nanumi taciqu tu ga, ia sa rawa sara meu bula marau tale.

Ena gauna o ya, au se bera kina ni lewena na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ia niu sa tubu cake tiko, au sa mai kila na Lotu ka papitaiso sara. Dua na siga au a masia tiko noqu iyaya ni kana. O ya na Siganimate. Au a vakasamataka tiko na Tucaketale kau a vakananumi ganequ sara.

Vakasauri ga au sa vakila e dua na ka. Au sa nanuma sara na noqu a tatatadrataki ganequ tiko. Au a qai kila ni a sega sara ni ka lialia! A tadu mai vua na Yalo Tabu, me vakacegui au ka dusimaki au. Dua na siga ena tucaketale vakaidina o ganequ. Kau na qai raici koya tale vakaidina.

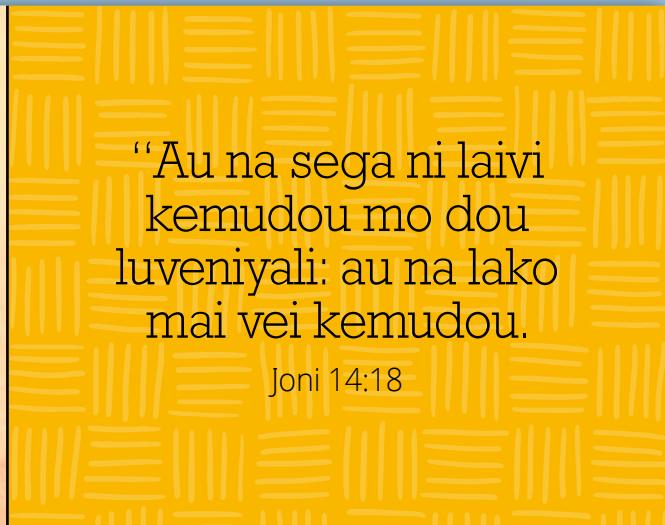
Ke dua o a daulomana e sa mate, sa dodonu vinaka mo tagicaki koya ka yalararawa. Veivosaki kei nomu matavuvale se dua na qase ni ko sa vakarau. Masu vua na Tamamu Vakalomalagi baleta na nomu nanuma. Ena vukei iko o Koya mo vakila tale na vakacegu.

Se cava ga e yaco, mo nanuma tiko ni o Jisu Karisito e lomani iko. Ena Siganimate eda na nanuma kina na Nona solibula ena vukuda. Ena Vukuna, eda na tucake kece tale ka na rawa meda bula tawamudu vata kei na noda matavuvale. ●

Kadi ni Vakacegu

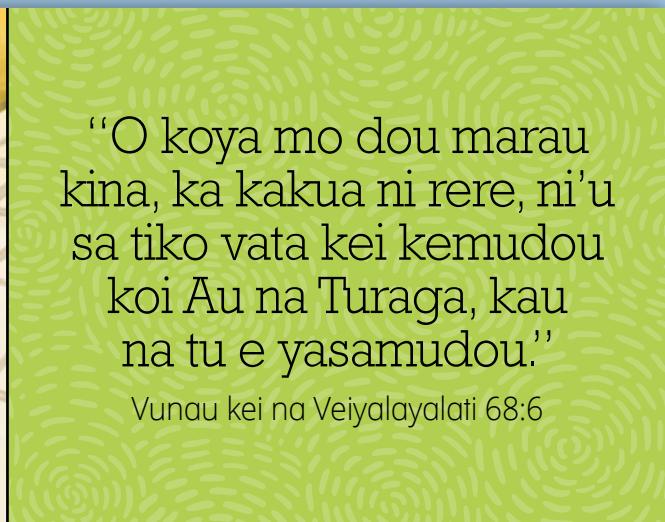
Kotiva laivi na kadi oqo. Sa rawa mo lobiki ira vakaveimama se vakayagatata mera ivakatakila ni ivola.

Biuta tiko ena nomu ivolanikalou se dua tale na vanua mo raica ni ko dau rarawa, galili, se rere.

“Ia na Kalou ena
tavoya tani kecega
na wai-ni-mata mai
na matadra.”

Ai Vakatakila 21:4

Vakaraitaka ka Tukuna

Au taleitaka meu raica na valetabu.

Rebecca C., yabaki 9, Aragua, Venezuela

Dua na siga ni keitou sa vodo ena motoka, sa sega ni yavala rawa. Keitou a vakadikeva na idini, ia a sega ni yaco e dua na ka. Au sa nanuma meu sa masu, kau sa vakayacora sara. Ni oti e vica na miniti sa yavala sara na motoka. Au sa vakavinavinaka vakalevu ni sa rawa me dau vupei au na Tamada Vakalomalagi.

**Brooklyn B.,
yabaki 9,
Quetzaltenango,
Guatemala**

Ena rua na yabaki sa oti a lewena na neitou kalasi e koronivuli e dua na gonetagane vou. A sega ni dau lomani ira na gone o koya. Era sa tekivu cati koya na gone taucoko ka sega ni lomani koya. Sa vaka me laki rarawa kina o koya, kau sega kina ni cakava na ka era a cakava na so. Era a siqema e vica na noqu itokani ka muria na noqu ivakaraitaki. Au vakabauta keu cakava na ka e vinakata na Kalou meu cakava, au na marau ka taqomaki vakalevu. Au vakabauta keu na doudou ka tukuna na lomaqu, au na kunea na veitokani ka na taleitaki au ena noqu ivakarau.

Vestina K., yabaki 11, Vilnius, Lithuania

Au taleitaka na veicaqe polo kei ira na gone ka vakavulici ira ena iwalewale vou eso. Oqo e dua na sala meu veiqraravi kina.

Sasha K., yabaki 11, Moscow, Russia

Vakayagataka na
itaba eso oqo mo
vakalewena na
ivolakabi ena
tabana T12-T13.

Kemuni na iTubutubu

Ena vula oqo, era sa tiko ena *iTokani* na italanoa kei na itavi-qaravi eso me vukea na nomuni matavuvale mo ni marautaka na Siganimate. Keitou nuitaka ni na marautaka na nomuni matavuvale na vakasamataki ni Siganimate ena vula tauoko!

- “Na iSolisoli Cecere ni Kalou” (T2)—E dua na itukutuku ni Siganimate mai vei Peresitedi Russell M. Nelson
- “Sa Noqu iVakabula o Jisu” (T3)—E dua na itaviqaravi ni rokarokataki me baleta na Veisorovaki kei na Tucaketale i Jisu
- “Na iTalanoa ni Siganimate” (T4–T6)—E dua na italanoa vakaiyaloyalo ni ivolanikalou
- “Niu sa Lesu ki Vua” (T7)—E dua na sere vou totoka baleta na veivutuni
- “Na Yalo Vou” (T18)—Na italanoa ni nona vulica baleti Jisu e dua na gonetagane mai Estonia
- “Au na Raici Koya Tale” (T20)—Na ivakadinadina nei Sister Reyna I. Aburto baleta na Tucaketale

Yalovinaka ni volavola mai me keitou kila na sala a vakayagataka kina na nomuni matavuvale na italanoa kei na itaviqaravi oqo.

Me nomuni na kalougata ni Siganimate!

iTokani

New Friend

**50 E. North Temple Street,
Room 2393
Salt Lake City, UT 84105 USA
liahona@ldschurch.org**

**Raica na Liaona e vunitaki
tiko e loma!**

LEWE NI IVOLA

- T2** Mai na Mataveiliutaki Taumada: Na iSolisoli Cecere ni Kalou
- T4** iTalanoa mai na iVolanikalou: Na iTalanoa ni Siganimate
- T7** Sereivakatagi: Niu Lesu Tale Yani Vua
- T8** Yalodina Kamica
- T10** Ira na iApositolo e Vuravura raraba: E Sikovi Idia o Elder Bednar
- T12** O Ira na Noda Parofita kei na iApositolo
- T14** Na Kote a Yali
- T16** Vakabula mai Esitonia!
- T18** Na Yalo Vou
- T20** Au na Raici Koya Tale
- T22** Vakaraitaka ka Tukuna
- T23** Kedra iTaba na Parofita kei na iApositolo